

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Algemeen Ambtsbericht Sri Lanka

Juni 2013

Colofon

Plaats
Opgesteld door

Den Haag
Directie Consulaire Zaken en Migratiebeleid
Afdeling Migratie en Asiel

Inhoudsopgave

Colofon	2	
Inhoudsopgave	3	
1	Inleiding	5
2	Landeninformatie	6
2.1	Basisgegevens	6
2.1.1	Land en volk	6
2.1.2	Staatsinrichting	6
2.2	Politieke ontwikkelingen	9
2.3	Veiligheidssituatie	14
2.4	Documenten	20
3	Mensenrechten	24
3.1	Juridische context	24
3.1.1	Verdragen en protocollen	24
3.1.2	Overige nationale wetgeving	26
3.2	Toezicht en rechtsbescherming	28
3.2.1	Aangifte bij de politie	28
3.2.2	Juridische bijstand	29
3.2.3	Nationale instanties die toezicht houden op naleving mensenrechten	29
3.2.4	Niet-gouvernementele mensenrechtenorganisaties (NGO's)	33
3.3	Naleving en schendingen	35
3.3.1	Vrijheid van meningsuiting	35
3.3.2	Vrijheid van vereniging en vergadering	38
3.3.3	Vrijheid van godsdienst	40
3.3.4	Bewegingsvrijheid	42
3.3.5	Rechtsgang	43
3.3.6	Arrestaties en detenties	44
3.3.7	Mishandeling en foltering	46
3.3.8	Ontvoeringen en verdwijningen	47
3.3.9	Buitengerechtelijke executies en moorden	48
3.3.10	Doodstraf	48
3.4.1	(Vermeende) opposanten	48
3.4.2	Tamils	50
3.4.3	Christenen	50
3.4.4	Moslams	51
3.4.5	Vrouwen	51
3.4.6	Minderjarigen	53
3.4.7	Homoseksuelen	57
3.4.8	Dienstplichtigen	58
4	Migratieproblematiek	60
4.1	Migratiestromen	60
4.2	Terugkeer	60
4.3	Opvang in de regio	63
4.4	Activiteiten van internationale organisaties	64
5	Bijlagen	67
5.1	Literatuurlijst	67
5.2	Websites	69

5.3	Tijdschriftartikelen, krantenartikelen en persberichten	71
5.4	Lijst met gebruikte afkortingen	71
5.5	Kaart van Sri Lanka	72

1 Inleiding

In dit algemeen ambtsbericht wordt de situatie in Sri Lanka beschreven voor zover deze van belang is voor de beoordeling van asielverzoeken van personen die afkomstig zijn uit Sri Lanka en voor besluitvorming over de terugkeer van afgewezen Sri Lankaanse asielzoekers. Dit ambtsbericht is een actualisering van eerdere ambtsberichten over de situatie in Sri Lanka (laatstelijk juli 2011). Het algemeen ambtsbericht beslaat de periode van augustus 2011 tot en met april 2013.

Dit ambtsbericht is gebaseerd op informatie van openbare en vertrouwelijke bronnen. Bij de opstelling is gebruik gemaakt van informatie van verschillende organisaties van de Verenigde Naties, niet-gouvernementele organisaties, vakliteratuur en berichtgeving in de media. Een overzicht van de geraadpleegde openbare bronnen is opgenomen in de literatuurlijst. Bovendien liggen bevindingen ter plaatse en vertrouwelijke rapportages van de Nederlandse vertegenwoordiging in Sri Lanka aan dit algemeen ambtsbericht ten grondslag. In het algemeen ambtsbericht wordt veelvuldig verwezen naar geraadpleegde openbare bronnen. Daar waar openbare bronnen zijn vermeld, wordt de tekst in veel gevallen ook ondersteund door informatie die op vertrouwelijke basis is ingewonnen.

In hoofdstuk twee wordt ingegaan op recente ontwikkelingen op politiek en veiligheidsgebied. Een aparte paragraaf is gewijd aan documenten. Verder is een passage over de geografie en de bevolking van Sri Lanka opgenomen.

In hoofdstuk drie wordt de mensenrechtensituatie in Sri Lanka geschetst. Na een beschrijving van wettelijke kaders en internationale verdragen waarbij Sri Lanka partij is, komt het onderwerp toezicht op de naleving van de mensenrechten aan de orde. Daarna volgt de beschrijving van de naleving, dan wel schending van enkele klassieke mensenrechten. Ten slotte wordt de positie van specifieke groepen, waaronder minderjarigen belicht.

In hoofdstuk vier komen de opvang van binnenlands ontheemden, activiteiten van internationale organisaties en de positie van de UNHCR, aan de orde.

2 Landeninformatie

2.1 Basisgegevens

2.1.1 Land en volk

De *Democratic Socialist Republic of Sri Lanka* is een eiland gelegen in de Indische Oceaan ten zuidoosten van India. Sri Lanka heeft een oppervlakte van 65.610 vierkante km en kent een tropisch klimaat. Het bestaat officieel uit negen provincies¹. De hoofdstad is Colombo.

De bevolking van Sri Lanka telt ruim 21 miljoen inwoners.² De belangrijkste bevolkingsgroepen zijn: Singalezen (74%), Tamils (18%, bestaande uit Sri Lanka Tamils (13%) en Indiase Tamils (5%)) en Moren (Moslims) (7%). De overige 1% bestaat onder meer uit Burghers, Malays en Veddhas.³

De officiële spreek- en schrijftaal is het Singalees. Circa 74% van de bevolking is deze taal machtig. Het Tamil is als nationale taal *for public administration and the conduct of legal proceedings* erkend sinds de invoering van de grondwet van 1978. Het Tamil wordt beheerst door 18% van de bevolking. Ongeveer 10% van de bevolking spreekt Engels. Het Engels wordt vaak als voertaal binnen de overheid gebruikt.⁴ Naast het Singalees en het Tamil zijn er nog andere talen zoals Creool Maleis en Veddah. Deze talen worden slechts door een klein deel van de bevolking gesproken.⁵

Het onderwijs op overheidsscholen vindt plaats in het Singalees of Tamil, afhankelijk van de etnische achtergrond van de leerlingen. Doorgaans genieten Tamil leerlingen onderwijs in het Tamil en Singalese leerlingen onderwijs in het Singalees. Moslimkinderen krijgen onderwijs in één van de twee talen. Er zijn aparte scholen voor Tamils, Singalezen en moslims. De inhoud van het curriculum op de scholen is evenwel identiek. In het hoger onderwijs wordt over het algemeen gedoceerd in het Engels. Religie is een verplicht onderdeel in het curriculum van de scholen en ouders kunnen kiezen of ze hun kinderen godsdienstonderwijs over het boeddhisme, hindoeïsme, christendom of de islam laten volgen.⁶

2.1.2 Staatsinrichting

Sri Lanka, het voormalige Ceylon, was tot de onafhankelijkheid in 1948 een Britse kolonie. Het land kreeg een parlementaire regeringsvorm, geleid door de eerste minister, met aan het hoofd de Britse koningin die in het land zelf door de gouverneur-generaal werd vertegenwoordigd.⁷ In 1972 werd het eiland uitgeroepen tot een republiek. Sinds de invoering van de huidige grondwet in 1978 luidt de officiële benaming *Democratic Socialist Republic of Sri Lanka*.⁸

¹ De negen provincies zijn: Central, North Central, Northern, Eastern, North Western, Sabaragamuwa, Southern, Uva en Western, zie: CIA, The World Factbook – Sri Lanka, updated 24 mei 2012

² CIA The World Factbook – Sri Lanka, updated 24 mei 2012.

³ US State Department, Background Note: Sri Lanka, 6 april 2011; zie www.countrystudies.us.

⁴ In de praktijk is dit echter lang niet altijd het geval.

⁵ CIA, The World Factbook – Sri Lanka, updated 24 mei 2012; zie www.ethnologue.com.

⁶ US State Department, International Religious Freedom Report 2012 – Sri Lanka.

⁷ Ceylon/Sri Lanka behoort tot het Gemenebest van Naties (voorheen het Brits Gemenebest).

⁸ EIU, Sri Lanka fact sheet, 11 mei 2012.

Sri Lanka kent volgens hoofdstuk 1, artikel 4 van de grondwet een uitvoerende, een wetgevende en een rechterlijke macht. In de praktijk is er geen scheiding der uitvoerende en rechterlijke machten, doordat het 17^e amendement, dat de scheiding der machten regelt, niet is geïmplementeerd en het 18^e amendement het 17^e ondermijnt.⁹ Zie ook 3.1 juridische context/18^e amendement op de grondwet.

Sri Lanka heeft een presidentieel stelsel. De president is staatshoofd en regeringsleider tegelijk. Verder is hij opperbevelhebber van de krijgsmacht en verantwoordelijk voor de financiën.¹⁰ De president beschikt over belangrijke bevoegdheden. Hij benoemt (en ontslaat) de leden van het kabinet, schrijft verkiezingen uit en staat aan het hoofd van de politie. De president wordt door middel van algemene verkiezingen gekozen voor zes jaar.

Mahinda Rajapaksa vervult sinds 19 november 2005 de functie van president. In 2010 is Rajapaksa's positie verstevigd door een grondwetswijziging (18^e amendement¹¹) die de bevoegdheden van de president heeft versterkt en de controle op zijn ambt heeft verminderd, terwijl tegelijkertijd de beperking van de presidentiële ambtstermijn tot twee termijnen is komen te vervallen.¹² Dissanayake Mudiyanse Jayaratne vervult sinds 21 april 2010 de functie van premier. Dit is voornamelijk een ceremoniële rol.¹³

De wetgevende macht berust bij het parlement, dat sinds het uitroepen van de republiek in 1972 uit één kamer bestaat.¹⁴ De 225 afgevaardigden worden, eveneens voor een termijn van zes jaar, gekozen in 25 kiesdistricten.¹⁵ Het kabinet is verantwoording schuldig aan het parlement. De laatste parlementsverkiezingen vonden plaats op 8 april 2010.¹⁶ Naast presidentiële en parlementaire verkiezingen zijn er provinciale en gemeentelijke verkiezingen.

In het vorige ambtsbericht stond vermeld dat de Sri Lankaanse regering plannen had om de *Colombo Municipal Council* (CMC) af te schaffen. De CMC zou vervangen moeten worden door een instantie die direct onder toezicht van het ministerie van Defensie zou komen te staan.¹⁷ De CMC is in de verslagperiode niet afgeschaft, want uit de berichtgeving blijkt dat tijdens de lokale verkiezingen in oktober 2011 nieuwe verkiezingen voor de CMC hebben plaatsgevonden en dat de *United National Party* (UNP) de winnende partij is gebleken.¹⁸ De nieuwe burgemeester van Colombo is A.J.M. Muzammil.¹⁹

Rechtssysteem

Het Sri Lankaanse rechtssysteem is gebaseerd op Romeins-Nederlands en Brits recht en kent verscheidene niveaus. Het strafrecht is gebaseerd op het Britse recht en het civiele recht op het Romeins-Nederlands recht. Het personen- en familierecht

⁹ Zie voor de tekst van het 17^e amendement: www.priu.gov.lk/Cons; Zie voor een beknopte beschrijving van dit amendement het algemeen ambtsbericht van juni 2010 onder staatsinrichting, Constitutional Council, en het algemeen ambtsbericht van juni 2011 onder staatsinrichting voor het 18^e amendement; US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013; www.priu.gov.lk, geraadpleegd 19 april 2013.

¹⁰ EIU, Country Report Sri Lanka, mei 2012 (zie laatste pagina 'political structure').

¹¹ Zie voor de tekst van het 18^e amendement: www.priu.gov.lk/Cons.

¹² EIU, Country Report Sri Lanka, mei 2012.

¹³ CIA, The World Factbook – Sri Lanka, 24 mei 2012.

¹⁴ Zie voor ontwikkeling van de staatsinrichting: www.priu.gov.lk

¹⁵ De kiesdistricten zijn eveneens administratieve districten; de administratieve indeling in Sri Lanka is als volgt: provincies–districten–divisies–grama niladhari, zie Ministry of Public Administration and Home Affairs: www.pubad.gov.lk/web.

¹⁶ CIA, The World Factbook – Sri Lanka, 24 mei 2012.

¹⁷ Zie algemeen ambtsbericht van juli 2011.

¹⁸ Zie voor de uitslag van de verkiezingen de volgende link van de Sri Lankaanse overheid: <http://elections.news.lk>.

¹⁹ Zie website van Colombo Municipal Council: <http://www.cmc.lk>.

in Sri Lanka verschilt per etnische groep (Tamil, Singalees of moslim).²⁰ Naast de algemene wet (*Common Law*) zijn er drie parallelle rechtssystemen die het personen- en familierecht regelen. Voor de (Jaffna) Tamil gemeenschap bestaat er de *Thesavalamay*, de Singalezen hebben de *Kandyan Law* en de moslims hebben de *Muslim Law*. Deze rechtssystemen vinden hun grondslag in gewoonterecht en/of religie.²¹ Gerechtelijke instanties in Sri Lanka worden ingesteld op basis van artikel 105 van de grondwet.²²

De hoogste rechtsprekende instantie is de Hoge Raad (*Supreme Court*) in Colombo. De Hoge Raad behandelt als eerste en enige instantie onder meer zaken die de grondwet of grondrechten aangaan. Daarnaast is er een Hof van Beroep (*Court of Appeal*), gevestigd in Colombo. Dit is het hof in tweede aanleg dat zaken in hoger beroep behandelt. Het Hooggerechtshof (*High Court*) – niet te verwarren met de Hoge Raad (*Supreme Court*) -, eveneens gevestigd in Colombo, behandelt onder meer uitleveringszaken, zaken aangaande bijzondere wetgeving als de *Prevention of Terrorism Act* (PTA) en de *Emergency Regulations* in eerste aanleg. Voor zware misdrijven als moord en verkrachting is het Hooggerechtshof de aangewezen rechtbank van eerste aanleg. Tegen een uitspraak van het Hooggerechtshof is hoger beroep mogelijk bij het Hof van Beroep.²³ Tegen een uitspraak van het Hof van Beroep in tweede aanleg kan beroep worden aangetekend bij de Hoge Raad.

Het *District Court* behandelt civiele zaken, waaronder erfrecht en huwelijksvermogensrecht en zaken betreffende het belastingrecht. Tegen een uitspraak van een *District Court* kan men beroep aantekenen bij het Hof van Beroep. Tegen een uitspraak van het Hof van Beroep in tweede aanleg is beroep mogelijk bij de Hoge Raad.

Het *Magistrate Court* behandelt strafrechtelijke zaken, met uitzondering van ernstige misdrijven als (poging tot) moord en verkrachting. Tegen een uitspraak van het *Magistrate Court* kan men beroep aantekenen bij één van de provinciale *High Courts*. Het *Magistrate Court* kan in bepaalde gevallen ook optreden als civielrechtelijke instantie.

Het *Primary Court* behandelt onder meer civiele zaken. Er zijn zeven *Primary Courts* gevestigd in Sri Lanka.²⁴ In gebieden waar geen *Primary Court* aanwezig is, fungeert het *Magistrate Court* als bevoegde rechtbank in eerste aanleg. Tegen een uitspraak van het *Primary Court* kan men beroep aantekenen bij een van de provinciale *High Courts*.

De provinciale *High Courts* zijn bevoegd te beslissen in beroepszaken die in eerste aanleg zijn beslecht door een *Magistrate Court* of *Primary Court*. Tegen een uitspraak van het provinciale *High Court* kan men in beroep gaan bij de Hoge Raad.

Rechters van de Hoge Raad, het Hof van Beroep en het Hooggerechtshof te Colombo worden door de president benoemd. Rechters van lagere rechtbanken worden benoemd door de *Judicial Service Commission* (JSC), die bestaat uit de opperrechter en twee, door de president aangewezen andere rechters van de Hoge Raad. Rechters van zowel de Hoge Raad als het Hof van Beroep kunnen na bewezen

²⁰ US State Department, Background Note: Sri Lanka, 6 april 2011; CIA, The World Factbook – Sri Lanka, 24 mei 2012.

²¹ Zie de voorgaande algemene ambtsberichten van 2010 en 2011.

²² Zie hoofdstuk XV, The Judiciary van de grondwet van 1978: www.priu.gov.lk/Cons.

²³ Voor de volledige jurisdictie van de Hoge Raad, Hof van Beroep of Hooggerechtshof en overige rechtbanken zie, naast de bronvermelding in voetnoot 19, ook: www.justiceministry.gov.lk.

²⁴ Deze *Primary Courts* zijn gevestigd in Anamadawa, Angunukolapelessa, Kandy, Mallakam, Pilessa, Wellawaya en Wennappuwa: www.justiceministry.gov.lk.

wangedrag of disfunctioneren uit hun functie worden ontheven door de president na een door de meerderheid gesteunde motie van het parlement. Rechters van het *High Court* kunnen door de president worden ontheven uit hun functie op aangeven van de JSC. Daarnaast kan de president disciplinaire maatregelen tegen hen nemen.²⁵

2.2 Politieke ontwikkelingen

Historische terugblik spanningen en onlusten tussen Tamils en Singalezen ²⁶

Onder het Brits bewind tot Sri Lanka 's onafhankelijkheid in 1948 genoten de Tamils een bevoorrechte positie in de Sri Lankaanse samenleving. Zij hadden veelal kennis van het Engels. In 1956 nam de regering, die overwegend uit Singalezen bestond, verschillende maatregelen om de positie van de Tamils te wijzigen. Op basis van de *Official Language Act* werd het Singalees als officiële spreek- en schrijftaal ingevoerd, waardoor het voor Tamils moeilijk werd om (overheids-) banen te krijgen of onderwijs te genieten. De maatregelen zorgden voor toenemende spanningen tussen beiden bevolkingsgroepen, resulterend in de eerste ongeregeldeheden in 1958.

De relatie tussen beide groepen verslechterde in de jaren '60 en '70. De Tamils drongen aan op een federaal systeem, maar opeenvolgende regeringen verwierpen dit verzoek. Ondanks het feit dat het Tamil als nationale taal werd erkend in de nieuwe grondwet van 1978 (13de amendement van 1987), bleven de Tamils zich achtergesteld voelen. Vanwege het onvermogen van politieke Tamil-partijen om langs vreedzame weg een federale staat tot stand te brengen, ontstond een toenemend verlangen naar een onafhankelijke staat voor alle Tamils in het Noorden en Oosten,²⁷ Tamil Eelam genaamd. Om dit te bereiken werden verschillende militaire Tamil groeperingen gevormd. De toename van de spanningen leidde in 1983 tot een uitbarsting van gewelddadige rellen. Duizenden Tamils vluchtten naar het zuiden van India. Honderden Sri Lankanen kwamen om, vooral Tamils, waarvan de meesten stierven tijdens onlusten in Jaffna en Colombo. Na deze onlusten werd de in 1976 opgerichte *Liberation Tigers of Tamil Eelam* (LTTE, ook wel Tamil Tijgers genoemd), met Velupillai Prabhakaran als leider, de leidende militaire Tamil groepering.

Na verschillende (internationale) pogingen om tot een vredesakkoord of wapenstilstand te komen, startte de Sri Lankaanse regering onder president Rajapaksa (in 2005 verkozen tot president) in augustus 2006 een grootschalig militair offensief tegen de LTTE in het Oosten. Het militair offensief tegen de LTTE werd op 18 mei 2009 beëindigd toen de regering berichtte dat de LTTE militair was verslagen en dat Sri Lanka na 26 jaar was bevrijd van de LTTE. Ook bevestigde de regering de dood van de leider van de LTTE, Vellipulai Prabhakaran, zijn zoon en andere leiders binnen de LTTE.

²⁵ Zie hoofdstuk 15 en 16 van de grondwet: www.priu.gov.lk en www.justiceministry.gov.lk; US State Department, 2010 Human Rights Report Sri Lanka, april 2011; Zoals aan het begin van de vorige paragraaf (staatsinrichting) al is aangegeven, is er in de praktijk sprake van nauwe verwevenheid tussen de rechtsprekende macht en de uitvoerende macht. Een rapport van de ICG uit 2009 (deels gedateerd, omdat het 17e amendement op de grondwet inmiddels grotendeels is achterhaald door het 18e amendement uit 2010) - Sri Lanka's Judiciary: Politicised Courts, Compromised Rights, Asia Report No. 172, 30 juni 2009 - beschrijft deze verwevenheid.

²⁶ Zie voor uitgebreidere informatie over de recente geschiedenis van Sri Lanka paragraaf 2.1.2 in het algemeen ambtsbericht Sri Lanka, juli 2011.

²⁷ In het algemeen ambtsbericht worden de provincies Noorden en Oosten met een hoofdletter aangeduid. Een kleine letter wordt gebruikt om de regio's noorden of oosten aan te geven.

Algemeen

Tijdens de verslagperiode zijn president Rajapaksa en zijn regeringspartij, de United People's Freedom Alliance (UPFA) vaster in het zadel komen te zitten als gevolg van de uitslag van de lokale verkiezingen in 2011 en de provinciale raadsverkiezingen in september 2012. De leidende Tamil partij, *Tamil National Alliance (TNA)*, won twee derde van de lokale raden in het voormalige oorlogsgebied in het noorden en oosten van Sri Lanka.

De regering wordt gedomineerd door de familie van president Rajapaksa. Twee van zijn broers hebben sleutelportefeuilles binnen de uitvoerende macht: Gotabaya Rajapaksa als secretaris-generaal van defensie & stedelijke ontwikkeling en Basil Rajapaksa is minister van economische ontwikkeling en voorzitter van de *Presidential Task Force*. De president richtte de PTF aan het einde van de burgeroorlog in mei 2009 op, met vergaande bevoegdheden ten aanzien van de hervestiging en wederopbouw van het Noorden. Een derde broer is voorzitter van het parlement. Een groot aantal andere familieleden, inclusief de zoon van de president, bekleedt belangrijke politieke of diplomatieke posities.²⁸ *De Asian Human Rights Commission* omschrijft in haar mensenrechtenrapport over 2012 Sri Lanka als volgt: *Rapid fall into Dictatorship*.²⁹ Op de *Democracy Index 2012* staat Sri Lanka genoemd als een staat die van een haperende democratie veranderde in een hybridisch regime.³⁰

Lokale verkiezingen

In maart, juli en oktober 2011 vonden gespreid lokale verkiezingen plaats in grote delen van het land: in 322 van de 335 lokale raden.³¹ De UPFA won in 271 van de 322 raden, waardoor de UPFA zeggenschap heeft gekregen in 80% van de lokale raden. De belangrijkste oppositiepartij, de *United National Party (UNP)* won slechts in 9 raden, maar wist daarbij wel de gemeenteraadsverkiezingen in de hoofdstad Colombo te winnen. De TNA won de verkiezingen in 30 raden in het voormalig oorlogsgebied in het noorden en oosten van het land; allemaal in districten met een Tamil meerderheid.³² In augustus 2011 besloot het verkiezingscomite om het aantal parlamentszetels in het kiesdistrict Jaffna terug te brengen van negen naar zes zetels met als argument dat het aantal geregistreerde kiezers zou zijn verminderd van 816.000 naar 486.000.³³

Op 27 juni 2012 ontbond de regering de provinciale besturen van drie provincies en kondigde zij er nieuwe verkiezingen aan voor september 2012. Het gaat om *Eastern Province, Sabaragamuwa* en *North Central Province*. Dit bericht kwam voor de bevolking als een verrassing, omdat de verkiezingen hier pas in 2013 waren voorzien. De laatste keer dat er in acht van de negen provincies verkiezingen waren gehouden, was in 2008-2009. Sinds de Noordelijke provincie is ontstaan uit de Noordoostelijke provincie in 2007, zijn daar tot op heden nog geen verkiezingen

²⁸ US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012 en Freedom House, Freedom in the World 2012 – Sri Lanka, mei 2012.

²⁹ AHRC, The state of Human Rights in Sri Lanka in 2012, Sri Lanka: Rapid fall into Dictatorship (AHRC-SPR-011-2012), 10 december 2012: "The executive president has now taken control of the legislature and the judiciary, and thereby reduced these two formerly independent branches of government into branches of the executive" (zie voorwoord).

³⁰ The Economist Intelligence Unit 2013: Democracy Index 2012, Democracy at a standstill.

³¹ Verkiezingen in elf lokale raden waren al in 2008-2009 gehouden en vonden daarom (nog) niet in 2011 plaats; in de twee overige lokale raden, in het Mullaitivu district in de Noordelijke provincie, moeten nog verkiezingen worden gehouden; deze zouden nog niet hebben plaatsgevonden door vertraging in de hervestiging van 'internally displaced persons' als gevolg van het einde van de burgeroorlog in mei 2009 (zie UKBA COI Sri Lanka, 12 maart 2012).

³² UKBA COI Sri Lanka, 12 maart 2012; zie ook BBC New, Sri Lanka profile, 20 mei 2012 (update).

³³ Dit zal pas gevolgen hebben bij de volgende parlamentsverkiezingen in 2016: ICG, Asia Report No. 219, 16 maart 2012 pag.7.

gehouden.³⁴ De Noordelijke provincie staat sedert 2007 onder directe aansturing van de centrale overheid in Colombo.³⁵

Op 8 september 2012 vonden de verkiezingen in de genoemde drie provincies plaats. De regerende UFPA werd gekozen als de grootste partij in de drie provincies. De verkiezingen verliepen over het algemeen vreedzaam, ofschoon er tientallen berichten waren van geweld en intimidatie in verband met de verkiezingen. Volgens lokale waarnemers zou de stemming ondanks enkele verbeteringen niet onafhankelijk en eerlijk hebben plaatsgevonden. De politie zou niet in staat zijn geweest haar taken uit te voeren tegen de achtergrond van de staatsmacht.³⁶

Macht UPFA

De regeringspartij UPFA vormt nog steeds de grootste partij. Nieuwe presidentsverkiezingen zijn voorzien in november 2015; de parlementaire verkiezingen in april 2016.³⁷ Begin 2013 vonden verschuivingen plaats in het kabinet. Tijdens een herverdeling kregen onder andere vijf plaatsvervangende ministers een promotie tot minister en zijn nieuwe ministeries geïntroduceerd. Het aantal ministers komt daarmee op 67 en het aantal onderministers op 30.

Recente ontwikkelingen LTTE (inclusief Tamil diaspora)

De Tamil diaspora³⁸ bevindt zich voornamelijk in Canada, de VS, de Europese Unie (vooral in Duitsland, Zwitserland, Frankrijk en het VK) en Australië. De diaspora verleent de *Liberation Tigers of Tamil Eelam* (LTTE) zowel vrijwillig als onder dwang financiële ondersteuning. Door het aan banden leggen van internationale, illegale activiteiten van de LTTE, mede als gevolg van het feit dat de Europese Unie de LTTE in 2006 op de lijst van terroristische organisaties plaatste,³⁹ kwam de internationale fondsenwerving van de LTTE onder druk te staan.⁴⁰ EUROPOL stelde dat de zaak van Tamil onafhankelijkheid in Europa echter nog steeds levend is. Volgens het *EU Terrorism situation and Trend Report: TE-SAT 2012* van EUROPOL⁴¹ veronderstelden inlichtingendiensten dat voorvechters van Tamil onafhankelijkheid zich bezighouden met afpersing, mensenhandel en andere strafbare feiten om fondsen te werven en zo voor hun zaak te blijven vechten.

In oktober 2011 zijn vijf personen op basis van het Nederlands strafrechtelijk onderzoek 'Koninck' vervolgd en veroordeeld. De twee hoofdverdachten waren belangrijke leden van het *Tamil Coordinating Committee* (TCC) in Nederland die de Tamil diaspora voor fondsenwerving gebruikten. De rechter heeft hen alle vijf veroordeeld tot respectievelijk 2 en 6 jaar gevangenisstraf.⁴² Beide partijen hebben hoger beroep aangetekend.

³⁴ Op basis van het Indo-Lanka vredesakkoord in 1987 werden de Noordelijke en Oostelijke provincie tot een administratieve eenheid samengevoegd. In 2006 besloot de Sri Lankaanse Hoge Raad de twee samengevoegde provincies weer te scheiden (zie: ICG, Asia Report No. 219, 16 maart 2012, voetnoot 2).

³⁵ EIU, Sri Lanka politics: Quick View – Early elections are announced for three provincial councils, 3 juli 2012.

³⁶ UKFCO Report on Human Rights & Democracy - Quarterly update Sri Lanka, 30 september 2012.

³⁷ EIU, Country report Sri Lanka, mei 2012 (pag. 22); EIU Country report Sri Lanka, januari 2013.

³⁸ De Tamil diaspora wordt geschat op ongeveer 1 miljoen personen. De Tamil Tijgers hebben vestigingen in 54 landen, zie ook bron onder voetnoot 41.

³⁹ Zie de persverklaring van de Raad van de Europese Unie d.d. 31 mei 2006: www.consilium.europa.eu.

⁴⁰ Daily News, LTTE's global network suffers setback, 2 mei 2008; BBC, UK Tamil guilty of aiding Tigers, 17 april 2009.

⁴¹ Dit rapport verscheen op 25 april 2012. In het EUROPOL rapport over 2011 (EU Terrorism situation and trend report: TE-SAT 2011, gepubliceerd op 19 april 2011) staat ook dat de belangrijkste inkomstenbron van terroristische afscheidingsgroeperingen in Europa, zoals de LTTE, afpersing is; zie ook Asian Tribune, Wake-up call for Sri Lanka from EU 2011 Terrorism Report: LTTE fund raising identified, 16 oktober 2011.

⁴² Niet alleen in Nederland, maar ook in diverse andere Europese landen, waaronder in Duitsland en Noorwegen, en in Canada en Amerika heeft strafrechtelijk onderzoek naar de LTTE plaatsgevonden. Uit sommige van deze onderzoeken zijn eveneens veroordelingen voortgekomen.

Op grond van het onderzoek 'Koninck' is gebleken dat in Nederland verscheidene, aan de LTTE gerelateerde organisaties en personen, actief waren en dat deze organisaties en personen onder andere fondsen werven voor de LTTE. Ook is gebleken dat in verscheidene gemeenten vergunningen en/of subsidies zijn verstrekt en activiteiten werden ontplooid ten voordele van organisaties die gelieerd zijn aan de LTTE. Zo zijn onder meer in verschillende gemeenten kansspelen georganiseerd zonder de vereiste vergunningen. Tijdens het onderzoek is men tevens gestuit op een netwerk van Tamilscholen in Nederland dat onder invloed leek te staan van de LTTE, waarbij het gedachtengoed van de LTTE (een eigen staat door middel van de gewapende strijd) werd verheerlijkt.⁴³

In Sri Lanka is het vonnis van de Nederlandse rechter door beide partijen als een overwinning gezien. De Sri Lankaanse president zag het vonnis als een voorbeeld hoe met de LTTE dreiging vanuit het buitenland diende te worden omgegaan. In de Tamil media werd vooral de motivatie van de rechter bij het vonnis in eigen voordeel uitgelegd. De rechter achtte deelname aan een terroristische organisatie namelijk niet bewezen, maar ging uit van actieve steun voor een partij in een "niet-internationaal gewapend conflict". Hiermee werd volgens de Tamil media benadrukt dat het een legitieme vrijheidsstrijd betreft.

Sarath Fonseka

In mei 2012, tijdens de derde verjaardag van de militaire overwinning op de Tamil Tijgers, besloot president Rajapaksa om voormalig generaal Sarath Fonseka uit de gevangenis vrij te laten.

Als legerleider was Fonseka nauw betrokken geweest bij de overwinning op de LTTE in 2009. Bij de presidentsverkiezingen in 2010 nam Fonseka het op tegen president Rajapaksa, maar verloor.⁴⁴ Kort daarna werd hij gearresteerd en aangeklaagd wegens het voeren van een politieke campagne in uniform (in actieve, militaire dienst) en corruptie met militaire aanbestedingscontracten. Volgens de krijgswaard was hij schuldig aan beide aanklachten waarna hij oneervol werd ontslagen uit het leger en 30 maanden gevangenisstraf kreeg. Als gevolg van de gevangenisstraf, verloor Fonseka zijn parlementaire zetel nadat hij in april 2010 in het parlement was gekozen. Fonseka werd ook schuldig bevonden onder de geldende noodvoorschriften (*emergency regulations*) en het strafrecht wegens het zaaien van angst en paniek door zijn bewering dat hogere militairen hadden bevolen om LTTE leiders die zich hadden overgegeven, te doden. Fonseka werd veroordeeld tot 3 jaar cel.⁴⁵ Fonseka en zijn aanhangers beweren dat al deze beschuldigingen politiek zijn gemotiveerd.⁴⁶

Shirani Bandaranayake

In november 2012 begon het parlement een afzettingsprocedure tegen de opperrechter van de Hoge Raad, Shirani Bandaranayake. Deze volgde op een maandenlange machtsstrijd tussen het parlement en de rechterlijke macht. De opperrechter had herhaaldelijk vonnissen uitgesproken die de wetgevende en uitvoerende macht niet zinden.⁴⁷ De staatsmedia begonnen een hetze tegen haar en

⁴³ www.vng.nl/Documenten/Extranet/Veiligheid/2011: KLPD-Nationale Recherche: Rapportage: Het verstrekken van subsidies en het verlenen van vergunningen aan L.T.T.E. gerelateerde organisaties, februari 2011.

⁴⁴ Fonseka werd gesteund door een aantal oppositiepartijen zoals UNP, JVP en TNA (ook al had hij daarvoor geen geheim gemaakt van zijn Singalese nationalisme) zie: www.fco.gov.uk; BBC News, Profile Sarath Fonseka, 22 mei 2012 (update).

⁴⁵ www.fco.gov.uk.

⁴⁶ BBC News, Profile Sarath Fonseka, 22 mei 2012 (update).

⁴⁷ Najaar 2012 besloot de Hoge Raad dat een wetsvoorstel (de Divi Neguma Bill), dat bepaalde financiële bevoegdheden van de provincies weer bij de federale regering –meer specifiek het ministerie van Economische Ontwikkeling- wil neerleggen, eerst aan de negen provinciale overheden moest worden voorgelegd voordat deze

begin december concludeerde het *Parliamentary Select Committee* (PSC) dat de hoogste rechter haar functie niet langer kon uitoefenen. Volgens het PSC zou Bandaranayake haar bevoegdheden te buiten zijn gegaan en kon zij onder andere niet voldoende uitleggen hoe zij haar rijkdom heeft vergaard. Daarenboven zou er sprake zijn geweest van belangenverstrengeling. Rechters die zich bogen over een zaak waarbij haar man betrokken is, vielen onder de verantwoordelijkheid van Bandaranayake. Het PSC-rapport werd overhandigd aan parlamentsvoorzitter Chamal Rajapaksa, broer van de president. De afzettingprocedure was omstreven. Bandaranayake ontkende alle aantijgingen en haar aanhangers stelden dat de regering de kwestie aangrijpt om het onafhankelijke rechtswezen te ondermijnen. Verschillende rechtbanken verklaarden de PSC-procedure voor niet ontvankelijk. Het parlement legde deze uitspraken naast zich neer en stemde voor afzetting. De president ratificeerde de afzetting en installeerde een nieuwe opperrechter, Mohan Peiris, een vertrouweling van de President. De nieuwe opperrechter wordt tevens voorzitter van de *Judicial Services Commission*. Deze commissie benoemt de rechters in de lagere rechtbanken.⁴⁸ Zie ook 2.1.2 Staatsinrichting / rechtssysteem. Uit angst voor geweld zou Bandaranayake zich bij de ontheffing uit haar ambt hebben neergelegd. Zowel nationale als internationale organisaties spraken hun bezorgdheid uit over de gang van zaken. Het protest van de rechterlijke macht in Sri Lanka was luider dan ooit.⁴⁹

Implementatie 13^e amendement

Op grond van het 13^e amendement op de grondwet, dat in 1987 werd aangenomen voortvloeiend uit het Indo-Lanka vredesakkoord,⁵⁰ zijn formeel bevoegdheden overgedragen aan negen direct gekozen provinciale besturen om tegemoet te komen aan Tamil eisen voor een grotere autonomie.⁵¹ In de praktijk is van delegatie tot op heden geen sprake geweest.⁵² In afwezigheid van een provinciaal bestuur (zie uitbreider onder alinea 'lokale verkiezingen') wordt het Noorden direct bestuurd

kon worden aangenomen. In januari 2013 werd het wetsvoorstel met een tweederde meerderheid door het parlement aangenomen.

⁴⁸ The Economist: And then they came for the judges, Sri Lanka shuffles further down the path to dictatorship, 19 januari 2013; US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

⁴⁹ UNHR: Sri Lanka: UN expert concerned about reprisals against judges urges reconsideration of Chief Justice's impeachment, 14 november 2012; IBAHRI: calls on Sri Lanka Government to promote rule of law and prevent harassment and intimidation of judges and magistrates, 26 oktober 2012, www.ibanet.org; Neue Zuercher Zeitung: Angriff auf die Justiz, 3 november 2012; The New YorkTimes: Sri Lanka's Parliament Tries to Impeach Chief Justice, 8 november 2012; BBC News Asia: Sri Lanka chief judge Bandaranayake found guilty by MPs, 8 december 2012; The New York Times: Chief Justice in Sri Lanka Found Unfit, 8 december 2012; Asia Human Rights Commission: The State of Human Rights in Sri Lanka in 2012, Sri Lanka: Rapid fall into Dictatorship. EIU, Sri Lanka: Chief justice faces impeachment, 2 november 2012; BBC news Asia: Court quashes Sri Lanka judge Shirani Bandaranayake inquiry, 7 januari 2013; www.colombotelegraph.com: Judges Are Obligated To Follow Supreme Court Decisions, 11 januari 2013; The Economist: Sri Lankan politics, Fighting in court, 11 januari 2013; BBC News Asia: Sri Lanka Chief Justice Shirani Bandaranayake is impeached, 11 januari 2013; BBC News World: Sri Lanka president sacks chief justice Bandaranayake, 13 januari 2013; The New York Times: President of Sri Lanka Dismisses Chief Justice, 13 januari 2013; Oxford Analytica, Asia Pacific Daily Brief: Sri Lankan government weighs risks on impeachment, 14 januari 2013; The New York Times: Sri Lanka: New Chief Justice Sworn In, 15 januari 2013; BBC News Asia: New Sri Lanka chief justice Mohan Peiris sworn in amid opposition, 15 januari 2013; BBC News World: Sri Lanka Chief Justice says her life is in danger, 16 januari 2013; Trouw: President Sri Lanka installeert vertrouweling als opperrechter, 16 januari 2013; UNHCR: Sri Lanka: UN expert concerned about reprisals against judges urges reconsideration of Chief Justice's impeachment, 14 november 2012; IBAHRI: calls on Sri Lanka Government to promote rule of law and prevent harassment and intimidation of judges and magistrates, 26 oktober 2012; 'Advocaten Sri Lanka tegen ontslag opperrechter': www.metronieuws.nl, 17 december 2012; ICG, Sri Lanka's Authoritarian Turn: The Need for International Action, Asia Report no. 243, 20 februari 2013.

⁵⁰ Zie voor meer achtergrond over het Indo-Lanka vredesakkoord het Algemeen ambtsbericht van juli 2011.

⁵¹ EIU, Country Report Sri Lanka, mei 2012.

⁵² The New York Times: Sri Lankan Leader Seems to Reject Greater Autonomy for Tamils, 4 februari 2013.

door de gouverneur, een gepensioneerde generaal die door de president is aangewezen.⁵³

Verzoeningsproces (inclusief Lessons Learnt and Reconciliation Commission)

Het rapport van de *Lessons Learnt and Reconciliation Commission* (LLRC) werd op 16 december 2011 aan het Sri Lankaanse parlement aangeboden. Conform het beperkte mandaat van de LLRC analyseerde de LLRC de oorzaken en het verloop van het conflict vanaf de wapenstilstand in 2002 tot het einde van het conflict in mei 2009. De krijgsmacht wordt in het rapport vooralsnog vrijgepleit van wandaden, maar nader onderzoek naar incidenten wordt aanbevolen, waarmee de verantwoordelijkheid niet van tafel is. Daarnaast wordt kritiek geleverd op de structurele onvolkomenheden zoals ondermijning van de civiele instituties, functioneren van de rechtsstaat en schending burgerrechten.

De secretaris-generaal van de VN (SGVN) stuurde in september 2011 de bevindingen van het panel van experts, dat hij op 22 juni 2010 had aangesteld, naar de VN Mensenrechtenraad en de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten. Het panel onderzocht de verantwoordelijkheid met betrekking tot vermeende mensenrechtenschendingen gedurende de laatste fase van het conflict in Sri Lanka.

Volgens het panel zijn de beweringen geloofwaardig dat zowel de Sri Lankaanse overheid als de LTTE verschillende categorieën van mogelijk serieuze schendingen hebben gepleegd. Een van de aanbevelingen is dan ook om verder onafhankelijk, internationaal onderzoek uit te laten voeren onder VN mandaat. Verder oordeelde het panel dat de *Lessons Learnt and Reconciliation Commission* (LLRC) mogelijk een gelegenheid kan bieden om de nationale dialoog over het conflict in Sri Lanka te beginnen, maar dat de LLRC niet voldoet aan de internationale normen van onafhankelijkheid en onpartijdigheid.⁵⁴ De Sri Lankaanse overheid weigerde op het VN rapport te reageren.⁵⁵

Sinds januari 2012 hebben er geen besprekingen meer tussen de regering en de TNA plaatsgevonden.⁵⁶ Zie voor achtergrondinformatie het algemeen ambtsbericht van juli 2011.

Op initiatief van de Verenigde Staten nam de VN Mensenrechtenraad op 22 maart 2012 in Geneve een resolutie aan om verzoening en verantwoordelijkheid in de nasleep van de oorlog in Sri Lanka te stimuleren. India was één van de lidstaten die deze resolutie steunde.⁵⁷

2.3 Veiligheidssituatie

Algemeen

Ook in deze verslagsperiode was geen sprake meer van gevechten tussen strijdende partijen en zijn geen bomaanslagen meer gepleegd. Wel vonden politiek

⁵³ ICG, Asia Report No. 219, 16 maart 2012.

⁵⁴ Report of the Secretary-General's Panel of experts on accountability in Sri Lanka.

⁵⁵ UN Secretary-General SG/SM/13791 HR/5072, 13 september 2011.

⁵⁶ ICG, Sri Lanka: Tamil Politics and the quest for a political solution, Asia Report no. 239, 30 november 2012 en Sri Lanka's Authoritarian Turn: The Need for International Action, Asia Report no. 243, 20 februari 2013.

⁵⁷ Zie ook de verslaglegging van de Mensenrechtenraad over de discussie en conclusie m.b.t. de resolutie van 22 maart 2012: www.ohchr.org/en; de resolutie werd aangenomen op basis van de volgende stemverhouding: 24 voor (o.a. USA, India, Noorwegen, België, Italië, Polen, Roemenië, Spanje en Zwitserland), 15 tegen en 8 onthoudingen.

gemotiveerde ontvoeringen, verdwijningen en moorden plaats.⁵⁸ Zie ook hoofdstuk 3 'Mensenrechten'.

Noodtoestand opgeheven

Op 31 augustus 2011 hieven de Sri Lankaanse autoriteiten de noodtoestand op die sinds 1971 vrijwel onafgebroken van kracht was.⁵⁹ De *Prevention of Terrorism Act*, die van 1979 dateert, bleef echter gehandhaafd (zie ook 3.1.2 overige nationale wetgeving).

Het Noorden en Oosten

In het Noorden en Oosten, waar voornamelijk Tamils en moslims wonen, is nog steeds veel militaire (hoofdzakelijk Singalese) presentie. De invloed van de krijgsmacht in de wederopbouw van vooral het Noorden is groot, mede via de *Presidential Task Force on Resettlement, Reconstruction and Security in the Northern Province* (PTF).⁶⁰ Het lokale bestuur is bijna volledig overgenomen door de militairen waar de LTTE voorheen de scepter zwaaide. De belangrijkste bestuursfunctie in het Noorden, die van provinciale gouverneur, wordt sinds juli 2009 vervuld door een gepensioneerd militair.⁶¹ De dorpschouwen hebben door de aanwezigheid van de militairen nauwelijks controle over dagelijkse beslissingen. Vaak beslissen militairen over humanitaire en ontwikkelingsprojecten en zijn zij betrokken bij agrarische en commerciële activiteiten.⁶² Daarnaast moet voor bijvoorbeeld begrafenissen, religieuze bijeenkomsten en verjaardagen goedkeuring bij het lokale politiebureau gevraagd worden. Veiligheidstroepen voerden huiszoekingen uit en bewaakten en luisterden burgers af. Daarbij namen zij met name in Tamilwijken niet altijd de privacywetgeving in acht.⁶³ De taalbarrière tussen Singalezen en Tamils werkt het wantrouwen tussen de bevolkingsgroepen en het gevoel van onveiligheid in de hand.⁶⁴ November 2012 werd een *hotline* geopend voor klachten met betrekking tot het niet gebruiken van de van rechtswege voorgeschreven talen.⁶⁵

Duidelijke verbeteringen waren waarneembaar in de fysieke infrastructuur (bijvoorbeeld wegen, haven, treinspoor en de industriële zone van Atchchuveli/Jaffna).⁶⁶

Checkpoints

Hoewel iedereen in principe vrij kan reizen, worden controles geïntensiveerd zodra er sprake is van een lokaal of internationaal incident, aldus een bron.⁶⁷

⁵⁸ Noorse overheid, Landinfo Sri Lanka: Human rights and security issues concerning the Tamil population in Colombo and the Northern Province, 7 december 2012.

⁵⁹ AI, Sri Lanka: Forgotten prisoners: Sri Lanka uses anti-terrorism laws to detain thousands, 8 maart 2011.

⁶⁰ De PTF werd medio mei 2009 opgericht. De voorzitter vanaf het eerste uur is Basil Rajapaksa, een van de broers van de president, en de huidige minister van economische ontwikkeling. De samenstelling van de PTF is verder niet publiek beschikbaar, maar bestaat uit hoofdambtenaren van de centrale overheid in Colombo en de hoofden van de politie en alle takken binnen het leger. De leden zijn allemaal Singalees (ICG, Asia Report No.219, 16 maart 2012 (pag. 8, voetnoot 55); ICG, Sri Lanka's Authoritarian Turn: The Need for International Action, Asia Report no. 243, 20 februari 2013.

⁶¹ Generaal-majoor G.A.Chandrasiri.

⁶² De ICG noemt deze ontwikkelingen de (Singalese) militarisering van het noorden: Sri Lanka's North II: rebuilding under the military, Asia Report No. 220, 16 maart 2012; HWR, World Report 2013. IRIN Asia, Sri Lanka: Legacy of war – unemployment and homelessness, 21 mei 2012.

⁶³ US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

⁶⁴ In het rapport van de Commission of Inquiry on Lessons Learnt and Reconciliation wordt een paragraaf in hoofdstuk 8 gewijd aan het Sri Lankaanse taalbeleid en de geconstateerde taalbarrière. De Commissie doet verscheidene aanbevelingen op dit terrein ten behoeve van verzoening. De Sri Lankaanse overheid heeft in haar nationale actieplan ter implementatie van de aanbevelingen van de LLRC het streven om Sri Lanka in 2020 een drietalig land te laten zijn (Singalees, Tamil en Engels); the Report of the Commission of Inquiry on Lessons Learnt and Reconciliation, 16 december 2011: <http://reliefweb.int>.

⁶⁵ UKFCO, the 2012 FCO Report, april 2013.

⁶⁶ ICG, Sri Lanka's North II: rebuilding under the military, Asia Report No. 220, 16 maart 2012.

Op veel doorgaande wegen, vooral in het noorden en oosten, zijn militairen zichtbaar aanwezig. Langs de snelweg van het zuiden naar Jaffna, de A9, zijn de meeste checkpoints verdwenen, maar van de snelweg af in de rest van de Vanni⁶⁸ bestaan nog steeds militaire controleposten en kampementen.⁶⁹ De militaire infrastructuur is verder uitgebreid. Het grootste nieuwe militaire kampement is gebouwd rond een voormalig LTTE kamp, ligt in het midden van de Vanni en strekt zich uit van het dorp Murigandi ten zuiden van Kilinochchi tot Iranamadu.⁷⁰ Op de A12, de doorgaande weg tussen Puttalam en Anuradhapura bevinden zich militaire checkpoints bij bruggen en de treinovergang. Ten zuiden van de stad Vavuniya ligt een grote luchtmachtbasis en een politiekazerne.

De twee checkpoints in het Noorden langs de A9 zijn het Omanthai *checkpoint*, dat ca. 25 km ten noorden van de stad Vavuniya ligt op de grens waar het voormalig LTTE gebied begon, en het *checkpoint* op de Elephant Pass, de toegang tot het Jaffna schiereiland.

Tot voor kort werd er nog maar oppervlakkig gecontroleerd. Sinds incidenten in Tamil Nadu zijn de controles echter weer opgevoerd. Er worden meer voertuigen gecontroleerd en werd voorheen vaak volstaan met een blik in de auto te werpen, wordt nu weer naar documenten gevraagd en doorgevraagd over bijvoorbeeld de reis en het reisdoel.⁷¹

Op weg verder naar het noorden worden paspoorten en identiteitsbewijzen door militairen gecontroleerd. Er is speciale militaire politie voor de controle van militaire troepen die het checkpoint passeren. Komend vanuit Jaffna dienen passagiers, reizend per bus, uit te stappen. Hun documenten en persoonlijke bezittingen worden gecontroleerd. Vervolgens lopen de reizigers over een pad om aan de andere kant van het checkpoint weer in de bus te kunnen stappen.⁷² Bussen, vrachtwagens en grotere groepen worden vaker gecontroleerd dan auto's. De aard van de controle verschilt, er wordt niet altijd consequent hetzelfde gevraagd en gecontroleerd.

De intensiteit van controles, niet bij checkpoints maar steekproefsgewijs op de doorgaande wegen 's-avonds, zou toenemen in het voormalige LTTE-gebied volgens een bron.

Doorgaans krijgen Tamils bij controles en checkpoints meer aandacht en wordt deze aandacht nog versterkt indien er sprake is van een (vermeend) LTTE-verleden. In dat laatste geval is er een verhoogd risico opnieuw gearresteerd en gedetineerd te worden. Eventuele (voormalige) LTTE-betrokkenheid kan alleen via de naam worden gecontroleerd. Bij de controles zijn personen en vooral Tamils afkomstig uit het Noorden en Oosten extra kwetsbaar voor intimidatie, arrestatie en detentie. Dit geldt ook voor Tamils die geen identiteitskaart bezitten. Tamils zijn herkenbaar aan hun namen, de geboorteplaats of de taal waarin de identiteitskaart is opgesteld (deze is tweetalig).

⁶⁷ Zo komt het voor dat bij het oplopen van politieke spanningen tussen Sri Lanka en India er meer controles plaatsvinden c.q. de bewegingen van mensen van het noorden naar het zuiden meer worden gecontroleerd.

⁶⁸ 'De Vanni' is de benaming van het gebied bestaande uit een groot deel van de Noordelijke provincie, zonder het Jaffna schiereiland.

⁶⁹ Op de onverharde weg ten noordoosten van Vavuniya nabij het Mullaittivu district bevindt zich om de kilometer een militaire controlepost. Noorse overheid, Landinfo Sri Lanka: Human rights and security issues concerning the Tamil population in Colombo and the Northern Province, 7 december 2012.

⁷⁰ ICG Sri Lanka's North II: rebuilding under the military, Asia Report No. 220, 16 maart 2012.

⁷¹ In Tamil Nadu vonden maart 2013 incidenten plaats waarbij herkenbare Boeddhistische Sri Lankanen, zoals monniken, zijn lastig gevallen. Daardoor namen de spanningen tussen India en Sri Lanka toe.

⁷² Groundviews, The futility that is Omanthai: Post-war Sri Lanka's reconciliation shortfalls, 16 april 2012.

Colombo

Volgens een bron is de veiligheidssituatie in Colombo over het algemeen goed. Er wordt nog wel door de politie gecontroleerd op de doorgaande wegen, vooral 's-avonds. Deze controles vinden niet plaats bij checkpoints maar steekproefsgewijs. Dit laatste zou ook gelden voor andere steden. Tamils krijgen daarbij doorgaans meer aandacht van de autoriteiten. Het leven van Tamils in Colombo (en het zuiden) zou echter niet meer worden beheerst door controles en andere veiligheidsmaatregelen of het risico op arrestatie.⁷³ Volgens een rapport van de Noorse overheid⁷⁴ naar aanleiding van een bezoek aan Sri Lanka in april 2012 werden er destijds nog veiligheidsmaatregelen genomen rond overheidsgebouwen, met name op plaatsen waar zich veiligheidstroepen bevinden. Ook zouden er toen op strategische plekken in Colombo, zoals bij het oude parlamentsgebouw, nog checkpoints zijn geweest.

High Security Zones

Sinds het opheffen van de noodtoestand op 31 augustus 2011 is er geen juridisch kader meer voor de *High Security Zones*. Desondanks waren er nog HSZ's en bleven deze ontoegankelijk voor burgers.⁷⁵

Volgens het rapport van de *Lessons Learnt and Reconciliation Commission (LLRC)*⁷⁶ bestonden er 6 officiële⁷⁷ High Security Zones (HSZ's) in het land: twee in de *Northern Province (Palaly en Kankesanthurai)*, één in de *Eastern Province (Sampur grenzend aan Trincomalee)*, één in de *Western Province (Naval HSZ Area, Colombo)*, één in de *Southern Province (Galle Harbor Area)* en één in de *Sabaragamuwa Province (Gonagala Mountain Restricted Area)*. Volgens een bron is ook het vliegveld bij Colombo een HSZ. Het aantal vierkante kilometers met HSZ's zou in de verslagperiode wel minder zijn geworden, maar een groot aantal mensen was nog steeds ontheemd en kon niet terug naar hun oorspronkelijke woongebied dat in een HSZ ligt.⁷⁸ Veel van deze ontheemden gaven aan dat het teruggeven van land te langzaam ging en dat de autoriteiten de teruggave tegenhielden als het om economisch interessante percelen ging.⁷⁹

Bewoners van een gebied bij Sampur (stad in het district Trincomalee) dat door de autoriteiten is aangewezen als een speciale economische zone en dat gedeeltelijk overlapt met een HSZ, mochten niet terug naar hun land, omdat het een andere bestemming had gekregen. Op 21 oktober 2011 verklaarde de minister van economische ontwikkeling, Basil Rajapaksa, in het parlement dat de bewoners zouden mogen terugkeren naar het gebied zodra het terrein was aangekocht voor het kolenergieproject.⁸⁰

Strijdkrachten en politie

⁷³ Noorse overheid, Landinfo Sri Lanka: Human rights and security issues concerning the Tamil population in Colombo and the Northern Province, 7 december 2012.

⁷⁴ Noorse overheid, Landinfo Sri Lanka: Human rights and security issues concerning the Tamil population in Colombo and the Northern Province, 7 december 2012.

⁷⁵ US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012; NB: Er zou nu sprake zijn van 'military cantonments': IRIN: Sri Lanka: Thousands still waiting to return home, 8 januari 2013; US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

⁷⁶ Report of the Commission of Inquiry on Lessons Learnt and Reconciliation, november 2011 (zie hoofdstuk 6); een van de aanbevelingen in het rapport is dat aan alle gezinnen, die land en/of huizen hadden verloren door formele HSZ's of door andere informele ad hoc veiligheidsmaatregelen, dringend een alternatief stuk land wordt gegeven en/of financiële compensatie in overeenstemming met het geldende recht.

⁷⁷ Deze 6 HSZ's zouden in de Staatscourant zijn gepubliceerd.

⁷⁸ Report of the Commission of Inquiry on Lessons Learnt and Reconciliation, november 2011.

⁷⁹ US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012.

⁸⁰ Eind 2011 hadden de bewoners nog geen compensatie ontvangen voor de grond die ze moeten kopen: US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012.

De Sri Lankaanse ordestrijdkrachten bestaan voor zover bekend uit de Sri Lankaanse politie (bijna 90.000 mensen), waartoe ook behoort de paramilitaire *Special Task Force* (STF; bijna 6.000 mensen), en de strijdkrachten (160.900 mensen).⁸¹ De strijdkrachten bestaan uit de landmacht, marine, luchtmacht, een reservemacht en paramilitaire strijdkrachten waaronder de *National Guard*, *Civil Defence Force* (CDF, voorheen *Home Guard*)⁸² en een *anti-guerrilla Special Task Force van circa 3.000 personen*.⁸³ Het *Criminal Investigation Department* (CID) en het *Terrorist Investigation Department* (TID) van de politie en de militaire inlichtingendienst (*Military Intelligence Corps* (MIC)) vallen ook onder het ministerie van Defensie.⁸⁴

De president staat als minister van Defensie formeel aan het hoofd van de politie en is tevens opperbevelhebber van de strijdkrachten. De president voert samen met zijn broer Gotabaya Rajapaksa (secretaris-generaal van Defensie) de belangrijkste benoemingen binnen de politie uit. De politie staat daarmee onder directe controle van de president en zijn broer.⁸⁵

De militaire commandostructuur in het Noorden bestaat per district uit een hoofdkwartier van de veiligheidsdiensten, aangevoerd door een generaal-majoor. Legereenheden zijn gestationeerd in verschillende kampementen. Een eenheid wordt gewoonlijk aangevoerd door een brigadier of kolonel. Er bestaan ook zee- en luchtmachtbases met een andere commandostructuur, maar deze vallen ook onder het districtshoofdkwartier.⁸⁶

Volgens de *Minority Rights Group International* zou er op het schiereiland van Jaffna sprake zijn van een militaire aanwezigheid van 40.000 man. In verhouding met de burgerbevolking zou de militaire aanwezigheid neerkomen op ongeveer op 1 militair op 11 burgers. In de Vanni zou de verhouding 1 militair op 3 burgers zijn.⁸⁷

De inspecteur-generaal van politie (de huidige inspecteur-generaal is N.L. Illangakoon) is verantwoordelijk voor een politiemacht van bijna 90.000 leden die verdeeld is over vijf geografische districten (bekend als 'ranges'): de noordelijke, oostelijke, westelijke en zuidelijke regio en een apart district Colombo. Elk district staat onder het bevel van een senior plaatsvervangende inspecteur van politie.⁸⁸

De Sri Lankaanse politiemacht voert civiele politietaken uit zoals bestrijding van misdaad, toezicht op de naleving van de verkeersregels, zorgdragen voor de openbare veiligheid en handhaving van de openbare orde. De inspecteur generaal van politie rapporteert rechtstreeks aan de secretaris van het ministerie van Defensie. De *Special Task Force* (STF) die uit bijna 6.000 leden bestaat, maakt deel uit van de politiemacht. De STF is een paramilitaire eenheid van de politie die wordt ingezet voor gezamenlijke operaties met militaire eenheden. Op basis van de verordening aangaande de openbare veiligheid (*Public Security Ordinance*) heeft de president in de verslagperiode geregeld het leger in actie geroepen voor het vervullen van politietaken.⁸⁹

⁸¹ US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012; UKBA COI Sri Lanka, 7 maart 2012.

⁸² US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013: Het ministerie van Defensie voegde in 2012 800 personen, grotendeels Tamils uit het noorden en oosten, toe aan de CDF.

⁸³ De rangorde binnen de strijdkrachten zou zich na de gewapende strijd als volgt hebben ontwikkeld: op de eerste plaats de Criminal Investigation Department (CID), vervolgens komt het leger en op de derde en laatste plek de politie. Van verschillende kanten is bevestigd dat de inlichtingendienst heel actief is.

⁸⁴ UKBA COI Sri Lanka, 7 maart 2012; zie ook het algemeen ambtsbericht Sri Lanka 2009.

⁸⁵ ICG, Sri Lanka: A bitter peace, Asia Briefing No. 99, 11 januari 2010.

⁸⁶ ICG, Sri Lanka's North II: rebuilding under the military, Asia Report No. 220, 16 maart 2012 (pag. 15).

⁸⁷ Human rights Council, Summary prepared by the Office of the High Commissioner for Human Rights in accordance with paragraph 5 of the annex to Human Rights Council resolution 16/21 – Sri Lanka, 30 juli 2012 (A/HRC/WG.6/14/LKA/3).

⁸⁸ UKBA COI Sri Lanka, 7 maart 2012 (paragraaf 8.04).

⁸⁹ US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012; UKBA COI Sri Lanka, 7 maart 2012.

Een bron verklaarde dat de werving van Tamils voor de politie voor het begin van het militair offensief in 2006 zou zijn stopgezet tot na de beëindiging van het conflict. Dat zou een belangrijke oorzaak zijn van het feit dat weinig politiebeambten die dienst doen in gebieden met een Tamil meerderheid Tamil (of Engels) spreken. De overheid tracht deze situatie te verbeteren: Oktober 2012 zouden er 318 Tamils in opleiding zijn geweest en meer dan 1.100 Tamils zijn aangesteld.⁹⁰

*Paramilitaire groeperingen*⁹¹

Paramilitaire groeperingen waren actief in sommige delen van het land.⁹² Volgens het *US State Department*⁹³ waren deze groeperingen betrokken bij mensenrechtenschendingen en bleven de berichten aanhouden dat er nauwe banden bestaan tussen paramilitaire groeperingen en de veiligheidstroepen. In dit verband noemt het rapport onder andere: *Tamil Makkal Viduthalai Pulikal* (TMVP), die verbonden is met de voormalige LTTE bevelhebber in het Oosten en nu vice minister van hervestiging (resettlement), Vinayagamurthi Muralitharan, alias "Karuna".⁹⁴ Voorts wordt genoemd de *Eelam People's Democratic Party* (EPDP), die door de minister van Sociale Zaken en Welzijn, Douglas Devananda, in Jaffna wordt geleid. Deze groeperingen zouden steeds meer neigen naar criminele bendes, omdat ze hun gebied en inkomstenbronnen in de naoorlogse situatie willen proberen veilig te stellen.⁹⁵ Ook in getuigenverklaringen voor de LLRC komt ter sprake dat de ondergrondse activiteiten zoals ontvoering, moord en diefstal van EPDP en TMVP in het bijzonder, nog steeds plaatsvinden.⁹⁶ In dit verband beveelt de LLRC in haar rapport aan om alle illegale groepen te ontwapenen en hun illegale activiteiten te stoppen. Een andere bron bevestigt dat er geen demobilisatieprogramma voor paramilitairen bestaat. De focus van de Sri Lankaanse autoriteiten zou op ex-LTTE strijders liggen, omdat zij nog een mogelijke dreiging tegen de staat vormen (zie voor meer informatie de onderstaande paragraaf over ontwapening).

Ontwapening

Het Sri Lankaanse ministerie van Defensie kreeg na beëindiging van het conflict op 18 mei 2009 de directe verantwoordelijkheid voor ontwapening, demobilisatie en re-integratie van de gevangenen genomen LTTE-kaderleden.⁹⁷ Volgens een bron zou er echter geen grootschalige ontwapening hebben plaatsgevonden. Er zouden nog veel kleine wapens in omloop zijn. De *Lessons Learnt and Reconciliation Commission* (LLRC) schrijft in haar rapport van november 2011 zich zorgen te maken over de escalatie van politiek geweld en het onrechtmatige bezit en gebruik van vuurwapens door politici en hun aanhangers. De LLRC beveelt de regering aan om onmiddellijke actie te ondernemen, mensen zonder wapenvergunning te ontwapenen, en overtreders te vervolgen.⁹⁸

⁹⁰ In het LLRC rapport wordt aanbevolen om op politiebureaus tweetalige beambten 24 uren-diensten te laten draaien. Iemand die aangifte komt doen, moet het recht hebben om een verklaring in de taal van zijn of haar keuze af te leggen (aanbevelingen 8.240 en 8.241 in: Report of the Commission of Inquiry on Lessons Learnt and Reconciliation, november 2011); UK Home Office, Country of Origin Information Report - Sri Lanka, 7 maart 2012; US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

⁹¹ Voor achtergrondinformatie over het ontstaan van de verschillende paramilitaire groeperingen, zie het algemeen ambtsbericht Sri Lanka van augustus 2009.

⁹² UKFCO 2011 Report on Human Rights & Democracy, april 2012; US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012.

⁹³ US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012.

⁹⁴ www.news.lk: Sivanesathurai Chandrakanthan appointed as Presidential Advisor, 19 september 2012.

⁹⁵ Zie ook UKBA COI Sri Lanka, 7 maart 2012 (paragraaf 7.02); AI, 2012 Annual Report - Sri Lanka, 10 december 2012.

⁹⁶ Zie paragraaf 8.68 en de paragrafen 5.66-5.78 in: Report of the Commission on Lessons Learnt and Reconciliation, november 2011.

⁹⁷ British High Commission Colombo, letter to the UKBA COI Service, d.d. 9 november 2011, geciteerd in: UKBA COI Sri Lanka, 7 maart 2012.

⁹⁸ Zie paragraaf 8.186 in Report of the Commission of Inquiry on Lessons Learnt and Reconciliation, november 2011.

2.4 Documenten

De documenten die als identiteits- en reisdocument kunnen worden gebruikt zijn respectievelijk de nationale identiteitskaart (NIC) en het nationale paspoort.

*Nationale identiteitskaart*⁹⁹

De afgifte van de *National Identity Card* (NIC) behoort tot de verantwoordelijkheid van het *Registration of Persons Department* (RPD), dat onder het ministerie van Defensie valt. De registratie van personen is gebaseerd op de *Registration of Persons Act* van 1968 (en amendementen: *Act* no. 28 en 37 van 1971 en *Act* no. 11 van 1981).¹⁰⁰ Het RPD zorgt voor uitgifte van nieuwe NIC, duplicaten (bij verlies, diefstal, als het document onleesbaar is geworden, de foto verouderd etc.), en voert wijzigingen door in een NIC.¹⁰¹

Elke Sri Lankaanse staatsburger die in Sri Lanka woont, is vanaf de leeftijd van 16 jaar verplicht een NIC te hebben om zijn of haar identiteit als staatsburger van Sri Lanka te kunnen aantonen. Dit identiteitsbewijs is feitelijk ook een bewijs van nationaliteit. De NIC is voor Sri Lankaanse staatsburgers onder meer nodig om een reisdocument te kunnen verkrijgen, een rijbewijs aan te vragen, te kunnen stemmen, een bankrekening te kunnen openen en bij checkpoints te kunnen tonen. Als legitimatie zou een paspoort of rijbewijs ook voldoen, aldus een bron.

Een NIC kan worden aangevraagd bij één van de administratieve eenheden (*Divisional Secretariats*) in het land via de *Grama Niladhari (Sevaka)*.¹⁰² Het RPD in Colombo is de enige plek waar NIC's worden uitgegeven.¹⁰³ Een aanvraag dient door betrokkene persoonlijk te worden ingediend. Een NIC kan niet via een Sri Lankaanse ambassade in het buitenland worden aangevraagd. Er worden nog steeds mobiele kantoren van de overheid ingezet waar Sri Lankaanse staatsburgers een nieuwe NIC kunnen aanvragen. In welke mate dit gebeurt, is niet bekend.¹⁰⁴ De mobile unit bestaat in feite uit een groep RPD ambtenaren die op verzoek het land in gaan om de NIC aanvraag te screenen.

Om een aanvraag in te kunnen dienen moet men een Sri Lankaans staatsburger zijn en de leeftijd van 16 jaar hebben bereikt. Bij de aanvraag van een NIC dient men een foto, geboorteakte of een gecertificeerde kopie van een geboorteakte samen met een bekrachtiging van de *Grama Niladhari* te overleggen. Bij een eerste aanvraag geldt een ander criterium ten aanzien van het overleggen van een geboortebewijs voor aanvragers jonger dan 50 jaar dan voor aanvragers vanaf 50 jaar. Aanvragers jonger dan 50 jaar zijn verplicht om een geboorteakte te overleggen of een *Probable Age Certificate* (akte van de vermoedelijke leeftijd¹⁰⁵),

⁹⁹ Zie de website van het Sri Lankaanse 'Registration of Persons Department': www.rpd.gov.lk.

¹⁰⁰ Registration Of Persons Act (No. 32 of 1968) is te raadplegen via: www.commonlii.org/lk/legis.

¹⁰¹ De RPD stelt zich op het standpunt dat iedereen recht heeft op een NIC. Of dit in de praktijk ook zo werkt is niet bekend. Indien ambtenaren van de division secretariats niet willen meewerken aan de uitgifte van de NIC omdat de basisdocumenten ontbreken, kunnen burgers bij de RPD in Colombo aankloppen zodat de speciaal opgerichte 'citizen clearance unit' ervoor kan zorgen dat de aanvrager wel een NIC krijgt.

¹⁰² Grama Niladhari, Grama Sevaka of Grama Sevaka Niladhari, vaak vertaald met dorpsvoofd, is het laagste overheidsniveau in Sri Lanka. Een van de belangrijke taken van Grama Niladhari is om het kiesregister te actualiseren en elke geboorte en elk overlijdensgeval in zijn jurisdictie te registreren. Er zijn meer dan 14.000 Grama Niladharis in Sri Lanka.

¹⁰³ De RPD is van plan om met behulp van UNDP in Vavuniya en Batticaloa ook een RPD kantoor te openen.

¹⁰⁴ Website 'Registration of Persons Department': www.rpd.gov.lk.

¹⁰⁵ Het RPD hanteert in een dergelijk geval 1 juli als geboortedag van het vermoedelijke geboortjaar.

die door de districtsambtenaar van de burgerlijke stand is afgegeven.¹⁰⁶ Een aanvrager die ouder is dan 50 jaar, maar niet in het bezit is van een van beide voornoemde documenten, kan volstaan met twee of meer andere documenten die op een specifieke lijst van de RPD staan¹⁰⁷, samen met de resultaten van registeronderzoek en een beëdigde verklaring ter bevestiging van de leeftijd.¹⁰⁸ Bovenstaande aanvraagcriteria voor een NIC gelden ook voor Tamils en uit het buitenland (eventueel gedwongen) teruggekeerde Tamils. In principe kunnen alle Sri Lankanen, ook Tamils, vrij reizen, ook om een NIC aan te vragen. Zie ook onder veiligheidssituatie.

Er bestaat een speciale regeling voor twee groepen: plantagearbeiders en studenten. Deze personen kunnen, zodra zij de 16-jarige leeftijd hebben bereikt, hun aanvraag indienen bij het schoolhoofd of de plantage-eigenaar.

Tamils die onder het Britse koloniale bestuur uit India naar Sri Lanka waren gehaald om op de theeplantages te werken, zijn lange tijd stateloos geweest. Op basis van het *Indo-Ceylon Agreement* van 30 oktober 1964 en 27 januari 1974 was al een en ander geregeld, maar met de *Grant of Citizenship to Persons of Indian Origin (Amendment)* van 2003 is definitief vastgelegd dat deze groep het Sri Lankaanse staatsburgerschap krijgt, indien men sinds 30 oktober 1964 een permanente inwoner van Sri Lanka is. Hetzelfde geldt voor afstammelingen van deze groep die een permanente woonplaats in Sri Lanka hebben. Op basis hiervan kan men ook een NIC aanvragen.¹⁰⁹

Een NIC hoeft niet persoonlijk door de aanvrager te worden opgehaald. Een derde kan de NIC afhalen indien hij/zij een machtiging en het formulier dat na het indienen van de aanvraag wordt verkregen kan overleggen.

Informatie op de identiteitskaart

Op de NIC staat de geboorteplaats en de woonplaats ten tijde van afgifte vermeld. Men behoudt zijn hele leven hetzelfde NIC-nummer. Er wordt een nieuwe uitgevaardigd als het document niet meer leesbaar is, de foto verouderd, als een vrouw na het huwelijk de naam van haar echtgenoot wil toe laten voegen en uiteraard na verlies en diefstal. Volgens het RPD bestaat het voornemen om de NIC in de toekomst in de drie talen te publiceren. Nu is de tekst op de NIC in het Singalees als het om een Singalees gaat en in het Singalees/Tamil als het om een Tamil gaat, afgaande op de achternaam. Op verzoek van een Tamil kan de NIC ook alleen in het Singalees worden opgesteld.

Het nummer van het district waar de NIC is afgegeven staat ook op het document vermeld, bijvoorbeeld nummer 1 is Colombo en nummer 6 is Jaffna.

*Paspoort*¹¹⁰

Een Sri Lankaanse staatsburger (door geboorte of registratie) kan een Sri Lankaans paspoort verkrijgen. De afgifte van het paspoort is de verantwoordelijkheid van het *Department of Immigration and Emigration (DIE)*.¹¹¹ DIE heeft naast het

¹⁰⁶ Op de website van het RPD (www.rpd.gov.lk) staat niet gespecificeerd of met 'additional district registrar' de Grama Niladhari wordt bedoeld of een andere overheidsautoriteit.

¹⁰⁷ Onder meer het doopbewijs, certificaat van schoolverlaten, kopie van geboorteakten van de kinderen van de aanvrager, horoscoop.

¹⁰⁸ Website 'Registration of Persons Department': www.rpd.gov.lk.

¹⁰⁹ Zie voor de amendementstekst uit 2003: www.lawnet.lk en UKBA COI Sri Lanka, 7 maart 2012 (paragraaf 26.04).

¹¹⁰ Informatie over de procedure is deels afkomstig van de website van de Department of Immigration and Emigration: www.immigration.gov.lk.

¹¹¹ Zie informatie op de website van de Sri Lankaanse ambassade in Den Haag: www.infolanka.nl.

hoofdkantoor in Colombo drie regionale kantoren in Kandy, Matara en Vavuniya (filiaal stond voorheen in Anuradhapura).

Een paspoort dient in eigen persoon te worden aangevraagd, hetzij bij een van de vier kantoren, bij een Sri Lankaanse ambassade in het buitenland of bij één van de administratieve eenheden (*Divisional Secretariats*) in het land.¹¹² Het is niet bekend of een paspoort persoonlijk moet worden afgehaald.

Volgens een bron dient de aanvrager van een paspoort in ieder geval een geboorteakte te overleggen. Indien betrokkene reeds een paspoort heeft, zou het voldoende zijn dit oude paspoort te overleggen.

Vanaf de leeftijd van zestien jaar kunnen zowel mannen als vrouwen zelfstandig een aanvraag voor een eigen paspoort indienen. Personen onder de zestien jaar kunnen worden bijgeschreven in het paspoort van één van beide ouders. Ook kan een eigen reisdocument worden aangevraagd. Minderjarige aanvragers tot zestien jaar moeten worden begeleid door beide ouders.¹¹³

De uitgifte van een paspoort duurt gewoonlijk tien dagen. Men kan ook gebruik maken van een 1 dag service, waaraan hogere kosten zijn verbonden. Voor de aanvraag van een nieuw paspoort via de ambassade wordt een termijn van ten minste acht weken aangehouden.¹¹⁴ Het nationale paspoort dat geldig is voor alle landen kost 2500 rupees en het nationale paspoort dat alleen geldig is in een specifiek aantal landen (in Zuid-Azië en het Midden-Oosten) is goedkoper en kost 1000 rupees.¹¹⁵

In 2006 is de N-serie geïntroduceerd. De paspoorten uit deze serie zijn tien jaar geldig. Sinds 2012 krijgen minderjarigen, die ook een paspoort uit de N-serie krijgen, een aantekening in het paspoort dat dit slechts drie jaar geldig is.

Paspoorten van vóór 2006 zijn vijf jaar geldig. Tot voor kort konden verlopen paspoorten echter verlengd worden met maximaal vijf jaar, waardoor de totale geldigheidsduur tien jaar kon worden. Alle paspoorten worden in drie talen opgesteld: Engels, Singalees en Tamil.¹¹⁶

Documentfraude

De controleerbaarheid van het Sri Lankaanse paspoort en de NIC was laag. Er was onvoldoende controle door de Sri Lankaanse overheid bij de uitgifte van brondocumenten: aktes van geboorte, overlijden en huwelijk.¹¹⁷ Dit zou onder meer een gevolg zijn van een wijdverspreide cultuur van corruptie¹¹⁸ en een incomplete registratieprocedure en archiefsysteem. Er is een risico dat 20% van de basisdocumenten niet waarachtig is. Dat zou evenzeer voor geboorteaktes als voor overlijdensverklaringen gelden. Vooral bij overlijdensverklaringen is er sprake van een achterstand in registratie. De normale procedure is dat vanuit het *death register* een overlijdensverklaring wordt uitgevaardigd. Het voornemen is om de overlijdensverklaring te koppelen aan de NIC.

Verder bestaat er een risico tot fraude bij de uitgifte van de NIC. De registratie van persoonsgegevens is weliswaar voor een deel gecomputeriseerd (documenten

¹¹² www.immigration.gov.lk.

¹¹³ www.immigration.gov.lk.

¹¹⁴ www.infolanka.nl.

¹¹⁵ www.immigration.gov.lk, geraadpleegd augustus 2012.

¹¹⁶ Zie algemeen ambtsbericht Sri Lanka juli 2011.

¹¹⁷ UKBA COI Sri Lanka, 7 maart 2012 (paragraaf 27).

¹¹⁸ Sri Lanka staat in 2012 op de 79^e plaats (van 176 landen) in de Corruptions Perceptions Index: www.transparency.org/cpi.

worden gescand en in het systeem ingevoerd), maar de NIC zelf wordt met de hand geschreven en de foto van de betreffende persoon wordt handmatig op het document geplakt. Voor de plasticering van het document wordt speciaal plastic gebruikt met een watermerk. Om fraude met en diefstal van NIC's tegen te gaan, worden de blanco NIC's iedere dag geteld.

Om fraude tegen te gaan is de invoering van biometrische gegevens noodzakelijk. Dat is nu nog niet mogelijk.¹¹⁹

Specifieke informatie over eventuele documentfraude ten behoeve van asielaanvragen is niet bekend.

Corruptie

Hoewel corruptie volgens de wet strafbaar is, zijn ambtenaren van zowel de uitvoerende, wetgevende als rechterlijke macht corrupt en blijven zij doorgaans ongestraft. Corruptie is in veel overheidsinstellingen en staatsbedrijven gewoon. Corruptiebewakers stelden dat corruptie plaatsvindt tot in de hoogste regionen van de regering.¹²⁰

¹¹⁹ www.rpd.gov.lk.

¹²⁰ US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

3 Mensenrechten

3.1 Juridische context

3.1.1 *Verdragen en protocollen*

Sri Lanka is partij bij de volgende verdragen en protocollen.¹²¹

- Internationale Overeenkomst inzake Burgerrechten en Politieke Rechten (ICCPR, sinds 1980 is Sri Lanka partij), evenals het bijbehorende eerste Facultatief Protocol waarin het individuele klachtrecht bij het Mensenrechtencomité is vastgelegd (sinds 1997 is Sri Lanka partij);
- Verdrag tegen Foltering en andere Wrede, Onmenselijke of Onterende Behandeling of Bestraffing (CAT, sinds 1994 is Sri Lanka partij);
- Verdrag inzake de Rechten van het Kind (CRC, Sri Lanka: partij sinds 1991), het Facultatief Protocol betreffende de betrokkenheid van kinderen in gewapend conflict (Sri Lanka partij sinds 2000) en het Facultatief Protocol betreffende de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie (Sri Lanka partij sinds 2006);
- Verdrag en eerste Facultatief Protocol inzake de Uitbanning van alle Vormen van Discriminatie van Vrouwen (CEDAW, Sri Lanka partij sinds 1981 en bij het protocol sinds 2002);
- Internationaal Verdrag inzake de Uitbanning van alle Vormen van Rassendiscriminatie (CERD, Sri Lanka partij sinds 1982);
- Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten (CESCR, Sri Lanka partij sinds 1980);
- Verdrag ter Bestrijding van Terrorismefinanciering (CSFT, Sri Lanka partij sinds 2000);
- Internationaal Verdrag inzake de Bescherming van de Rechten van Arbeidsmigranten en hun Gezinsleden (CMW, Sri Lanka partij sinds 1996).
- Haags Verdrag inzake de burgerrechtelijke aspecten van internationale kinderontvoering (Sri Lanka partij sinds 2001);¹²²
- *The Paris Principles and Guidelines on Children Associated With Armed Forces or Armed Groups* uit 2007 zijn (later) mede ondertekend door Sri Lanka.¹²³

Sri Lanka is geen partij bij onder meer de volgende verdragen en protocollen ¹²⁴:

- Het Vluchtelingenverdrag van 1951 en het bijbehorende protocol van 1967;
- Het Statuut van Rome inzake het Internationaal Strafhof, 1998.¹²⁵ Wel tekende Sri Lanka in november 2002 een bilateraal akkoord met de Verenigde Staten dat de uitlevering van Amerikaanse en Sri Lankaanse burgers door de wederzijdse landen aan het Internationale Strafhof moet voorkomen;
- Het tweede facultatief Protocol behorend bij het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten (ICCPR), 1989;
- Het Facultatief Protocol behorend bij het Verdrag tegen Foltering en andere Wrede, Onmenselijke of Onterende Behandeling of Bestraffing (CAT), 2002;

¹²¹ Informatie op de website van de VN, zie: <http://treaties.un.org>.

¹²² Zie verdragenbank, te raadplegen via www.minbuza.nl.

¹²³ De Paris Principles zijn in februari 2007 in Parijs aangenomen door 59 landen. De afspraken gaan onder meer over het voorkomen van rekrutering en het vervolgen van personen die kinderen ronselen; zie www.childrenandarmedconflict.org en www.icrc.org.

¹²⁴ Zie: <http://treaties.un.org>.

¹²⁵ www.minbuza.nl (verdragenbank).

- Verdrag inzake Bescherming van Alle Personen tegen Gedwongen Verdwijningen, 2006;
- Verdrag voor de Rechten van Personen met een Handicap en het bijbehorende facultatief Protocol, 2006.

De implementatie van de humanitaire en mensenrechtenverplichtingen van Sri Lanka op nationaal niveau is volgens de verantwoordelijke verdragcomités van de VN over het algemeen onvoldoende. Daarnaast voldoet Sri Lanka niet aan het merendeel van de rapportageverplichtingen uit hoofde van internationale mensenrechtenverdragen waarbij het land partij is. De samenwerking van Sri Lanka met de VN op basis van speciale procedures is onvoldoende. Verscheidene en herhaalde verzoeken van speciale rapporteurs, zoals de VN-werkgroep over verdwijningen, en de onafhankelijke expert over minderheidsvraagstukken, om Sri Lanka te bezoeken, zijn tot op heden niet ingewilligd. Sri Lanka heeft in een verklaring van 28 juni 2012 tijdens de reguliere sessie van de Mensenrechtenraad echter wel de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten uitgenodigd om het land te bezoeken.¹²⁶

*Grondwet*¹²⁷

De huidige grondwet van Sri Lanka werd op 17 augustus 1978 door het Sri Lankaanse parlement goedgekeurd en op 7 september 1978 afgekondigd.¹²⁸ Sindsdien heeft het parlement zeventien van de achttien amendementen op de grondwet vastgesteld (het 12de amendement van 1987 is nooit vastgesteld). Voor een toelichting op de implementatie van het 13^e amendement (o.a. instelling provinciale raden¹²⁹) wordt verwezen naar paragraaf 2.2 'politieke ontwikkelingen' en voor een toelichting op de 18^e grondwetswijziging naar 2.1.2. staatsinrichting. In de grondwet staat dat zowel het Singalees als het Tamil de twee officiële en tevens nationale talen van het land zijn. Het Engels is de lingua franca. Alle wetgeving dient in het Singalees en Tamil te worden gepubliceerd naast een vertaling in het Engels. Op het moment dat een nieuwe wet van kracht wordt, bepaalt het parlement welke tekst voorrang krijgt in het geval van inconsistentie tussen de twee talen van de wetstekst.

In de grondwet is vastgelegd dat het boeddhisme op de eerste plaats komt en dat het de taak van de Sri Lankaanse staat is om de Boeddha Sasana te beschermen en te koesteren.¹³⁰ Tegelijkertijd worden aan alle (overige) godsdiensten vrijheden verzekerd die in het derde hoofdstuk van de grondwet zijn vastgelegd.

In het derde hoofdstuk van de grondwet wordt ingegaan op een aantal grondrechten: vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst (artikel 10), verbod op martelen (artikel 11), recht op gelijkwaardigheid (artikel 12), verbod op arrestatie, detentie en straf zonder wet en het verbod op retroactieve strafwetgeving (artikel 13) en vrijheid van meningsuiting, van vergadering, van vereniging, van beweging etc. (artikel 14). Daarnaast zijn in hetzelfde hoofdstuk ook beperkingen ten aanzien van de voornoemde vrijheden vastgelegd. Het gaat voornamelijk om beperkingen ten aanzien van het artikel 13 wanneer de nationale veiligheid in het geding is en om artikel 14 wanneer het de raciale en religieuze harmonie betreft.

¹²⁶ Dit oordeel is gebaseerd op de informatie en het overzicht die te vinden zijn in het onderdeel van de Universal Periodic Review (UPR) over Sri Lanka in 2012 dat door de VN is opgesteld: 'Compilation prepared by the Office of the High Commissioner for Human Rights in accordance with paragraph 5 of the annex to Human Rights Council resolution 16/21', 13 augustus 2012.

¹²⁷ www.priu.gov.lk/Cons/1978Constitution.

¹²⁸ De Sri Lankaanse grondwet is te raadplegen via www.priu.gov.lk/Cons/1978Constitution.

¹²⁹ Hoofdstuk 17a van de grondwet.

¹³⁰ Hoofdstuk 2 van de grondwet.

Hoofdstuk 18 van de grondwet dat de openbare veiligheid betreft, verwijst naar de Verordening Openbare Veiligheid die door het parlement is bekrachtigd. Onder deze verordening kan noodregelgeving (*emergency regulations*) worden aangenomen die reguliere wetgeving terzijde schuift, met uitzondering van de grondwet. De president is bevoegd om noodregelgeving op te stellen. Pas na afkondiging ervan zijn de bepalingen onder de noodregelgeving van kracht, voor de duur van een maand (daarna kan de president het opnieuw voor een maand afkondigen). Het parlement dient ter stond op de hoogte te worden gesteld. De afkondiging dient binnen veertien dagen middels een resolutie van het parlement te worden bekrachtigd.

Naast bovengenoemde zaken worden in de grondwet verder onder meer het staatsburgerschap (zie paragraaf 2.4), de functies en bevoegdheden van de staatsorganen, het referendum, verkiezingen en de overheidsfinanciën bepaald.

3.1.2

Overige nationale wetgeving

Emergency Regulations en de Prevention of Terrorism Act (PTA)

In paragraaf 2.3 stond al vermeld dat de *Emergency Regulations* per 31 augustus 2011 officieel zijn opgeheven.¹³¹ De *Prevention of Terrorism Act* (PTA) is echter nog steeds van kracht. De gewijzigde situatie kan worden omschreven als de noodtoestand in een andere gedaante¹³² omdat de president kort voor de opheffing van de noodtoestand nieuwe regelgeving onder de *Prevention of Terrorism Act* heeft aangenomen, waaronder aspecten uit de *Emergency Regulations* die voorheen nog niet onder de PTA vielen, zodat het mogelijk blijft om het verbod op de LTTE en de *Tamil Rehabilitation Organization* (TRO) te handhaven; om mensen, die verdacht worden van terrorisme, op te pakken en zonder aanklacht of proces vast te houden¹³³; en om High Security Zones onder militaire controle te handhaven.¹³⁴ Een groot aantal verdachten wordt onder deze wetgeving vastgehouden.¹³⁵ Onder de PTA hoeft het leger bij aanhouding een arrestant niet binnen 24 uur aan de politie over te dragen. Tevens maakt de PTA het mogelijk om gedetineerden tot 18 maanden vast te houden, of hangende een rechtszaak voor een onbegrensde periode.¹³⁶

In het vorige ambtsbericht werd genoemd dat de *Prevention of Organised Crime Bill* aan het parlement was gepresenteerd. Over de voortgang is niets bekend. Wat betreft het wetsvoorstel ten behoeve van getuigenbescherming (de zogenaamde *Draft Bill for the Assistance and Protection of Victims of Crime and Witnesses*) dat in juni 2008 ter behandeling werd voorgelegd aan het parlement, dat is herschreven¹³⁷, en zal naar verwachting op afzienbare termijn door het parlement

¹³¹ De Prevention and Prohibition of Terrorism and Specified Terrorist Activities Act nummer 7 uit 2006 was de meest recente versie van de Emergency Regulations (zie US State Department, Country Reports on Terrorism 2011, juli 2012).

¹³² Zie BBC News South Asia, Sri Lanka profile, 20 mei 2012; een soortgelijke beoordeling van de uitbreiding onder de Prevention of Terrorism Act staat ook genoemd in het UKFCO 2011 Report on Human Rights&Democracy, april 2012 (pag. 321); zie ook Country Reports on Terrorism 2011 van het US State Department (juli 2012).

¹³³ Het rechtsbeginsel 'habeas corpus' (voorgeleiding van een arrestant bij de rechter) wordt in de praktijk niet nageleefd, aldus VN/Universal Periodic Review van Sri Lanka, 'Compilation prepared by the Office of the High Commissioner for Human Rights in accordance with paragraph 5 of the annex to Human Rights Council resolution 16/21', 13 augustus 2012.

¹³⁴ Zie paragraaf 45 van het nationale rapport dat door Sri Lanka in het kader van de Universal Periodic Review van de VN is opgesteld (document: A/HRC/WG.6/LKA/1), en Annual Report 2012-Sri Lanka, 24 mei 2012; BBC News South Asia, Sri Lanka profile, 20 mei 2012.

¹³⁵ UKFCO 2011 Report on Human Rights&Democracy, april 2012 (pag. 321).

¹³⁶ US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012; AI report 2012 Sri Lanka; CAT Forty-seventh session, 31 oktober-25 november 2011.

¹³⁷ Volgens de VN voldeed het oorspronkelijke wetsvoorstel niet aan de internationale eisen (zie UN/Human Rights Council, Universal Periodic Review – Sri Lanka; Compilation prepared by the Office of the High Commissioner for Human Rights, 13 augustus 2012).

worden behandeld.¹³⁸ Voor zover bekend bestaat er nog geen functionerend *Witness Protection Programme*.¹³⁹

Strafbaarstelling van (gedwongen) bekingen

Het wetsvoorstel van de *Jathika Hela Urumaya Party* (JHU) betreffende het verbod op bekingen uit 2004 is voor zover bekend niet door het parlement behandeld, ondanks herhaalde pogingen van de JHU daartoe (zie ook paragraaf 3.3. Vrijheid van godsdienst en levensovertuiging). Het hooggerechtshof had eerder bepaald dat bepaalde passages van het wetsvoorstel ongrondwettelijk waren.¹⁴⁰

18e Amendement op de grondwet

Op basis van het 18^e amendement op de grondwet, dat in 2010 door het parlement werd aangenomen (zie ook 2.1.2 staatsinrichting), is de raad voor de grondwet (*Constitutional Council*) afgeschaft¹⁴¹ en heeft de president de bevoegdheid gekregen om de leden in belangrijke commissies direct te benoemen, zoals de *National Police Commission*, de *Human Rights Commission*, de *Finance Commission*, de *Election Commission*,¹⁴² de *Commission to Investigate Allegations of Bribery or Corruption*, de *Attorney-General*, de *Auditor-General* en de *Parliamentary Commissioner for Administration* (Ombudsman). Onafhankelijke bronnen stellen dat daardoor de onafhankelijkheid en integriteit van de rechterlijke macht en toezichthoudende organen in het geding zijn gekomen.¹⁴³ De wijzigingen ondermijnen het karakter van het voorgaande amendement op de grondwet: het 17de amendement beoogde met de instelling van de *Constitutional Council* de bureaucratie en het rechtssysteem minder toegankelijk te maken voor politieke beïnvloeding. De *Parliamentary Council* is in het 18de amendement in plaats van de *Constitutional Council* gekomen met een veel beperktere taak: op verzoek van de president mag de *Parliamentary Council* raad (*observations*) geven ten behoeve van benoemingen. Dit advies is niet bindend.

Nationaliteitswetgeving

Van rechtswege¹⁴⁴ wordt het Sri Lankaanse staatsburgerschap verkregen door afstamming (van een Sri Lankaanse vader of moeder) of als gevolg van registratie.¹⁴⁵ Ook is bepaald dat er voor geen enkel doel onderscheid wordt gemaakt tussen de wijze van verkrijging.

¹³⁸ UN/Human Rights Council, Universal Periodic Review – Sri Lanka; National report, 10 augustus 2012; Tijdens de bespreking van de Universal Periodic Review op 1 november 2012 in de Mensenrechtenraad in Geneve bevestigde de afgevaardigde van de Sri Lankaanse regering, de minister van Plantages, tevens adviseur mensenrechten, de heer Samarasinghe dat de ontwerpwet met betrekking tot bescherming van getuigen voorligt in het kabinet.

¹³⁹ US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012; UKBA COI Sri Lanka, 7 maart 2012.

¹⁴⁰ US State Department, 2011 Report on International Religious Freedom / Sri Lanka, 30 juli 2012 en het voorgaande US State Department rapport over 2010.

¹⁴¹ Wijzigingen van het 17de amendement op de grondwet uit 2001 zijn met de goedkeuring door het parlement van het 18de amendement in 2010 grotendeels teruggedraaid.

¹⁴² Het aantal leden van de Kiescommissie is teruggebracht van vijf naar drie, onder wie de voorzitter die door de president wordt aangewezen. De richtlijnen die de kiescommissie mag uitvaardigen in de periode voorafgaand aan de verkiezingen of een referendum, dienen beperkt te blijven tot het houden van de verkiezingen of het referendum, maar mogen niet direct in verband worden gebracht met zaken van de overheid.

¹⁴³ Zie 'Compilation Universal Periodic Review Sri Lanka prepared by the Office of the High Commissioner for Human Rights in accordance with paragraph 5 of the annex to Human Rights Council resolution 16/21', 13 augustus 2012.

¹⁴⁴ Zie: www.priu.gov.lk/Cons/1978Constitution.

¹⁴⁵ De volgende voorwaarden worden gesteld aan het aanvragen van het staatsburgerschap door registratie (Citizenship Act, artikel 11):

- (1) dat de verzoeker meerderjarig en gezond van geest is;
- (2) dat de verzoeker:

- (i) een persoon is, van wie een van de ouders burger van Sri Lanka was en die op grond van lid (2) van artikel 5 burger van Sri Lanka zou zijn geweest indien zijn geboorte in overeenstemming van de bepalingen van dat lid zou zijn geregistreerd;
- (ii) een persoon is, van wie een van de ouders, terwijl die ouder op of vóór het tijdstip van de geboorte van die persoon burger van Sri Lanka was, op grond van artikel 20 ophield burger van Sri Lanka te zijn;

Voor een nadere uitwerking van deze bepaling, wordt in de grondwet verwezen naar de *Citizenship Act*. Deze dateert uit 15 november 1948 en is daarna verschillende keren geamendeerd, voor het laatst in 2003 (aktenummer 16).¹⁴⁶ Een staatsburger van Sri Lanka verliest de nationaliteit zodra hij/zij vrijwillig burger wordt van een ander land. Bij verlies van de Sri Lankaanse nationaliteit kan deze opnieuw worden verkregen, mits hij/zij afstand doet van de nationaliteit van het andere land en zich vestigt in Sri Lanka. Een kind dat vanaf zijn geboorte naast de Sri Lankaanse nationaliteit ook een andere nationaliteit heeft, verliest zijn Sri Lankaanse nationaliteit zodra hij de leeftijd van 22 jaar bereikt, tenzij hij afstand doet van de andere nationaliteit. Dubbele nationaliteit wordt bij de wet niet erkend, tenzij de minister verklaart dat het in het belang van Sri Lanka is om de Sri Lankaanse nationaliteit te verlenen naast een andere nationaliteit (lid 2 en 3, artikel 20).¹⁴⁷ De minister kan de verklaring intrekken als de persoon om wie het gaat zich zodanig gedraagt dat continuering van het Sri Lankaanse staatsburgerschap niet in het belang van Sri Lanka is.

3.2 Toezicht en rechtsbescherming

3.2.1 Aangifte bij de politie

In Sri Lanka kan ieder individu aangifte van een misdrijf doen bij een willekeurige politiebeambte. Deze aangifte wordt *first information* genoemd. Aangifte kan op verscheidene manieren worden gedaan: in persoon en vervolgens door de beambte worden opgeschreven, schriftelijk of telefonisch.¹⁴⁸ *First information* die in eerste instantie in persoon of telefonisch is meegedeeld, dient schriftelijk te worden vastgelegd voor het mogelijke vervolg dat eraan wordt gegeven.

De politie, volgens de wet de onderzoeksautoriteit, kan een onderzoek starten indien de beambte vermoedt dat er een overtreding of een misdrijf is begaan of er sprake is van ordeverstoring. Dit is ook mogelijk als er geen aangifte is gedaan of er geen rapport van eerste informatie aan is voorafgegaan. De politie is dus niet verplicht om uitsluitend op basis een rapport van *first information* een onderzoek te starten. Het zou geen vereiste zijn om een schriftelijke bevestiging van de aangifte te verstrekken, maar deze zou op (schriftelijk) verzoek wel tegen betaling van de kosten kunnen worden verstrekt. In de praktijk zijn voorbeelden gezien van politierapporten die op verzoek werden verstrekt. Ook heeft degene die in staat van beschuldiging wordt gesteld het recht om een kopie te ontvangen.¹⁴⁹

Of de politie een zaak in behandeling neemt is afhankelijk van de aard van de aanklacht en de persoon in kwestie. Niet-politieke zaken zouden doorgaans worden opgepakt. Klachten over kleine overtredingen of misdrijven zouden ook eerder worden onderzocht, omdat deze geen bedreiging zouden kunnen vormen voor de loopbaan van de politiebeambte. Het zou lastig te zeggen zijn of de politie aangiften doorgaans voortvarend behandelt. Zaken met een hoog profiel of die in de (publieke) belangstelling staan zouden sneller voortvarend worden opgepakt dan

(3) en dat de verzoeker zijn gewone verblijfplaats in Sri Lanka heeft en voornemens is om zijn verblijf in Sri Lanka voort te zetten.

In artikel 12 van de *Citizenship Act* wordt gespecificeerd dat de verzoeker minstens één jaar in Sri Lanka woonachtig moet zijn geweest. Uit dit artikel blijkt niet expliciet of deze termijn ook van toepassing is voor het artikel 11, lid 3. (de gebruikte vertaling is te vinden op 'Kennisbank Burgerzaken').

¹⁴⁶ Zie: www.commonlii.org/lk/legis en www.lawnet.lk.

¹⁴⁷ Op de website van het Sri Lankaanse Department for Immigration and Emigration staan de voorwaarden nader uitgewerkt: www.immigration.gov.lk.

¹⁴⁸ G.L. Peiris, *Criminal Procedure in Sri Lanka*, A Stamford Lake Publication 2009.

¹⁴⁹ G.L. Peiris, *Criminal Procedure in Sri Lanka*, A Stamford Lake Publication 2009.

andere.¹⁵⁰ Het succes bij opsporing en vervolging door de Sri Lankaanse politie zou slechts 4% zijn.

Wanneer degene die aangifte heeft gedaan niet tevreden is over het politieoptreden of het uitblijven van optreden, kan hij of zij hierover een klacht indienen op districtsniveau, maar ook op het hoofdkwartier van politie – bij het hoofd van de politie, de *Inspector General* (IGP). De IGP houdt wekelijks een spreekuur voor burgers om klachten in te dienen voor een panel van drie plaatsvervangende IGP's die ter plekke worden onderzocht en opgelost terwijl degene die de klacht heeft ingediend, aanwezig is. Dit proces zou vaak tot een oplossing leiden en volgens een plaatsvervangend IGP zou dit klachtenmechanisme door de burgers worden gewaardeerd als een nuttig instrument, als op lokaal- of districtsniveau niets met de klacht is gedaan.

Als het de aangifte van een mensenrechtenschending betreft en de politie in gebreke blijft, bestaat de mogelijkheid om in hoger beroep te gaan. Ook kan men de *National Human Rights Commission* inlichten. Deze heeft een inlichtingen- en onderzoeksafdeling¹⁵¹ (zie voor meer informatie over de bevoegdheden van de *Human Rights Commission* verderop in deze paragraaf). Het zou echter in de praktijk geen zin hebben om naar de *Human Rights Commission* te stappen. (Zie ook 'Human Rights Commission' hieronder.)

In Sri Lanka zijn niet-gouvernementele organisaties (ngo's) actief op het gebied van rechtsbescherming zoals *Home for Human Rights* (HHR)¹⁵², *Centre for Policy Alternatives* (CPA)¹⁵³, *Law and Society Trust* (LST) en *Center for Human Rights and Development* (CHRD). In het geval van de zaak die op 26 oktober 2011 door de VN *Human Rights Committee* werd behandeld (zie verderop in deze paragraaf), werd mevrouw Pathmini Peiris bijgestaan door de internationale organisatie *Asian Legal Resource Centre Ltd.*

3.2.2 *Juridische bijstand*

Er bestaat een *Legal Aid Commission of Sri Lanka*¹⁵⁴, die in 1978 is opgericht. Deze commissie bestaat uit negen leden van wie drie door de minister van Justitie worden aangesteld en zes door de Orde van advocaten. Volgens de website van de commissie bestaan er 58 rechtshulpcentra verspreid over het eiland. Het is onduidelijk wat de commissie in de praktijk doet. De VN stelt in een rapport van augustus 2012 dat er geen door de Sri Lankaanse overheid gesteund programma voor rechtsbijstand bestaat.¹⁵⁵ Volgens het State Department van de VS¹⁵⁶ geeft de overheid raad aan arme mensen die worden aangeklaagd voor criminele daden in het Hooggerechtshof (*High Court*) en in het Hof van beroep, maar niet in gevallen die voor lagere rechtbanken verschijnen. Particuliere rechtshulporganisaties zouden in sommige gevallen beschuldigen hebben bijstaan.

3.2.3 *Nationale instanties die toezicht houden op naleving mensenrechten* *National Police Commission (NPC)*

¹⁵⁰ UKBA COI Report Sri Lanka, 7 maart 2012.

¹⁵¹ <http://hrcl.lk/english>.

¹⁵² <http://advocacynet.org/page/hhr>.

¹⁵³ www.cpalanka.org.

¹⁵⁴ <http://legalaidcommission.com>.

¹⁵⁵ VN/Universal Periodic Review van Sri Lanka, 'Compilation prepared by the Office of the High Commissioner for Human Rights in accordance with paragraph 5 of the annex to Human Rights Council resolution 16/21', 13 augustus 2012.

¹⁵⁶ US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012.

De *National Police Commission* (NPC), die oorspronkelijk in 2002 werd ingesteld op basis van het 17e amendement op de grondwet, werd nieuw leven ingeblazen op aanbeveling van de *Lessons Learnt and Reconciliation Commission* (LLRC).¹⁵⁷ De zeven nieuwe leden van de NPC werden in februari 2012 benoemd, nadat de termijn van de vorige leden in 2009 was verstreken. Zij werden benoemd door de *Parliamentary Council* (een nieuwe raad die met het 18^e amendement werd gecreëerd) die voor het eerst in februari 2012 bijeenkwam.¹⁵⁸ Senaka Walgampaya, voormalig adviseur van de president, is door de president tot voorzitter benoemd.¹⁵⁹ De bevoegdheden van de NPC zijn op basis van de grondwetswijziging van het 18e amendement ingeperkt.¹⁶⁰ Zo liggen de benoemings-, overplaatsing- en ontslagprocedure van politiebeambten, het toezicht op de onafhankelijkheid van de politie, het vaststellen van gedragsbepalingen en het rekruteren en training van politiebeambten niet meer in de bevoegdheid van de NPC. Eén van de belangrijkste taken die onder het 18e amendement is overgebleven bestaat uit het verrichten van onderzoek op basis van klachten van burgers over de politie en het geven van een schadevergoeding. De NPC ontving in de eerste acht maanden na heroprichting 500 klachten.¹⁶¹

Commission to Investigate Allegations of Bribery or Corruption

De *Commission to Investigate Allegations of Bribery or Corruption*, die in 1994 werd opgericht,¹⁶² heeft niet de bevoegdheid om onderzoek naar corruptie te initiëren, maar moet wachten op een formele klacht. De commissieleden worden door de president benoemd (zie 3.1.2 18de amendement op de grondwet). Vanuit de bevolking is men over het algemeen terughoudend om een formele klacht in te dienen uit angst voor de gevolgen.¹⁶³ Gedurende 2012 was er een stijging van het aantal klachten met betrekking tot omkoperij en corruptie door ambtenaren, met name bij de politie, de *divisional secretariats* en schoolhoofden. De Commissie leek in 2012 actiever op te treden dan voorheen voor wat betreft het onderzoeken van de klachten en het ondernemen van gerechtelijke stappen tegen de beschuldigen.¹⁶⁴

Human Rights Commission (HRC)

De *Human Rights Commission of Sri Lanka* (HRC) werd in 1996 opgericht conform de *Paris Principles* (Besluit 21 van 1996) en heeft op basis daarvan vergaande bevoegdheden.¹⁶⁵ De HRC is onder meer bevoegd om naar mensenrechtenschendingen onderzoek in te stellen¹⁶⁶, het welzijn van gedetineerden te monitoren en een bedrag uit te keren aan het slachtoffer om de uitgaven te dekken die gemaakt werden in het kader van de klacht. Verder heeft de commissie als taak de overheid te adviseren en te assisteren om wetgeving en procedures te formuleren ter bevordering van de mensenrechten, aanbevelingen te doen en om de bewustwording van mensenrechten te stimuleren. De HRC behandelt mensenrechtenschendingen van verschillende aard, waaronder verdwijningen, buitengerechtelijke executies, marteling, arrestaties en detenties, maar ook

¹⁵⁷ De National Police Commission was oorspronkelijk in 2002 ingesteld op basis van het 17e amendement op de grondwet.

¹⁵⁸ Zie paragraaf 3.1 over het 18de amendement.

¹⁵⁹ Lanka Standard, *The Powers of the National Police Commission*, 29 februari 2012.

¹⁶⁰ Zie de oorspronkelijke bevoegdheden van de National Police Commission in artikel 155G. van het 17^e amendement t.o.v. de tekst in het 18de amendement; De herziene taken van de NPC worden kritisch omschreven in: Sri Lanka Brief, 'National Police Commission, a big hoax, says its member', 11 maart 2012.

¹⁶¹ ColomboPage: 'National Police Commission receives 500 complaints against Sri Lanka police', 14 oktober 2012, geraadpleegd 17 april 2013; US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

¹⁶² www.oecd.org/site/anti-corruptioninitiative.

¹⁶³ US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012; UKBA COI Sri Lanka, 7 maart 2012.

¹⁶⁴ US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

¹⁶⁵ Act no. 21 of 1996 is te vinden op www.hrcsl.lk.

¹⁶⁶ Op basis van een klacht of uit eigen beweging.

arbeidsrechtelijke en civielrechtelijke zaken. De HRC heeft een hoofdkantoor in Colombo en tien regionale kantoren.¹⁶⁷

Volgens de wet is de HRC onpartijdig en onafhankelijk. Met de oprichting in 1996 was bepaald dat de leden van de HRC door de nog op te richten *Constitutional Council*¹⁶⁸ benoemd zouden worden en tot die tijd door de president.¹⁶⁹ Sinds 2006 worden de commissieleden echter door de president benoemd (zie paragraaf 3.1, waarin de benoeming van de leden door de president is geformaliseerd in het 18^e amendement), waardoor de onafhankelijkheid van de commissie in twijfel kan worden getrokken.¹⁷⁰

De HRC heeft op 2 oktober het jaarrapport 2011 aangeboden aan het parlement. Het rapport geeft een opsomming van het aantal klachten dat de HRC ontving, activiteiten, uitdagingen en wat de HRC in 2011 heeft bereikt.¹⁷¹

Mensenrechtenorganisaties en de internationale gemeenschap hebben veel kritiek op het functioneren van de HRC. In 2007 heeft de VN aan de HCR de B-status¹⁷² verleend en dit is in 2009 in de *Universal Periodic Review* van Sri Lanka door de VN bevestigd,¹⁷³ op grond van het feit dat de HCR niet in overeenstemming is met een nationaal mensenrechteninstituut conform de *Paris Principles*.¹⁷⁴ De VN/*Committee against Torture* van 25 november 2011 en het VN *Country Team* in Sri Lanka in augustus 2012 uitten hun bezorgdheid over: de inactiviteit van de HCR, het gebrek aan samenwerking van de kant van de politie en de overheid, de beperkte middelen en het gebrek aan onafhankelijkheid van de Commissie, en de benoemingsprocedure van de commissieleden.¹⁷⁵ De politiek gevoelige zaken zouden niet echt worden aangepakt.

Lessons Learnt and Reconciliation Commission (LLRC)

De *Lessons Learnt and Reconciliation Commission* (LLRC) werd in mei 2010 door president Rajapaksa aangesteld met het mandaat om terug te kijken naar het conflict dat Sri Lanka te lijden had gehad en vooruit te kijken naar een *era of healing and peace building* in het land.¹⁷⁶ In het rapport van de de LLRC (zie ook paragraaf 2.2), dat op 16 december 2011 aan het parlement werd gepresenteerd, worden bijna driehonderd aanbevelingen gedaan. Het LLRC-rapport is voor het publiek in het Engels bekend gesteld.¹⁷⁷ Een nationaal actieplan ter uitvoering van deze aanbevelingen¹⁷⁸ werd in juli 2012 door het kabinet van ministers

¹⁶⁷ De regionale kantoren bevinden zich in Kandy, Vavuniya, Jaffna, Badulla, Kalmunai, Anaradhapura, Trincomalee, Matara, Batticaloa en Ampara.

¹⁶⁸ Zie het 17^e amendement op de grondwet, dat 'overruled' werd door het 18^e amendement uit 2010.

¹⁶⁹ Zie artikel 3, Act no. 21 of 1996.

¹⁷⁰ Nadat de benoemingen van de leden van de HRC in april 2006 afliepen, ging de president unilateraal over tot de benoeming van nieuwe leden. ICG, Sri Lanka: A bitter peace, Asia Briefing No. 99, 11 januari 2010.

¹⁷¹ Het rapport is te raadplegen via: http://hrcls.lk/PFF/annual_report_2011/english.

¹⁷² B-status = observer status. Dit betekent dat de werkzaamheden van de HRC niet helemaal in overeenstemming zijn met de Paris Principles of dat de HRC onvoldoende informatie heeft aangeleverd voor een besluit hierover. Informatie over de Paris Principles is te vinden op: www.ohchr.org.

¹⁷³ VN/Universal Periodic Review van Sri Lanka, 'Compilation prepared by the Office of the High Commissioner for Human Rights in accordance with paragraph 5 of the annex to Human Rights Council resolution 16/21', 13 augustus 2012.

¹⁷⁴ US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012; UKBA COI Sri Lanka, 7 maart 2012.

¹⁷⁵ VN/Universal Periodic Review van Sri Lanka, 'Compilation prepared by the Office of the High Commissioner for Human Rights in accordance with paragraph 5 of the annex to Human Rights Council resolution 16/21', 13 augustus 2012; UKBA COI Sri Lanka, 7 maart 2012.

¹⁷⁶ Aldus het voorwoord in het rapport: Report of the Commission of Inquiry on Lessons Learnt and Reconciliation, november 2012.

¹⁷⁷ Het rapport is (nog) niet in het Singalees en Tamil vertaald, zie www.priu.gov.lk.

¹⁷⁸ Zie: www.priu.gov.lk/news_update/Current_Affairs; de focus ligt op de volgende thema's: 'international humanitarian law issues, human rights, land return and resettlement, restitution/compensatory relief en reconciliation'.

goedgekeurd. Een *Task Force*, geleid door de secretaris van de president, zal toezien op de uitvoering ervan.¹⁷⁹

Internationale waarnemers bekritiseerden de Sri Lankaanse autoriteiten voor het ontbreken van een getuigenbeschermingsprogramma, de beperkte reikwijdte van de LLRC dat geen expliciet mandaat zou hebben gehad om oorlogsmisdaden te onderzoeken en de vermeende vooringenomenheid van de voorzitter, C.R. de Silva.¹⁸⁰ In het VN *Panel of Experts*-rapport¹⁸¹ wordt de LLRC beschouwd als een mogelijk nuttige kans om de nationale dialoog te beginnen over het gewapende conflict. Daaraan is tegelijkertijd toegevoegd dat de LLRC niet heeft voldaan aan de internationale normen van onafhankelijkheid en onpartijdigheid door de samenstelling van de commissie en door conflicterende belangen van sommige commissieleden. De LLRC zou niet voldoen aan de gezamenlijke afspraak tussen de president van Sri Lanka en de Secretaris-Generaal van de VN ten aanzien van een verantwoordingsproces (*accountability*) in Sri Lanka. Westerse landen en de VN bleven tijdens de verslagperiode aandringen op een internationaal onderzoek naar de verantwoordelijkheid van de Sri Lankaanse overheid en de LTTE in de laatste periode van het conflict, waarin veel burgerslachtoffers zijn gevallen.¹⁸²

National Action Plan for the Promotion and Protection of Human Rights

In december 2011 keurde het Sri Lankaanse kabinet het vijfjarige *National Action Plan for the Promotion and Protection of Human Rights* (NHRAP) goed en is de uitvoering ervan gestart. De eerste tussentijdse evaluatie van de uitvoeringsfase wordt begin 2013 verwacht. Een interministeriële commissie voor mensenrechten is opgericht om toe te zien op de uitvoering van het Actieplan. Het Actieplan betreft de volgende acht terreinen: burgerlijke en politieke rechten, economische, sociale en culturele rechten, kinderrechten, arbeidsrecht, rechten van arbeidsmigranten, verbod op foltering, vrouwenrechten en de rechten van binnenlandse ontheemden.¹⁸³

Inter-Ministerial Committee on Human Rights

Over de *Permanent Inter Ministerial Standing Committee on Human Rights* en een *Inter Ministerial Committee on Human Rights*, die in het vorige ambtsbericht werden genoemd, is geen actuele informatie bekend. Het is ook niet bekend of deze comités nog bestaan en functioneren. In het vorige ambtsbericht stond vermeld dat beide comités onder de minister van Rampenbestrijding en Mensenrechten vielen, maar Mensenrechten behoort niet meer tot de portefeuille van deze minister.¹⁸⁴

Hoge Raad en Hof van Beroep

Slachtoffers van mensenrechtenschendingen kunnen zelf of via hun advocaat een schriftelijke klacht indienen, de zogenaamde *Fundamental Rights Application* (FRA), bij de Hoge Raad. Ook bestaat de mogelijkheid om een habeas corpus-klacht in te dienen bij het Hof van Beroep.¹⁸⁵ Aangezien de opperrechter en rechters van de Hoge Raad en het Hof van Beroep op grond van de 18^e grondwetswijziging door de president worden benoemd, wordt de onafhankelijkheid van deze instanties betwist.

¹⁷⁹ UN/Human Rights Council, Universal Periodic Review – Sri Lanka; National report, 10 augustus 2012.

¹⁸⁰ US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012.

¹⁸¹ Report of the Secretary-General's panel of experts on accountability in Sri Lanka, 31 mei 2011, zie: www.un.org/News.

¹⁸² Zie ook paragraaf 2.2 'Politieke ontwikkelingen'.

¹⁸³ VN Mensenrechtenraad/Universal Periodic Review-Sri Lanka, National report, 10 augustus 2012; UKFCO, 2011 Report on Human Rights and Democracy, april 2012; VN/Universal Periodic Review van Sri Lanka, 'Compilation prepared by the Office of the High Commissioner for Human Rights in accordance with paragraph 5 of the annex to Human Rights Council resolution 16/21', 13 augustus 2012.

¹⁸⁴ De officiële website van het ministerie van Rampenbestrijding is: www.disastermin.gov.lk.

¹⁸⁵ Dit is mogelijk op basis van artikel 126, lid 2 en 3, van de grondwet.

In november 2012, na toenemende spanningen tussen de Hoge Raad en de regering van Rajapaksa, startte het Sri Lankaanse parlement een afzettingsprocedure tegen de hoogste rechter van het land en tevens voorzitter van de Hoge Raad, mevrouw Shirani Bandaranayake.¹⁸⁶ Dit leidde uiteindelijk tot de ontzetting uit haar ambt in januari 2013. Zie ook 2.2 Politieke ontwikkelingen.

De onafhankelijkheid van de rechterlijke macht staat in Sri Lanka onder toenemende druk. Zowel internationale als nationale organisaties spraken hun bezorgdheid uit over de recente bedreigingen ten aanzien van de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht.¹⁸⁷ Zie ook 3.3.5 Rechtsgang.

Het VN *Human Rights Committee* verklaarde een aanklacht wegens onder meer beroving van het leven, mishandeling en gebrek aan passend onderzoek gegrond en in strijd met artikel 5, paragraaf 4 van het optionele protocol bij de Internationale Overeenkomst inzake Burgerrechten en Politieke Rechten (zie ook 3.1.1 Verdragen en protocollen).¹⁸⁸

3.2.4

*Niet-gouvernementele mensenrechtenorganisaties (NGO's)*¹⁸⁹

Een aantal lokale en internationale NGO's is actief op het terrein van mensenrechten en humanitaire hulpverlening.¹⁹⁰ NGO's dienen zich te laten registreren bij het nationale secretariaat voor non-gouvernementele organisaties,¹⁹¹ dat sinds eind april 2010 onder het ministerie van Defensie & Stedelijke Ontwikkeling valt.¹⁹² Sinds juli 2011 hebben houders van een buitenlands paspoort geen toestemming meer nodig om het noorden van Sri Lanka te bezoeken (zie vorig ambtsbericht). Voor zover bekend hebben internationale ngo's nog wel toestemming van de president nodig om in het noorden te kunnen werken.¹⁹³ Met name ngo's met projectvoorstellen op het gebied van psychosociale hulpverlening, trainingen voor lokale burgers op het gebied van goed bestuur en rechtsbijstand voor het noorden en oosten hadden vaak moeite met verkrijgen van vergunningen van de overheid te krijgen. Niet Sri Lankaanse medewerkers van ngo's ondervonden problemen bij het vernieuwen van hun werkvergunning en het verkrijgen van een visum voor Sri Lanka.¹⁹⁴

Internationaal

¹⁸⁶ BBC News Asia, Shirani Bandaranayake: Sri Lanka MPs' impeachment bid, 2 november 2012; The New York Times, Sri Lanka's Parliament Tries to Impeach Chief Justice, 9 november 2012; The International Herald Tribune, Sri Lanka's top judge faces impeachment; In Parliament's charges, she's accused of abusing Supreme Courts powers, 9 november 2012; International Commission of Jurists, Sri Lanka: Chief Justice's impeachment hearing violates due process, 6 december 2012.

¹⁸⁷ International Bar Association, IBAHRI calls on Sri Lanka Government to promote rule of law and prevent harassment and intimidation of judges and magistrates, 26 oktober 2012; International Commission of Jurists, Sri Lanka: new ICJ report documents 'Crisis of Impunity' (press release), 1 november 2012; United Nations Human Rights, Sri Lanka: UN expert concerned about reprisals against judges urges reconsideration of Chief Justice's impeachment, 14 november 2012.

¹⁸⁸ De zaak van mevrouw Pathmini Peiris uit naam van de overleden echtgenoot Siyaguna Kosgodage Anton Sugath Nishantha Fernando, zie: VN Human Rights Committee, jaarrapport: www.ohchr.org/english/bodies/hrc/LatestAnnualReport.

¹⁸⁹ Verscheidene nationale en internationale NGO's hebben een bijdrage geleverd aan het rapport ten behoeve van de VN Universal Periodic Review over de mensenrechtensituatie in Sri Lanka dat begin november 2012 in Genève plaatsvond; zie daarvoor: Human rights Council, Summary prepared by the Office of the High Commissioner for Human Rights in accordance with paragraph 5 of the annex to Human Rights Council resolution 16/21 – Sri Lanka, 30 juli 2012 (A/HRC/WG.6/14/LKA/3).

¹⁹⁰ Verscheidene van deze organisaties hebben bijgedragen aan een rapport ten behoeve van de recente Universal Periodic Review van Sri Lanka door de VN (A/HRC/WG.6/14/LKA/3: summary prepared by the Office of the High Commissioner for Human Rights in accordance with paragraph 5 of the annex to Human Rights Council resolution 16/21, 30 juli 2012).

¹⁹¹ www.ngosecretariat.gov.lk.

¹⁹² Special Gazette, bericht van de president op 30 april 2010.

¹⁹³ BBC News South Asia, Sri Lanka eases travel restrictions for foreigners, 5 juli 2011.

¹⁹⁴ US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

Verenigde Naties

Tijdens de verslagperiode hielden de VN toezicht op de mensenrechtensituatie in Sri Lanka. Dit bleek uit ondergenoemde activiteiten.

Op 12 september 2011 ontvingen de VN Mensenrechtenraad en de VN *High Commissioner for Human Rights* het 'Panel of Experts'-rapport over 'accountability' in Sri Lanka ten aanzien van vermeende schendingen van mensenrechten en internationaal recht tijdens de laatste fase van het conflict in het land. Het rapport doet aanbevelingen ten aanzien van Sri Lanka, waaronder het oprichten van een onafhankelijk, internationaal mechanisme dat onder andere zou moeten monitoren en beoordelen, maar ook om acties van de VN zelf tijdens de laatste fase van het conflict in Sri Lanka te laten onderzoeken.¹⁹⁵ Naar aanleiding van het eindrapport verklaarde de SGVN 14 november 2012 dat men in het interne onderzoeksrapport tot de slotsom was gekomen dat het VN systeem had gefaald om zijn verantwoordelijkheden te nemen. Deze conclusie zou volgens hem diepgaande gevolgen hebben voor het VN werk wereldwijd om voortaan te voldoen aan de verantwoordelijkheden op beschermings- en humanitair gebied.¹⁹⁶

De VN Mensenrechtenraad nam op 22 maart 2012 in Genève een resolutie van de VS aan om verzoening en verantwoordelijkheid in de nasleep van het conflict in Sri Lanka te stimuleren (zie ook 2.2 verzoeningsproces). Sri Lanka zou daartoe (1) uitvoering moeten geven aan de aanbevelingen van de LLRC, (2) een actieplan opstellen en (3) tot samenwerking moeten overgaan met VN organisaties voor technische ondersteuning.¹⁹⁷ De resolutie werd door Sri Lanka opgevat als een inbreuk op de soevereiniteit.¹⁹⁸

Van 14 tot 21 september 2012 bezocht een team van technische experts van de VN *Office of the High Commissioner for Human Rights* (OHCHR) Sri Lanka.¹⁹⁹

Van 22 oktober tot en met 5 november 2012 vond in Genève de 14de sessie plaats van de VN Mensenrechtenraad over de *Universal Periodic Review* (UPR) van onder meer Sri Lanka.²⁰⁰ In deze sessie werd de stand van zaken van de mensenrechten in Sri Lanka besproken ten opzichte van de vorige UPR bespreking in 2008. De bespreking werd gefaciliteerd door een troika van drie lidstaten, bestaande uit India, Benin en Spanje, aan de hand van de volgende drie rapporten: (1) een nationaal rapport van de Sri Lankaanse overheid, (2) een rapport van de VN organen en (3) een compilatie van een rapport dat door ngo's is opgesteld. Het gezamenlijke VN-rapport is kritisch over het nakomen van internationale verplichtingen op basis van verdragen waarbij Sri Lanka partij is, in het bijzonder waar het gaat om de uitvoering ervan. Voor nadere informatie hierover wordt verwezen naar de laatste alinea onder paragraaf 3.1 *Verdragen en protocollen*.

Begin november 2012, tijdens de besprekingen van de UPR in Genève, uitten veel (westerse) landen kritiek op het mensenrechtenbeleid van Sri Lanka.

Sri Lanka nam 113 van de 204 aanbevelingen aan. Maart 2013 vond wederom een bespreking van de UPR plaats en nam de VN Mensenrechtenraad nogmaals een resolutie van de VS aan. Als input voor de discussie diende onder andere een brief van Human Rights Watch waarin de organisatie schrijft dat de mensenrechtensituatie in Sri Lanka sinds de zitting van de Mensenrechtenraad in

¹⁹⁵ UN, Report of the Secretary-General's Panel of Experts on Accountability in Sri Lanka, april 2011.

¹⁹⁶ VN, Report of the Secretary-General's Internal Review Panel on United Nations Action in Sri Lanka, november 2012; UN News Centre, www.un.org/news, geraadpleegd op 14 december 2012.

¹⁹⁷ De tekst van de resolutie is te vinden via: <http://geneva.usmission.gov/2012/03/22/sri-lanka-resolution>.

¹⁹⁸ BBC News-South Asia, Sri Lanka profile, 20 mei 2012.

¹⁹⁹ Dit bezoek zou in de toekomst gevolgd kunnen worden door een bezoek van de VN Hoge Commissaris voor de Mensenrechten, mevrouw Navanethem Pillay. De Sri Lankaanse regering heeft haar al herhaaldelijk uitgenodigd.

²⁰⁰ www.ohchr.org/EN/HRBodies/UPR.

maart 2012 is verslechterd.²⁰¹ In de resolutie wordt Sri Lanka onder andere opgeroepen de aanbevelingen uit de LLRC uit te voeren en een onafhankelijk onderzoek naar de mensenrechten toe te laten.²⁰²

EU-General Scheme of Preferences (GSP)²⁰³

Op 15 augustus 2010 trok de EU de GSP+ status van Sri Lanka in op basis van het oordeel van de Europese Raad van Ministers dat Sri Lanka drie internationale verdragen²⁰⁴ onvoldoende mate heeft geïmplementeerd. In de huidige verslagperiode is deze situatie niet gewijzigd. Sri Lanka lijkt zich wel zorgen te maken over de exportpositie van het land richting de EU ten opzichte van landen in de regio zoals Bangladesh, India en Pakistan.²⁰⁵

3.3 Naleving en schendingen

3.3.1 Vrijheid van meningsuiting

De wet voorziet in de vrijheid van meningsuiting en persvrijheid, maar deze wordt onmiddellijk ingeperkt zodra de nationale veiligheid in het geding komt.²⁰⁶ In de verslagperiode lag deze vrijheid onder vuur.²⁰⁷ De situatie was slecht voor journalisten: Er werden geregeld dreigementen geuit en er vonden gewelddadige aanvallen plaats.²⁰⁸ Er waren tijdens de verslagperiode geen berichten over vermoorde²⁰⁹ of verdwenen journalisten. Overheidsfunctionarissen bekritiseerden de media, zetten deze onder druk en vielen de media lastig, wat bijdroeg aan een gevoel van onveiligheid voor journalisten die kritische artikelen publiceerden over de regering.²¹⁰ De politie zou een speciale unit hebben die berichtgeving over de Rajapaksa familie bijhoudt en controleert.²¹¹ De meeste journalisten pasten een grote mate van zelfcensuur toe. Nationale en internationale voorstanders van mediavrijheid spraken hun bezorgdheid over de situatie uit.²¹² Meer dan een dozijn journalisten, die fysiek werden bedreigd, leefden vrijwillig in ballingschap uit angst om hun veiligheid.²¹³

²⁰¹ Human Rights Watch, Sri Lanka: Letter to Human Rights Council, 14 februari 2013: www.hrw.org.

²⁰² Neue Zuercher Zeitung: Die Killing Fields von Sri Lanka, 21 maart 2013; IRIN: Is international pressure failing in Sri Lanka?, 21 maart 2013.

²⁰³ Het EU General Scheme of Preferences is in 1971 ingesteld om ontwikkelingslanden te begunstigen door hen een gereduceerd tarief te laten betalen voor import van hun producten op de Europese markt. De EU stelt daar voorwaarden aan, onder meer op het gebied van goed bestuur. De EU is bezig het GSP te herzien; een nieuw GSP zal naar verwachting vanaf 2014 gelden, zie: <http://ec.europa.eu/trade/wider-agenda/development>.

²⁰⁴ Deze verdragen zijn: het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten (ICCPR), het Verdrag tegen Foltering en andere Wrede, Onmenselijke of Ontereende Behandeling of Bestrafing (CAT) en het Verdrag inzake de Rechten van het Kind (CRC).

²⁰⁵ www.island.lk: Threats looming for Lanka exports to the EU, 26 maart 2012.

²⁰⁶ Zie ook de alineas over de grondwet in paragraaf 3.1.

²⁰⁷ HRW, World Report 2012 - Sri Lanka, januari 2012; US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012; HRW, World Report 2013.

²⁰⁸ Freedom House Report, Sri Lanka 2012; zie ook het interview met de Sri Lankaanse minister van Public Relations, Dr. Mervyn Silva in de Daily Mirror van maandag 10 september 2012; ICG, Sri Lanka's Authoritarian Turn: The Need for International Action, Asia Report no. 243, 20 februari 2013.

²⁰⁹ Reporters Without Borders, Press Freedom Barometer 2011 en 2012.

²¹⁰ US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

²¹¹ US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

²¹² US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012; The Guardian, Sri Lankan journalists protest against state media suppression, 12 juli 2012; Reporters Without Borders, Eight online journalists and an office assistant freed but investigation continues, 4 juli 2012; IFJ, Alarming increase in hostile rhetoric, threats of reprisals against journalists in Sri Lanka, 24 maart 2012.

²¹³ US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012.

BBC stopte in maart 2013 haar radiobijdrage via de Sri Lanka Broadcasting Corporation omdat programma's werden onderbroken en gestoord.²¹⁴ In 2013 zouden vier Tamil-kranten en distributeurs zijn aangevallen.²¹⁵

Journalisten werden beschuldigd van verraad en er werd druk op uitgevers uitgeoefend om hun verhalen over de regering in positieve zin bij te stellen. Illustratief in dit verband is het artikel in de *Colombo Telegraph* van 21 november 2012²¹⁶ waarin wordt gesteld dat de *The Sunday Leader* excuses aanbiedt aan de minister van Defensie, Gotabaya Rajapaksa, naar aanleiding van een telefonisch interview in juli 2012 van voormalig hoofdredacteur van de *The Sunday Leader*, Frederica Jansz met de minister van Defensie Gotabaya Rajapaksa waarin de minister tegen haar in woede zou zijn ontstoken.²¹⁷ Volgens Frederica Jansz is zij in september 2012 uit haar functie ontslagen, nadat de krant voor meer dan 50% in handen was gekomen van een Rajapaksa gezinde zakenman die de redactionele lijn wilde wijzigen.²¹⁸ Volgens de media is zij inmiddels samen met haar kinderen het land ontvlucht en heeft ze in een westers land asiel aangevraagd.²¹⁹ Haar voorganger bij de *The Sunday Leader*, Lasantha Wickrematunge, werd in 2009 vermoord. De moord op hem is nooit opgelost.

De regering kan op basis van de *Press Council Act* uit 1973, die in 2009 officieel weer in werking werd gesteld, artikelen verbieden die de interne communicatie van de overheid en regeringsbeslissingen aangaande o.a. nationale veiligheid en het economisch beleid in twijfel trekken.²²⁰ De *Sri Lanka Press Council* heeft de bevoegdheid klachten tegen de pers (wegens laster of foutieve informatie) te onderzoeken en juridische stappen te ondernemen.²²¹

De regering is eigenaar van het grootste krantenconcern, twee belangrijke televisiestations en een radiostation. Daarnaast zijn er privé personen die eigenaar zijn van een aantal onafhankelijke kranten en tijdschriften, en van radio- en televisiestations. Wel komen steeds meer mediabedrijven onder regeringscontrole te staan. Sommige eigenaars van mediabedrijven zijn parlamentslid of minister geworden en uitgevers hebben nauwe banden met ministers.²²² De overheid legde uitzendingen in het noorden aan banden.²²³ Op 15 november 2012 werd de voorzitter van de Sri Lanka Rupavahini Corporation (nationale televisiestation) tevens benoemd als officiële persvoorlichter van de president.

In de *World Press Freedom Index 2013* van *Reporters Without Borders*, staat Sri Lanka op de 162e plaats op een lijst met 179 landen.²²⁴ Deze internationale mediaorganisatie oordeelde dat straffeloosheid en officiële censuur van

²¹⁴ BBC News Asia: BBC suspends Sri Lanka broadcasts due to 'interference', 26 maart 2013; Amnesty International, Sri Lanka's Assault on Dissent, 30 april 2013.

²¹⁵ BBC News Asia: Tamil paper Uthayan attacked in northern Sri Lanka, 3 april 2013.

²¹⁶ Colombo Telegraph, The Final Nail – The Sunday Leader Apologizes To Gota, 21 november 2012; The Sunday Leader, Apology, 17 november 2012.

²¹⁷ The Sunday Leader, Gota Goes Berserk (door Frederica Jansz), 8 juli 2012; US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

²¹⁸ BBC News, Sri Lanka Sunday Leader editor Frederica Jansz sacked, 21 september 2012.

²¹⁹ Editor seeks political refuge abroad (www.theage.com.au); De directe aanleiding van haar vertrek uit Sri Lanka zou het bericht vormen dat zij zou worden gearresteerd, omdat zij niet in de rechtbank was verschenen nadat een parlamentslid haar begin november 2012 had aangeklaagd wegens laster (ColomboPage, Sri Lankan court issues arrest warrant against journalist Frederica Jansz, 7 november 2012); Australië zou een eerdere asielaanvraag hebben geweigerd.

²²⁰ US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012.

²²¹ Voor achtergrondinformatie zie de website van het Sri Lankaanse Ministry of Massmedia and Information: www.media.gov.lk/english.

²²² UKBA COI Sri Lanka, 7 maart 2012.

²²³ US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

²²⁴ Reporters Without Borders, World Press Freedom Index 2013, geraadpleegd 8 februari 2013.

onafhankelijke nieuwssites een einde heeft gemaakt aan het pluralisme in het land en heeft bijgedragen aan zelfcensuur bij bijna alle berichtgeving via mediakanalen.²²⁵ Volgens de *International Federation of Journalists* werden journalisten die in het Noorden en het Oosten werkzaam zijn, nauwlettend in de gaten gehouden door de politie en veiligheidsdiensten. Over het algemeen kunnen journalisten hun beroep niet uitoefenen zonder gevaar voor represaille maatregelen.²²⁶

In deze verslagperiode legde de Sri Lankaanse overheid de internetvrijheid beperkingen op. Sinds 18 oktober 2011 wordt de nieuwswebsite *Lanka eNews* geblokkeerd door verscheidene Sri Lankaanse internet service providers. Sindsdien opereert deze website vanuit het buitenland.²²⁷ In november 2011 werd de toegang tot andere websites geblokkeerd wegens laster jegens de president en andere hoge regeringsfunctionarissen.²²⁸ Het gaat onder meer om *Lanka News Web*, *Sri Lanka Mirror*, *Sri Lanka Guardian* en *Lanka Way News*. Meerdere Tamil websites werden eveneens geblokkeerd.²²⁹ Sinds 2011 moeten alle websites die lokaal nieuws brengen zich bij de overheid laten registreren.²³⁰ In mei 2012 verwierp de Hoge Raad (*Supreme Court*) een 'fundamental rights case' die de *Free Media Movement* van Sri Lanka had ingediend tegen het blokkeren van websites.²³¹

Verder legde de overheid de bouw van zendmasten in het noorden van het land aan banden. Wel bouwde de overheid er zelf een in de Vanni, deze mag echter niet door alle privéstations worden gebruikt.²³²

Tijdens de verslagperiode waren buitenlandse media actief in Sri Lanka. Sinds juli 2011 is er geen speciale toestemming meer nodig om naar Jaffna te reizen. Er is wel toestemming van het ministerie van Informatie nodig om als journalist naar het Noorden te gaan. Sinds de uitzending van twee documentaires door het Britse Channel 4 zou op een site filmen lastiger zijn geworden volgens een bron.²³³ Hoewel enkele incidenten plaatsvonden waarbij westerse journalisten betrokken waren, zouden voor hen minder beperkingen gelden om hun werk te doen dan voor lokale journalisten.²³⁴

De regering heeft tijdens de verslagperiode nauwelijks onderzoek gedaan in eerdere zaken betreffende moord en/of verdwijningen van journalisten en andere personen werkzaam in de media. Zo is de verdwijning van Prageeth Eknaligoda (Lanka-E-

²²⁵ Reporters Without Borders, Asia-Pacific Area, Violence and censorship on the rise in Asia - Sri Lanka, 25 januari 2012.

²²⁶ IFJ, Countries at the Crossroads 2012: Sri Lanka.

²²⁷ Het gaat om de internet service providers Sri Lanka Telecom (SLT) dat staats eigendom is, het private Dialog Axiata PLC en Mobitel, dat voor een deel in handen is van SLT.

²²⁸ Human Rights Watch, World Report 2012 - Sri Lanka, januari 2012; BBC, Sri Lanka blocks websites for 'maligning' president, 7 november 2011; Home Office, UK Border Agency, Country of Origin Information Report Sri Lanka, 7 maart 2012; HRW, World Report 2013.

²²⁹ Het gaat om www.tamilwin.com, www.athirvu.com, www.saritham.com, www.ponguthamil.com en www.pathivu.com en TamilNet; US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

²³⁰ US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

²³¹ Asian Human Rights Commission, nieuwsbericht van 28 juni 2012.

²³² US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

²³³ Channel 4 kwam in opspraak na het tonen van de eerste documentaire van filmmaker Callum Macrae over Sri Lanka: Sri Lanka's Killing Fields (14 juni 2011): www.channel4.com/programmes/sri-lankas-killing-fields/4od; De tweede documentaire, Sri Lanka's Killing Fields: War Crimes Unpunished, was voor het eerst op 14 maart 2012 in Groot-Brittannië op televisie te zien; The Huffington Post, Callum Macrae and the Haunting of Sri Lanka, 15 maart 2012.

²³⁴ Dit beeld komt overeen met het artikel van Ground Views: Restrictions and intimidation on journalists covering resettlement process in the Vanni, 31 oktober 2012, <http://groundviews.org/2012/>; Zie ook www.rnw.nl: "Wereldomroep-team bedreigd in Sri Lanka", 24 juli 2011 met betrekking tot het incident rond twee buitenlandse journalisten die op een toeristenvisum het land waren binnengekomen.

News), sinds 24 januari 2010, nog steeds onopgelost.²³⁵ Ook is niet bekend wie de moord op Lasantha Wickrematunge, uitgever van de *Sunday Leader*, op 8 januari 2009 heeft gepleegd. Over Subramaniam Ramachandran, journalist bij de Tamil krant *Yarl Thinakural* is sinds zijn arrestatie op 15 februari 2007 niets bekend. *Press Freedom Barometer 2012* rekt hem tot een journalist in gevangenschap.²³⁶

Mensenrechtenverdedigers

De situatie voor mensenrechtenverdedigers in Sri Lanka bleef gedurende de verslagperiode moeilijk.²³⁷ Mensenrechtenactivisten die zich bezig hielden met internationale lobby of degenen die contacten hadden met internationale ngo's of diplomaten werden door de staatsmedia neergezet als verraders; zij ondergingen anonieme dreigingen en verdachtmakingen.²³⁸ Naar aanleiding van de 19de zitting van de VN Mensenrechtenraad in Genève in maart 2012 werden leden van de Sri Lankaanse delegatie in Genève beschuldigd van het lastig vallen en intimideren van Sri Lankaanse mensenrechtenverdedigers. De Sri Lankaanse minister voor *Public Relations*, Mervyn Silva dreigde vervolgens om de "benen te breken" van degenen die het land zouden "verraden". De Sri Lankaanse politie zou zijn uitspraken onderzoeken. Het kantoor van de VN Hoge Commissaris voor Mensenrechten waarschuwde in een persverklaring dat er geen vergelding moest plaatsvinden tegen deze individuen nadat de Mensenrechtenraad een resolutie over Sri Lanka heeft aangenomen (zie hieronder meer over deze sessie van de Mensenrechtenraad in Genève).²³⁹

3.3.2 *Vrijheid van vereniging en vergadering*

De wet voorziet in vrijheid van vereniging en vergadering. In de praktijk werden deze vrijheden niet gerespecteerd door de overheid. Wat betreft de vrijheid van vergadering waren er beperkingen. De overheid eiste dat er militairen aanwezig waren bij openbare samenkomsten in het Noorden.²⁴⁰ De LLRC Commissie noemt in haar rapport het belang voor mensen om te kunnen rouwen om hun doden in het kader van het helings- en verzoeningsproces.²⁴¹

Ten aanzien van de vrijheid van vereniging bestonden er inperkingen. Voor een deel werden deze opgeheven met het opheffen van de *Emergency Regulations* op 31 augustus 2011. De overheid maakte vaak gebruik van informanten om personen te kunnen arresteren en ondervragen over hun samenkomst.²⁴²

Demonstraties

Het is in Sri Lanka volgens de wet toegestaan demonstraties te houden. Voorafgaand aan demonstraties moet echter toestemming aan de autoriteiten worden gevraagd. In verscheidene gevallen perkten de ordestrejdkrachten deelname aan demonstraties in.²⁴³ Een bron noemde ook het overheidsingrijpen bij

²³⁵ Human Rights Watch, World Report 2012 – Sri Lanka; US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

²³⁶ De Press Freedom Barometer wordt gepubliceerd door Reporters Without Borders.

²³⁷ UKFCO, 2011 Report on Human Rights and Democracy, april 2012; UKFCO, Quarterly updates, Human Rights and Democracy Sri Lanka, 31 maart 2012.

²³⁸ AI, 2012 Annual Report – Sri Lanka, 10 december 2012; US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

²³⁹ UKFCO, Quarterly updates, Human Rights and Democracy Sri Lanka, 31 maart 2012; United Nations Human Rights/office of the High Commissioner, Briefing note on Sri Lanka / human rights defenders, 23 maart 2012.

²⁴⁰ US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

²⁴¹ Report of the Commission of Inquiry on Lessons Learnt and Reconciliation, november 2011 (hoofdstuk 5: Human Rights; paragraaf 5.106).

²⁴² US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012.

²⁴³ US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012.

demonstraties vaak disproportioneel. Zo werden bij studentenstakingen in september 2012 waterkanonnen ingezet om studenten uit elkaar te drijven.²⁴⁴

Op 10 december 2011 arresteerde de politie 42 mensenrechtenactivisten en politieke activisten in het zuiden van Jaffna en verhinderde dat zij zouden protesteren op de internationale Dag van de Rechten van de Mens.

Er waren berichten dat de politie met excessief geweld had gereageerd op gewelddadige protestacties in Dambulla en Bandarawela nadat de overheid op 12 december 2011 had bepaald dat plastic kratten verplicht werden gesteld voor het vervoer van groente en fruit.

Op 22 augustus 2011 arresteerde de politie zo'n honderd demonstranten die protesteerden tegen *grease devils*, ongrijpbare personen die zich zouden insmeren met vet om niet te kunnen worden gepakt en die gedurende een aantal maanden in 2011 overvallen en berovingen pleegden, met name in het Noorden en Oosten van het land.

In 26 en 27 november 2012 raakten in Jaffna studenten slaags met de ordestrejdkrachten. De spanningen tussen studenten en de autoriteiten liepen op, nadat een aantal studenten op 27 november 'martelaarsdag' (en tevens de datum van het hindoe festival van het licht) wilde vieren en de dood van LTTE strijders wilde herdenken.²⁴⁵ Vier studenten werden gearresteerd van wie drie volgens een bericht²⁴⁶ op 7 december nog steeds werden vastgehouden op het bureau van de *Terrorism Investigation Department (TID)* in Vavuniya. Inmiddels is een tweede student ook vrijgelaten. Volgens een bron was dit de grootste openlijke politieke ordeverstoring in het Noorden sinds het einde van het conflict in mei 2009.²⁴⁷

Politieke participatie

Het is in Sri Lanka toegestaan lid te zijn van een politieke partij of een politieke organisatie op te richten. De Kiescommissie (*Election Commission*) bepaalt de regels en procedures. Omdat de leden van de Kiescommissie zijn benoemd door de president, zonder tussenkomst van de *Constitutional Council*, wordt de onafhankelijkheid van de commissie betwijfeld. Er bestaat geen wetgeving die vrouwen of minderheden verhindert om deel te nemen aan de politiek. Er is geen quotum gesteld voor het aandeel van vrouwen of minderheden in politieke functies.²⁴⁸

Politieke partijen waren over het algemeen vrij om te functioneren, te organiseren, kandidaat te staan voor verkiezingen, kiezers te werven en kandidaten te benoemen die zij wilden. Er zou sprake zijn van vriendjespolitiek onder de heersende politieke partijen als het om hoge posities binnen de overheid of zakenwereld ging.²⁴⁹

In de weken voorafgaand aan de lokale raadsverkiezingen op 23 juli 2011 (zie ook 2.2 lokale verkiezingen) diende de *Tamil National Alliance* (TNA) vier klachten in bij

²⁴⁴ Dit zou een overblijfsel zijn van de acties tijdens het conflict, aldus deze bron.

²⁴⁵ BBC News, Sri Lanka's Jaffna sees clashes over Tamil rebel remembrance, 28 november 2012; <http://groundviews.org>, The death of Freedom of Assembly, Expression and Religion in the North of Sri Lanka, 1 december 2012; ICG, Sri Lanka's Authoritarian Turn: The Need for International Action, Asia Report no. 243, 20 februari 2013.

²⁴⁶ AHRC, Sri Lanka: The clergy and civil society condemn the arrest and unlawful detention of four students from the university of Jaffna and call for their immediate release, 7 december 2012.

²⁴⁷ BBC News, Sri Lanka's Jaffna sees clashes over Tamil rebel remembrance, 28 november 2012.

²⁴⁸ US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

²⁴⁹ US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012.

de kiescommissie tegen veiligheidspersoneel dat kandidaten bedreigde en personen weerhield om verkiezingsbijeenkomsten bij te wonen.²⁵⁰

Op 15 juni 2012 vielen tien mannen gewapend met machinegeweren een partijbijeenkomst van JVP (*Janathal Vimukthi Peramuna*) aan in de zuidelijke stad Hambanthota. Twee vrouwen kwamen daarbij om het leven. De JVP beschuldigde elementen gelieerd aan de regering.²⁵¹

3.3.3 *Vrijheid van godsdienst*

De grondwet van Sri Lanka garandeert vrijheid van religie, hoewel het boeddhisme op de eerste plaats komt (zie paragraaf 3.1 grondwet).²⁵² In de praktijk wordt deze vrijheid over het algemeen door de overheid gerespecteerd al zou volgens een bron de regering duidelijk het boeddhisme promoten.²⁵³

(Nieuwe) religieuze groepen²⁵⁴ hoeven zich niet bij de overheid te laten registreren, tenzij men financiële transacties wil kunnen verrichten of een bankrekening wil kunnen openen.²⁵⁵ Deze nieuwe groepen moeten veel moeite doen om te kunnen worden geregistreerd. Ook zouden deze groepen niet gemakkelijk toestemming krijgen om een plek voor erediensten te bouwen of te onderhouden, of om religieuze activiteiten te leiden.²⁵⁶

In november 2011 zou de Singalese boeddhistische partij *Jathika Hela Urumaya* (JHU) bij de regering hebben aangedrongen een nieuw versie van het wetsvoorstel aangaande anti-bekering bij het parlement in te dienen. De strekking van het wetsvoorstel zou zijn dat Sri Lankaanse staatsburgers zich niet zouden mogen bekeren tot een ander geloof, tenzij zij toestemming hebben gekregen van een plaatselijke magistraat. Het wetsvoorstel zou vooral gericht zijn tegen Amerikaanse, christelijk-evangelische missies.²⁵⁷ (zie ook paragraaf 3.1. onder 'Strafbaarstelling (gedwongen) bekeringen').

Religieuze spanningen komen voor en het aantal incidenten met een religieuze achtergrond zou in 2012 zijn toegenomen.²⁵⁸ De LLRC uit in haar rapport

²⁵⁰ UKBA COI Sri Lanka, 12 maart 2012; US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012.

²⁵¹ UKFCO, Report on Human Rights and Democracy, Quarterly Updates, 30 juni 2012.

²⁵² Hoofdstuk 2 en 3 van de grondwet; in de grondwet wordt het boeddhisme echter niet als een staatsgodsdienst erkend.

²⁵³ US State Department, International Religious Freedom Report 2011 – Sri Lanka, 30 juli 2012.

²⁵⁴ Ongeveer 70% van de bevolking is boeddhistisch, 15% is hindoe, 8% is christelijk en 7% is moslim. De meeste leden van de Singalese gemeenschap zijn boeddhistisch en de meeste Tamils zijn hindoe. Het eiland is (grotendeels) langs religieuze lijnen in te delen: veel christenen (meerderheid is rooms-katholiek) wonen in het westen van Sri Lanka, moslims (meesten van hen zijn soennitisch) wonen vooral in het noorden en het noordoosten is voornamelijk hindoe. De boeddhisten (meerderheid Theravada boeddhisten), leven vooral in het zuiden en het centrale gedeelte van Sri Lanka (US State Department, International Religious Freedom Report 2011 - Sri Lanka, 30 juli 2012).

²⁵⁵ De (nieuwe) religieuze groep dient in dat geval te worden toegelaten hetzij op basis van een wet van het parlement onder de zogenaamde Companies Act, als een bedrijf, onder de Societies Ordinance of onder de Trust Ordinance (zie US State Department, International Religious Freedom Report 2011 – Sri Lanka, 30 juli 2012).

²⁵⁶ In september 2011 zou het Ministry of Buddha Sasana and Religious Affairs een circulaire hebben uitgevaardigd waarin expliciet toestemming dient te zijn gegeven voor de bouw of het onderhoud van godshuizen en voor het leiden van religieuze activiteiten (zie: UN Human Rights Council, Summary prepared by the Office of the High Commissioner for Human Rights in accordance with paragraph 5 of the annex to Human Rights Council resolution 16/21; Sri Lanka [A/HRC/WG.6/14/LKA/3], 30 juli 2012 en US State Department, International Religious Freedom report 2011-Sri Lanka, 30 juli 2012).

²⁵⁷ ColomboPage, Sri Lanka Buddhist party wants to bring Anti Conversion Bill back, 11 november 2011; UN Human Rights Council, Summary prepared by the Office of the High Commissioner for Human Rights in accordance with paragraph 5 of the annex to Human Rights Council resolution 16/21; Sri Lanka [A/HRC/WG.6/14/LKA/3], 30 juli 2012; US State Department, International Religious Freedom Report 2011 – Sri Lanka, 30 juli 2012.

²⁵⁸ UKFCO, the 2012 FCO Report, april 2013.

ongerustheid over berichten dat religieuze plekken door onbekenden waren vernield. De Commissie constateert verder dat de ordehandhavers er niet in slaagden om dit soort incidenten te onderzoeken en verdachten te vervolgen. De Commissie roept de Sri Lankaanse autoriteiten op zich in te spannen dit soort incidenten te voorkomen.²⁵⁹

In september 2011 werd in Anuradhapura²⁶⁰, een historische, boeddhistische stad in midden Sri Lanka, een moskee vernield door een menigte die aangevoerd werd door een boeddhistische monnik. De secretaris van Defensie, Gotabhaya Rajapaksa, veroordeelde deze actie en verzekerde moslimleiders dat de overheid islamitische heilige plekken zou beschermen.²⁶¹

In januari 2012 zouden 161 moslimgeestelijken uit onder meer Pakistan en India Sri Lanka zijn uitgezet, omdat zij niet op het juiste visum het land waren binnengekomen. Ook zou er geklaagd zijn over de inhoud van hun preken die te radicaal zou zijn geweest. Onder moslims in Sri Lanka zou de maatregel ophef hebben veroorzaakt.²⁶²

Eind april 2012 waren er spanningen over de verplaatsing van een moskee in Dambullah (midden Sri Lanka). De plek waar de moskee sinds 1962 staat, zou door de boeddhisten als een heilige plek worden beschouwd. Op 20 april 2012 protesteerden Singalese boeddhisten, onder wie boeddhistische priesters, tijdens het vrijdaggebed bij de moskee. De groep eiste dat de moskee zou worden verplaatst en dreigde met geweld. Zij eisten ook dat een hindoe tempel in het gebied zou worden verplaatst.²⁶³ Twee dagen later, op 22 april 2012, beval de Sri Lankaanse premier D. M. Jayaratne, die ook verantwoordelijk is voor boeddhistische en religieuze zaken in het kabinet, dat de moskee moest worden verplaatst, waarna hiertegen in het hele land moslims in opstand kwamen.²⁶⁴ De moslims op de Maldiven, die over het algemeen conservatiever zijn, zouden de moslims in Sri Lanka graag willen steunen. Het risico van extremisme zou op de loer liggen. Er is een neiging tot conservatisme onder de moslims in Sri Lanka. In het straatbeeld zijn meer burka's te zien dan voorheen.

Begin 2013 vonden wederom incidenten plaats, waarbij de moslimgemeenschap onder vuur kwam te liggen. Met name boeddhistische hardliners waaronder de BBS (Bodu Bala Sena, *Buddhist Strength Force*) zijn overgegaan en zetten aan tot anti-moslim activiteiten. De BBS zou tot op het hoogste politieke niveau steun krijgen.²⁶⁵ De regering heeft aangegeven een *Parliamentary Select Committee* (PSC) in het leven te willen roepen om onderzoek te doen naar religieus extremisme in het land.

²⁵⁹ Report of the Commission of Inquiry on Lessons Learnt and Reconciliation, november 2011 (hoofdstuk 9: Principal Observations and Recommendations; 9.266 en 9.267); US State Department, International Religious Freedom Report 2011 – Sri Lanka, 30 juli 2012.

²⁶⁰ De heilige stad Anuradhapura staat op de Wereld Erfgoedlijst van UNESCO.

²⁶¹ US State Department, International Religious Freedom Report 2011 – Sri Lanka, 30 juli 2012.

²⁶² NOS, Sri Lanka zet moslimpredikers uit, 23 januari 2012.

²⁶³ Dit lijkt overeen te komen met de tendens die staat beschreven in het ICG Asia report no. 219, Sri Lanka's North I: the Denial of Minority rights, 16 maart 2012 (pag. 18).

²⁶⁴ EIU, Protests break out over the relocation of a mosque, 11 mei 2012; Minority Rights Group International, MRG concerned about the attack and relocation of a mosque in Sri Lanka, calls on Sri Lankan government to take immediate action to protect religious freedom, 26 april 2012.

²⁶⁵ BBC News: Buddhists target Sri Lanka's Muslims en The hardline Buddhists targeting Sri Lanka's Muslims, 25 maart 2013, Sri Lankan Buddhists attack Muslim-owned store en Sri Lanka crowd attacks Muslim warehouse in Colombo, 29 maart 2013; hrsl.lk: The HRCSL's Statement on Religious Tension That Has Arisen in The Country, 25 maart 2013; ICG, Sri Lanka's Authoritarian Turn: The Need for International Action, Asia Report no. 243, 20 februari 2013; ICG, Sri Lanka's Authoritarian Turn: The Need for International Action, Asia Report no. 243, 20 februari 2013.

In de Tamilgebieden in het Noorden worden boeddhistische heiligdommen opgericht. Dit zou een teken zijn van een door de overheid gesteunde Singalese kolonisatie van het Noorden.²⁶⁶

3.3.4 *Bewegingsvrijheid*

De grondwet garandeert iedere staatsburger bewegingsvrijheid en vrijheid van vrije vestiging in Sri Lanka evenals de vrijheid om naar het land terug te keren²⁶⁷. Op 13 juli 2011 werd de verplichting voor personen met een buitenlands paspoort opgeheven om bij het ministerie van Defensie toestemming te vragen voor reizen naar het noorden. Burgers konden het land verlaten tenzij zij van wetsovertredingen werden beschuldigd.²⁶⁸ Zie ook 3.2 toezicht en rechtsbescherming/ngo's en 3.3.1 vrijheid van meningsuiting.

Zie voor nationale identiteitskaart 2.4 documenten en voor checkpoints 2.3 veiligheidssituatie.

Registratie

Het is niet duidelijk of er nog verplichte registraties gelden voor Tamils. Enerzijds zou na beëindiging van de Noodtoestand in augustus 2011 een nieuwe vorm van registratie zijn ingevoerd, die niet wordt uitgevoerd in streken waar een Singalese meerderheid is en zouden militairen Tamils hebben geregistreerd. Volgens een rapport van de ICG zijn Tamils in alle vijf districten in het Noorden –en met name in Jaffna en Killinochchi- onder dwang door militairen gefotografeerd en geregistreerd.²⁶⁹ Anderzijds zou sprake zijn van een vrijwillig registratiesysteem van de overheid en zou de politie alleen in bepaalde omstandigheden registreren. Welke omstandigheden is onbekend.²⁷⁰

Of Tamils die gedwongen terugkeren naar Sri Lanka voor vestiging in Colombo ten behoeve van de registratie een laissez passer kunnen gebruiken is niet bekend. Evenmin is bekend wat de houding van de autoriteiten is ten aanzien van Tamils die oorspronkelijk afkomstig zijn uit gebieden die onder controle stonden van de LTTE.

Volgens een aantal bronnen zouden moslim en Tamil vissers in het noorden en oosten een vergunning van de militairen nodig hebben om te mogen vissen.²⁷¹

Het is niet duidelijk of mensen die zijn vrijgelaten uit rehabilitatiekampen zich nog wekelijks moeten melden. Zij die in 2010 werden vrijgelaten zouden zich niet meer hebben moeten melden. Anderen die later werden vrijgelaten zouden een

²⁶⁶ US State Department, International Religious Freedom Report 2011 – Sri Lanka, 30 juli 2012; ICG Asia report no. 219, Sri Lanka's North I: the Denial of Minority rights, 16 maart 2012; Noorse overheid, Landinfo Sri Lanka: Human rights and security issues concerning the Tamil population in Colombo and the Northern Province, 7 december 2012.

²⁶⁷ Zie hoofdstuk 3 Fundamentele Rechten, artikel 14 van de Sri Lankaanse grondwet: www.lawnet.lk, geraadpleegd 13 december 2012.

²⁶⁸ US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012 en 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

²⁶⁹ ICG: Sri Lanka's North I: The denial of minority rights, Asia Report no. 219, 16 maart 2012.

²⁷⁰ www.tamilnet.com: SL Army begins registering Tamils in Colombo, 22 augustus 2011; SL Police registering people in Batticaloa causes fear among residents, 29 oktober 2011 en SL Police registers details of residents in Trincomalee city, 31 oktober 2011; UKBA COI Sri Lanka, 7 maart 2012; ICG Asia report no. 219, Sri Lanka's North I: the Denial of Minority rights, 16 maart 2012.

²⁷¹ AI Report 2012: Sri Lanka; ICG: Sri Lanka's North I: The Denial of Minority Rights, Asia Report No. 219, 16 maart 2012; UKBA COI Sri Lanka, 7 maart 2012; Noorse overheid, Landinfo Sri Lanka: Human rights and security issues concerning the Tamil population in Colombo and the Northern Province, 7 december 2012.

maandelijks meldplicht hebben gehad. In minder toegankelijke binnenlanden van de Vanni zou de controle heel strikt zijn geweest.²⁷² Enkele bronnen geven aan dat meldplicht voor vrijgelaten LTTE-strijders afhankelijk is van het district waarin zij wonen en van de politieambtenaar met wie zij te maken hebben.²⁷³ Volgens een rapport van de Noorse overheid naar aanleiding van een missie naar Sri Lanka in april 2012, moesten zij die vrijkwamen zich zowel bij de Grama Niladhari (Sevaka) laten registreren als bij de lokale militaire eenheid, de Civil Affairs Office (CAO) en bleven zij onder militair toezicht, met name in het Noorden. Dit zou de reïntegratie van betrokkenen bemoeilijken.²⁷⁴

3.3.5 *Rechtsgang*

De onafhankelijkheid van de rechtspraak staat onder toenemende druk.²⁷⁵ De speciaal rapporteur van de VN sprak zijn bezorgdheid uit over de intimidatie van en aanvallen op rechters en gerechtelijke ambtenaren.²⁷⁶ Van sommige processen die plaatsvonden zou de uitkomst vooraf bepaald zijn. In 2011 werd de grondwet aangepast op basis van het achttiende amendement, waarmee president Rajapaksa het recht kreeg om de opperrechter, politiechef en de voorzitter van de kiescommissie te benoemen. Rajapaksa zou zo de onafhankelijkheid van de instituties willen inperken.²⁷⁷ De lange juridische procedures, het grote aantal gevangenen, de inefficiency van de rechtsgang en corruptie zouden vaak debet zijn aan een vertraging van rechtszaken.²⁷⁸ Zie ook 2.2 Politieke ontwikkelingen en 3.2 Toezicht en rechtsbescherming.

De wet biedt de mogelijkheid om gerechtelijke procedures in het Engels, Singalees of Tamil te voeren. Een tekort aan gerechtelijke tolken belemmert in veel plaatsen het recht van Tamil sprekende verdachten op een eerlijk proces. Voor zover bekend zijn er in de verslagperiode geen maatregelen getroffen om dit probleem op te lossen. In het noorden vonden processen en hoorzittingen plaats in het Tamil en Engels.²⁷⁹ Er zijn weinig studieboeken over recht in het Tamil.²⁸⁰ Zie ook 3.4.1 (vermeende) opposanten.

Bekentenis door foltering

Bekentnissen door foltering worden in rechtszaken niet toegestaan op grond van de Evidence Ordinance (artikelen 24 en 27). Daarnaast is het wettelijke niet toegestaan bekentnissen die tijdens politiehechtenis zijn afgelegd tegenover een politieagent of ander persoon te gebruiken in rechtszaken. Desondanks komt mishandeling en foltering door veiligheidstroepen voor, bijvoorbeeld om informatie te verkrijgen, zaken te kunnen afronden, gunsten te verkrijgen of om iemand af te persen.

²⁷² ICG: Sri Lanka's North I: The denial of minority rights, Asia Report no. 219, 16 maart 2012.

²⁷³ Noorse overheid, Landinfo Sri Lanka: Human rights and security issues concerning the Tamil population in Colombo and the Northern Province, 7 december 2012.

²⁷⁴ Noorse overheid: Landinfo Sri Lanka: Human rights and security issues concerning the Tamil population in Colombo and the Northern Province, 7 december 2012; US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012.

²⁷⁵ UKBA COI Sri Lanka, 7 maart 2012; ACAT-France en ALRC: When arbitrariness prevails, a study of the phenomenon of torture in Sri Lanka, juni 2012.

²⁷⁶ US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

²⁷⁷ www.metronieuws.nl, 8 december 2012.

²⁷⁸ US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

²⁷⁹ US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

²⁸⁰ US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012.

Slachtoffers moeten echter zelf bewijzen dat hun bekentenis onder dwang werd verkregen.²⁸¹

Zie ook 3.3.7 mishandeling en foltering en 3.3.8 ontvoeringen en verdwijningen.

3.3.6 Arrestaties en detenties

Arrestaties geschieden op basis van de Criminal Procedure Code (CPC, wetboek van Strafvordering). Voor sommige misdrijven heeft de politie geen arrestatiebevel nodig, zoals bij vermoeden van moord, diefstal en verkrachting of wanneer de dader op heterdaad is betrapt. In alle andere gevallen is een arrestatiebevel noodzakelijk en dienen arrestanten binnen 48 uur voor de rechter-commissaris te worden geleid.²⁸² In de praktijk werden arrestanten vaak pas na enkele dagen en soms weken of maanden voorgeleid. Na voorgeleiding kan de rechter iemand op borg vrijlaten of vijftien dagen voorlopige hechtenis gelasten voor nader onderzoek, te verlengen tot drie maanden. Verdere verlenging kan plaatsvinden op aanwijzing van de rechter. Verdachten hebben recht op juridische bijstand. De wet voorziet echter niet in de bescherming van de verdediging van een verdachte tijdens een verhoor op een politiebureau of in een detentiecentrum.²⁸³

Ook vinden willekeurige arrestaties en detenties plaats. Met name personen met vermeende LTTE-banden maar ook Singalezen en moslims zijn hiervan het slachtoffer.²⁸⁴

*Arrestaties op basis van de noodregelgeving en de PTA*²⁸⁵

Zie 3.1.2 Juridische context/PTA.

Arrestaties zouden routinematig worden ingezet tegen iedereen die door de overheid als bedreigend wordt ervaren, alsmede familieleden en collega's.

Zowel de politie, gewapende troepen als veiligheidsdiensten en gewapende Tamilgroepen met overheidsbanden zouden een onbekend aantal gevangenen in hechtenis houden en hen ondervragen.²⁸⁶ Veel van deze gedetineerden zitten vast zonder tenlastelegging of gerechtelijk onderzoek en hebben geen contact met advocaten of familie.²⁸⁷

Massa-arrestaties en razzia's

Gedurende de verslagperiode vonden massa-arrestaties plaats. Zo vond in mei 2012 een golf van arrestaties plaats van voormalige strijders in het Oosten. Het zou om 150-200 personen gaan, die voor 2009 banden met de LTTE onderhielden.²⁸⁸

In augustus 2011 zouden circa 100 jonge mannen uit Navanthurai, een dorp in het district Jaffna, door militairen gevangengenomen zijn. Zij zouden zijn geslagen en

²⁸¹ www.umn.edu: Chapter 14, Evidence, geraadpleegd 10 december 2012; 2011 Human Rights Reports Sri Lanka, 25 mei 2012; ACAT-France en ALRC: When arbitrariness prevails, a study of the phenomenon of torture in Sri Lanka, juni 2012.

²⁸² NB: In de nieuw aangenomen 'detention bill' van januari 2013 is deze termijn van 24 uur naar 48 uur verlengd.

²⁸³ Sri Lanka kent geen verplichte vertegenwoordiging door een advocaat. Onvermogen verdachten krijgen een raadsman toegewezen in geval het High Court of Hof van Beroep de strafzaak behandelt. US State Department, 2011 Human Rights Report: Sri Lanka, 24 mei 2012 en www.lawnet.lk; US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

²⁸⁴ AI Submission to the UN Universal Periodic Review, oktober-november 2012: Reconciliation at a crossroads: Continuing impunity, arbitrary detentions, torture and enforced disappearances.

²⁸⁵ Voor meer informatie over arrestaties op basis van de noodregelgeving, zie het algemeen ambtsbericht Sri Lanka van augustus 2009.

²⁸⁶ AI Submission to the UN Universal Periodic Review, oktober-november 2012: Reconciliation at a crossroads: Continuing impunity, arbitrary detentions, torture and enforced disappearances.

²⁸⁷ US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012.

²⁸⁸ UKFCO, Report on Human Rights&Democracy, Quarterly Update, 31 maart 2012.

ondanks verwondingen meer dan 8 uur zijn vastgehouden zonder medische behandeling.²⁸⁹

Rehabilitatiecentra

Ook wel *Protective Accommodation and Rehabilitation Centres* (PARC) genaamd. Er zouden nog vier centra zijn.²⁹⁰ De meeste gedetineerden zouden inmiddels zijn vrijgelaten. Er zouden nog circa 600 tot 750 gedetineerden in de rehabilitatiecentra verblijven.²⁹¹ Exacte cijfers zijn niet bekend.²⁹² Het Rode Kruis heeft sinds juli 2009 geen toegang tot de centra en mag geen register bijhouden, zodat niet exact bekend is wie in de centra verblijven. De leefomstandigheden in de centra zouden van de leiding afhankelijk zijn en daardoor per centrum verschillen. Over het algemeen zouden de omstandigheden in de centra echter slecht zijn.²⁹³

Detentiecentra c.q. formele centra

Het Rode Kruis heeft toegang tot deze centra. Mensenrechtenorganisaties stelden dat nog zo'n 5.000 tot 6.000 LTTE-verdachten in deze centra verblijven.²⁹⁴ Exacte cijfers zijn niet bekend. Hoewel de noodregelgeving is opgeheven, zouden velen nog steeds zonder proces en al jaren worden vastgehouden.²⁹⁵ Dood in hechtenis kwam voor.²⁹⁶

Politie en militairen zouden steekpenningen van familieleden van gedetineerden hebben geïnd in ruil voor vrijlating. Gedetineerden zouden bij vrijlating onder bedreiging van hernieuwde arrestatie of de dood gewaarschuwd zijn geen informatie over hun arrestatie of detentie te geven.²⁹⁷ Onbekend is of mensen die zijn vrijgelaten naar het buitenland kunnen reizen.

Geheime detentiecentra c.q. informele centra

Sommige bronnen maken melding van geheime detentiecentra.²⁹⁸ Nationale en internationale ngo's stelden dat vermeende LTTE-sympathisanten in geheime detentiecentra van militaire inlichtingendiensten en aan de overheid verbonden paramilitaire groepen mishandeld en soms vermoord werden.²⁹⁹ De overheid stond bezoeken aan deze centra niet toe omdat zij het bestaan ervan ontkent.³⁰⁰

Er zijn berichten dat zowel politie en militair als regeringsgetrouwe paramilitaire groeperingen betrokken zijn bij seksueel geweld in bovengenoemde centra. Het seksueel misbruik zou vaak gepaard gaan met andere vormen van geweld.³⁰¹

²⁸⁹ <http://groundviews.org/2011>, journalism for citizen: brutal assault of civilians in Navanthurai, 25 augustus 2011.

²⁹⁰ Human Rights Watch, *We Will Teach You a Lesson, Sexual Violence against Tamils by Sri Lankan Security Forces*, 26 februari 2013.

²⁹¹ US State Department, *2012 Human Rights Report Sri Lanka*, april 2013; UKFCO the 2012 FCO Report, april 2013; Human Rights Watch, *We Will Teach You a Lesson, Sexual Violence against Tamils by Sri Lankan Security Forces*, 26 februari 2013.

²⁹² Het VN Committee against Torture deed najaar 2011 de volgende aanbevelingen aan de Sri Lankaanse regering: Registreer alle verdachten waarnaar onderzoek wordt gedaan; Registreer centraal alle personen in hechtenis, zowel gedetineerden in gevangenissen, op politiebureaus, in rehabilitatiecentra als zij gedetineerd onder de PTA; Publiceer een lijst van alle gedetineerden en detentiecentra: UN CAT, CAT/C/LKA/CO/3-4, 8 december 2011.

²⁹³ Noorse overheid: Landinfo Sri Lanka: Human rights and security issues concerning the Tamil population in Colombo and the Northern Province, 7 december 2012.

²⁹⁴ US State Department, *2011 Human Rights Report Sri Lanka*, mei 2012.

²⁹⁵ Human Rights Watch, *World Report 2013*.

²⁹⁶ UN CAT, CAT/C/LKA/CO/3-4, 8 december 2011; UKFCO, *2011 Report on Human Rights&Democracy*, april 2012; AHRG: *The State of Human Rights in Sri Lanka in 2012*, Sri Lanka: Rapid fall into Dictatorship.

²⁹⁷ US State Department, *2012 Human Rights Report Sri Lanka*, april 2013.

²⁹⁸ Noorse overheid: Landinfo Sri Lanka: Human rights and security issues concerning the Tamil population in Colombo and the Northern Province, 7 december 2012; UN CAT, CAT/C/LKA/CO/3-4, 8 december 2011; US State Department, *2011 Human Rights Report Sri Lanka*, mei 2012.

²⁹⁹ Human Rights Watch, *World Report 2013*.

³⁰⁰ UN CAT, CAT/C/LKA/CO/3-4, 8 december 2011; US State Department, *2011 en 2012 Human Rights Report Sri Lanka*, mei 2012 en april 2013.

³⁰¹ US State Department, *2012 Human Rights Report Sri Lanka*, april 2013; Human Rights Watch, *We Will Teach You a Lesson, Sexual Violence against Tamils by Sri Lankan Security Forces*, 26 februari 2013.

Het is niet bekend of er naast de Sri Lankaanse autoriteiten andere al of niet met de overheid verbonden groeperingen zijn die over formele of informele detentiecentra beschikken.

Gevangenis

Internationale organisaties hadden een groot deel van het jaar 2012 geen toegang tot gevangenis.³⁰² Inmiddels zou het Rode Kruis weer toegang hebben volgens een bron.

De situatie in gevangenis is slecht en voldoet niet aan de internationale normen en maatstaven. De gevangenis zijn overbevolkt en er zijn te weinig sanitaire voorzieningen. Gevangenen zouden op betonnen vloeren slapen en er zou onvoldoende natuurlijk licht en ventilatie zijn. Gevangenen die in voorarrest zitten, worden in de praktijk vaak niet gescheiden van veroordeelde gevangenen. Vrouwen worden wel gescheiden gedetineerd van mannen. Kinderen en volwassenen worden niet altijd gescheiden gevangengehouden. Verdachten van kleine vergrijpen, seksuele misdrijven en zware criminelen worden vaak samen opgesloten. De autoriteiten erkennen de slechte omstandigheden in de gevangenis maar wijten deze aan ruimtetekort en geldgebrek. Samen met het ICRC werkt de overheid aan een modernisering van het gevangeniswezen. Ook zijn er plannen om gevangenis te verplaatsen en uit te breiden. Er is geen ombudsman voor gevangenen die een klacht willen indienen.³⁰³ Zie ook 3.3.7 mishandeling en foltering.

Tijdens de verslagperiode vond een aantal incidenten plaats in gevangenis, waarbij gevangenisbewaarders werden gegijzeld en gevangenen in opstand kwamen. De autoriteiten traden hardhandig op bij deze voorvallen.³⁰⁴ Meerdere gevangenen vonden de dood.³⁰⁵

3.3.7 *Mishandeling en foltering*

Hoewel foltering volgens de wet met minimaal zeven jaar gevangenisstraf wordt bestraft, maken meerdere bronnen melding van mishandeling en foltering. Vooral de politie zou zich schuldig hebben gemaakt aan martelpraktijken.³⁰⁶ Maar ook andere ordehandhavers zoals militairen, gevangenispersoneel, en leden van CID en TID martelden. Martelingen zouden plaatsvinden in bijvoorbeeld politiebureaus, rehabilitatiecentra en detentiecentra. Slachtoffer waren onder andere voormalige LTTE-strijders, Tamils met (vermeende) LTTE-banden, gedetineerden en arrestanten in voorarrest.³⁰⁷ Vooral verdachten en gedetineerden met vermeende LTTE-banden zouden een risico lopen.³⁰⁸

Er zijn over de verslagperiode geen cijfers beschikbaar met betrekking tot mishandeling en foltering, noch over het aantal klachten, onderzoeken, vervolgingen en veroordelingen. Sinds de anti-folterwet in werking is getreden achttien jaar

³⁰² US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

³⁰³ US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012; CAT, forty-seventh session, 31 oktober-25 november 2011; US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

³⁰⁴ Die Sueddeutsche Zeitung, 10 november 2012; The New York Times: 27 Inmates Killed in Sri Lanka Prison Shootout, 10 november 2012; BBC News Asia: Sri Lanka's prison clash 'a massacre', 11 november 2012; metronieuws: Gevangenisoproer Sri Lanka was 'slachtpartij', 11 november 2012.

³⁰⁵ www.srilankabrief.org/2012/12/eye-witnesses-say-11-prisoners-were/; US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

³⁰⁶ ACAT-France en ALR: When arbitrariness prevails, a study of the phenomenon of torture in Sri Lanka, juni 2012.

³⁰⁷ UKFCO, 2011 Report on Human Rights&Democracy, april 2012.

³⁰⁸ Freedom from Torture: Out of the Silence: New Evidence of Ongoing Torture in Sri Lanka, 2009-2011.

geleden, zou slechts vier keer een veroordeling wegens foltering hebben plaatsgevonden.³⁰⁹ Klachten met betrekking tot verkrachting zouden door de overheid niet serieus zijn afgehandeld.³¹⁰

3.3.8 Ontvoeringen en verdwijningen

Ontvoeringen en verdwijningen vonden tijdens de verslagperiode nog steeds plaats.³¹¹ In een jaarrapport van de VN werd Sri Lanka gemeld als één van de landen ter wereld met de meeste verdwijningen.³¹² Een verzoek van de *VN Working Group on Enforced or Involuntary Disappearances* om het land te mogen bezoeken werd tot nog toe door de Sri Lankaanse autoriteiten niet ingewilligd.³¹³

Het Sri Lankaanse ministerie van Defensie meldde in juli 2012 dat sinds 2009 1.700 personen waren ontvoerd, meestal voor losgeld. Het aantal meldingen van ontvoering in combinatie met afpersing en andere criminele activiteiten zou zijn gestegen.

Een internationaal rapport bericht dat tussen januari en april 2012 meer dan vijftig ontvoeringen, pogingen tot ontvoering of verdwijningen hadden plaatsgevonden. De meeste slachtoffers zouden gedwongen zijn meegenomen door gewapende personen in een 'white van'. De ontvoerders zouden soldaten, politie- en CID-functionarissen zijn.³¹⁴

Onder de slachtoffers waren mensenrechtenactivisten, zakenmensen, voormalige strijders³¹⁵, mensen die beschuldigd worden betrokken te zijn bij criminele netwerken of verdacht worden van betrokkenheid bij georganiseerde misdaad, maar ook kinderen. Tamils leken vaker het slachtoffer te zijn dan andere bevolkingsgroepen.³¹⁶ De meeste ontvoeringen zouden in Jaffna en de regio Colombo hebben plaatsgehad.³¹⁷

Onder andere het leger, militaire inlichtingendiensten, paramilitaire groepen en de politie werd betrokkenheid bij ontvoeringen verweten.³¹⁸ Inwoners van de Jaffna Peninsula legden de schuld van ontvoeringen bij veiligheidstroepen of leden van de EPDP. Zie ook 2.3 veiligheidssituatie/paramilitaire groeperingen.

Er zijn geen wezenlijke resultaten geboekt met het oplossen van de verdwijningen van de afgelopen jaren.³¹⁹ Zie ook 3.1 juridische context.

³⁰⁹ UKBA COI Information Bulletin: Recent Reports on Torture and illtreatment, 30 november 2011; US State Department, 2011 Human Rights Report: Sri Lanka, 24 mei 2012; ACAT-France, in collaboration with the Asian Legal Resource Centre (ALRC): When arbitrariness prevails, juni 2012.

³¹⁰ AI report 2012: Sri Lanka; US State Department, 2011 Human Rights Report: Sri Lanka, 24 mei 2012; AHRC: Sri Lanka: The Police Torture in Sri Lanka – a documentary, 10 mei 2012.

³¹¹ Watchdog Colombo: New wave of abductions and dead bodies in Sri Lanka, 26 februari 2012, <http://groundviews.org>; BBC News Asia: Sri Lankans call for UN help over abductions, 22 oktober 2012; <http://groundviews.org>: A disappearance every five days in post-war Sri Lanka, 30 augustus 2012.

³¹² United Nations General Assembly, Report of the Working Group on Enforced and Involuntary Disappearances, A/HRC/19/58/Rev. 1, 2 maart 2012.

³¹³ United Nations General Assembly, Report of the Working Group on Enforced and Involuntary Disappearances, A/HRC/22/45, 28 januari 2013.

³¹⁴ ACAT-France en ALR: When arbitrariness prevails, a study of the phenomenon of torture in Sri Lanka, juni 2012.

³¹⁵ US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012.

³¹⁶ Human Rights Council, Working Group on the Universal Periodic Review, Fourteenth session, 22 oktober-5 november 2012.

³¹⁷ Noorse overheid, Landinfo Sri Lanka: Human rights and security issues concerning the Tamil population in Colombo and the Northern Province, 7 december 2012.

³¹⁸ CAT, Forty-seventh session, 31 oktober-25 november 2011.

³¹⁹ UKFCO, 2011 Report on Human Rights&Democracy, april 2012; AHRC: the State of Human Rights in Sri Lanka in 2012, Sri Lanka: Rapid fall into Dictatorship; AI report 2012: Sri Lanka; US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

3.3.9 *Buitengerechtelijke executies en moorden*

Tijdens de verslagperiode vonden buitengerechtelijke executies en moorden plaats. Ging het in sommige gevallen om criminele daden, andere zaken leken een politieke achtergrond te hebben met als doel regeringscritici.³²⁰ Exacte aantallen zijn niet bekend, mede omdat sommige families te bang waren voor repercussies om een aanklacht in te dienen. Een aantal van de slachtoffers, dat door de politie of de veiligheidsdiensten werd vastgehouden, is onder twijfelachtige omstandigheden overleden. In het zuiden kwam het voor dat vrouwen en kinderen door voormalige en huidige leden van veiligheidsdiensten werden vermoord en verkracht. Veiligheidsdiensten zouden ook verdachten hebben meegenomen naar de plaats van hun vermeende misdrijf en hen daar tijdens een zogenaamde vluchtpoging hebben neergeschoten. De VN Committee against Torture (CAT) ontving berichten van niet-gouvernementele bronnen over buitengerechtelijke executies in geheime detentiecentra die door de Sri Lankese militaire inlichtingendiensten en paramilitaire groepen worden geleid.³²¹

3.3.10 *Doodstraf*

De doodstraf is opgenomen in de wet en wordt nog steeds opgelegd. Sri Lanka handhaaft echter een moratorium op de doodstraf. De doodstraf is sinds 1977 niet meer uitgevoerd. Tijdens de verslagperiode werden er twee nieuwe beulen aangenomen en opgeleid. Tevens verschenen er berichten dat de overheid de doodstraf weer zou willen invoeren voor ernstige misdaden. Volgens een persbericht wil de minister van Justitie een referendum houden over de herinvoering van de doodstraf voor ernstige misdaden. De Derde Commissie van de VN Assemblee voor Mensenrechten nam in november 2012 een ontwerpresolutie aan waarin wordt opgeroepen tot een moratorium op terechtstellingen. Stemde Sri Lanka eerder voor, ditmaal onthield het zich van een stem.³²²

3.4 **Positie van specifieke groepen**

3.4.1 *(Vermeende) opposanten*

ACAT-France en het *Asian Legal Resource Centre* stellen dat de overheid vermeende opposanten als verraders, staatsvijanden en LTTE-terroristen beschouwt. Zowel mensenrechtenactivisten, onafhankelijke journalisten als politieke opposanten zouden regelmatig zo bestempeld worden. Om de vermeende oppositie te

³²⁰ US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

³²¹ CAT, Forty-seventh session, 31 oktober – 25 november 2011; US State Department, 2011 Human Rights Report: Sri Lanka, 24 mei 2012; AI report 2012: Sri Lanka; ICG: Sri Lanka's North I: The Denial of Minority Rights, Asia Report no. 219, 16 maart 2012; ICG: Sri Lanka: Women's Insecurity in the North and East, Asia Report no. 217, 20 december 2011; US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012.

³²² UKBA COI Sri Lanka, 7 maart 2012; US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012; AI Press release: UN: Support for a moratorium on the death penalty grows, 19 november 2012; www.reuters.com: Wanted: Sri Lanka hangman. Very light work. Only males need apply, 28 augustus 2012; www.globaltimes.cn: Sri Lanka to have two hangmen for death penalty, 4 september 2012; The Daily Mirror Colombo: Justice Minister urges referendum on death penalty, 4 september 2012.

onderdrukken zou tot op het hoogste niveau (familieden van president Rajapaksa) zijn bedreigd en geïntimideerd.³²³

Zie ook 2.2 politieke ontwikkelingen, Sarath Fonseka en Shirani Bandaranayake. Zie tevens 3.3.5 rechtsgang tot en met 3.3.9 buitengerechtelijke executies en moorden.

Met name tegenover mensenrechtenactivisten en journalisten werd steeds vaker vijandige retoriek gebruikt en soms werden zij in hechtenis genomen, openlijk bedreigd en als verraders afgebeeld. Journalisten, studenten, vakbondsleden, politici en politiek actieve Tamils in het noorden werden regelmatig aangevallen. Politieke activiteiten in het noorden werden door de autoriteiten verstoord.³²⁴

Door nieuwe bepalingen onder de Prevention of Terrorism Act (PTA) kunnen vermeende LTTE-sympathisanten langer in hechtenis blijven, zonder aanklacht of proces. Tevens geldt nu de omgekeerde bewijslast in geval marteling en misbruik wordt aangevoerd. De PTA geeft politie en leger de mogelijkheid Tamil vrouwen met vermeende LTTE-sympathieën te ondervragen en te fouilleren.³²⁵

Volgens een bron proberen de autoriteiten voormalige of vermeende LTTE-strijders in het hele land actief op te sporen. Er zijn geen exacte cijfers bekend over het aantal (voormalige) LTTE-sympathisanten dat tot dusverre is opgepakt.

Er zijn meerdere aanwijzingen dat voormalige LTTE-leden na hun vrijlating op diverse manieren werden gediscrimineerd, gestigmatiseerd en gecontroleerd. Zo zouden zij vaak problemen hebben ondervonden bij reïntegratie in de gemeenschap, hun families dikwijls ook gestigmatiseerd zijn en zouden zij doorgaans moeilijker werk hebben gekregen. Zij liepen het risico op pesterijen van de CID en/of militairen, bedreigingen, verdwijning en kidnapping. Er zijn berichten dat zij zich moesten melden in militaire kampen, en moesten rapporteren en zich laten registreren indien zij het district verlieten. Registratie bij het politiebureau en een verbod om te emigreren of binnenslands te verhuizen worden ook genoemd als beperkingen waarmee voormalige LTTE-leden geconfronteerd zouden kunnen zijn.³²⁶ Militairen bezochten regelmatig voormalige LTTE-leden thuis, zowel mannen als vrouwen, en gebruikten hen als informant.³²⁷

Politieke activisten, terugkerende ontheemden en voormalige LTTE-leden zijn volgens Amnesty doelwit van diefstal, ontvoering, verkrachting, bedreigingen en moord in Jaffna, het oosten en in toenemende mate elders in het land. Hiervoor worden bendes verantwoordelijk gehouden die gelieerd zijn aan veiligheidstroepen en regeringspartijen (*government aligned political parties*), inclusief de Eelam People's Democratic Party, Tamil People's Liberation Tigers en de Sri Lanka Freedom Party.³²⁸

³²³ ACAT-France en ALRC: When arbitrariness prevails, a study of the phenomenon of torture in Sri Lanka, juni 2012.

³²⁴ IFJ: Alarming Increase in Hostile Rhetoric, Threats of Reprisals against Journalists in Sri Lanka, 24 maart 2012 en Reporters Without Borders: Interview with editor who was threatened by defence secretary, 12 juli 2012; ACAT-France en ALRC: When arbitrariness prevails, a study of the phenomenon of torture in Sri Lanka, juni 2012; AHRC: The State of Human Rights in Sri Lanka in 2012, Sri Lanka: Rapid fall into Dictatorship.

³²⁵ UN General Assembly, Human Rights Council, Working Group on the Universal Periodic Review, Fourteenth session Geneva 22 oktober-5 november 2011: Summary prepared by the Office of the High Commissioner for Human Rights in accordance with paragraph 5 of the annex to Human Rights Council resolution 16/21, Sri Lanka. Zie ook 3.1 Juridische context: Overige nationale wetgeving: Emergency Regulations on the Prevention of Terrorism Act.

³²⁶ UKBA COI Sri Lanka, 7 maart 2012: www.ukba.homeoffice.gov.uk; ICG: Sri Lanka's North I: The denial of minority rights, Asia Report no. 219, 16 maart 2012.

³²⁷ ICG, Sri Lanka's North I: The Denial of Minority Rights, Asia Report No. 219, 16 maart 2012. Zie ook 3.3.1 Vrijheid van meningsuiting.

³²⁸ AI Report 2012: Sri Lanka.

3.4.2 *Tamils*

Signalen van de overheid duiden erop dat groepen als Tamils en moslims worden uitgesloten. Bovendien gaven de autoriteiten geen garanties dat het historische Tamil-karakter van het Noorden bewaard zal blijven. Dit gecombineerd met de militaire aanwezigheid en controle in het Noorden, de militaire bemoeienis in het economische leven en de invloed van de krijgsmacht in de wederopbouw maakt dat Tamils zich veelal bedreigd en onzeker voelen.³²⁹ Zie ook 2.3 Veiligheidssituatie / algemeen en Het Noorden en Oosten.

In het hele land, maar vooral in de door de oorlog getroffen gebieden in het noorden en oosten, komt het nog steeds voor dat Tamils, met name jonge mannen en mannen van middelbare leeftijd, worden gediscrimineerd en lastig gevallen door veiligheidsdiensten en paramilitaire groepen.³³⁰

Discriminatie van Tamils zou zijn voorgekomen bij universitaire opleidingen, overheidsfuncties en andere zaken die door de overheid worden gecontroleerd.³³¹ Een aanbeveling uit het LLRC rapport om bij publieke instanties een vertaler beschikbaar te hebben en te zorgen dat politiebureaus 24uur per dag tweetalige agenten ter beschikking hebben, zou nog niet zijn uitgevoerd. De wet schrijft voor dat wetgeving en procedures in Engels, Singalees en Tamil beschikbaar moeten zijn. In de praktijk blijken de meeste rechtbanken buiten Jaffna en het noorden slechts met Engels of Singalees te werken. Hoewel de wet het recht op privacy voorschrijft zou de overheid deze regel met name bij afzettingen en huiszoekingen hebben overtreden.³³²

Het is onbekend of en in hoeverre de situatie van Tamils in Colombo afwijkt van het bovenstaande.

Het is niet bekend wat de houding van de autoriteiten is tav Tamils die oorspronkelijk afkomstig zijn uit gebieden die onder controle stonden van de LTTE. Zie ook 3.3.6 arrestaties en detenties, 3.3.7 mishandeling en foltering, 3.3.8 ontvoeringen en verdwijningen en 3.4.1 (vermeende) opposanten.

3.4.3 *Christenen*

Circa acht procent van de bevolking is christen.³³³

De grondwet van Sri Lanka garandeert vrijheid van religie, hoewel het boeddhisme op de eerste plaats komt. In de praktijk wordt deze vrijheid over het algemeen door de overheid gerespecteerd. Zie ook 3.1.1 onder grondwet en 3.3.3 vrijheid van godsdienst.

³²⁹ Report of the Secretary-General's Panel of Experts on Accountability in Sri Lanka, 31 maart 2011; ICG: Sri Lanka's North II: Rebuilding under the military, Asia Report No. 220, 16 maart 2012; BBC News Asia: Gotabhaya Rajapaksa: Sri Lanka north 'not just for Tamils', 28 mei 2012; The New York Times: Sri Lankan Leader Seems to Reject Greater Autonomy for Tamils', 4 februari 2013.

³³⁰ US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

³³¹ US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

³³² US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012.

³³³ US State Department, International Religious Freedom Report for 2012 – Sri Lanka.

Hoewel in *public schools* het godsdienstonderwijs diende te zijn afgestemd op de religieuze groep waaruit de kinderen afkomstig zijn, zouden weinig scholen godsdienstonderwijs over het christendom hebben aangeboden.³³⁴

3.4.4 Moslims

Circa zeven procent van de bevolking is moslim, een meerderheid daarvan woont in het Oosten.³³⁵

Sinds 1990 vluchtten circa 60.000 moslims uit het LTTE-gebied naar Puttalam.³³⁶ Het gebrek aan infrastructuur, sociale diensten en werk buiten de landbouwsector maakte terugkeer vooral voor vrouwen zonder mannelijke begeleiding moeilijk. Daarnaast vormen landrechten nog steeds een bron van spanning tussen Tamils en moslims en gaven veel moslims aan niet correct bejegend te worden door lokale Tamil ambtenaren in het Noorden.³³⁷ Momenteel worden er geen terugkeerprojecten voor Moslims door de overheid of ngo's gefaciliteerd.³³⁸ Zie ook 3.3.3. vrijheid van godsdienst.

3.4.5 Vrouwen

In Sri Lanka verschilt het personen- en familierecht per gemeenschap (Tamil, Singalees en moslim). Hierdoor zijn de rechten van vrouwen niet in alle gevallen gelijk aan die van mannen, zo verschilt bijvoorbeeld het erfrecht.³³⁹ Zie ook 2.1.1 onder rechtssysteem. Over het algemeen zijn vrouwen handelingsbekwaam.

Volgens de wet moeten mannen en vrouwen gelijke kansen krijgen om te werken in de publieke sector. In de praktijk is er geen wettelijke bescherming tegen discriminatie van vrouwen in de private sector en krijgen zij soms minder betaald dan mannen voor hetzelfde werk. Ook ondervinden vrouwen soms problemen bij het verkrijgen van promoties of leidinggevende functies. Hoewel vrouwen de helft van het aantal arbeidskrachten vormen, bekleden zij doorgaans lager geschoolde functies dan mannen.³⁴⁰ In de politiek en in overheidsfuncties zijn zij ondervertegenwoordigd.³⁴¹ Daarnaast is de werkloosheid onder vrouwen hoger dan onder mannen.

De rol van de familie is erg belangrijk in Sri Lanka. Binnen het gezin hebben vrouwen een belangrijke positie maar doorgaans heeft de oudste man in een huishouden het uiteindelijk voor het zeggen. De status van vrouwen in Sri Lanka is relatief hoog vergeleken met die van vrouwen in andere Zuid-Aziatische landen.

³³⁴ United Nations General Assembly, Human Rights Council, Working Group on the Universal Periodic Review, Fourteenth Session, Geneva, 22 oktober – 5 november 2012: Summary prepared by the Office of the High Commissioner for Human Rights in accordance with paragraph 5 of the annex to Human Rights Council resolution 16/21, Sri Lanka.

³³⁵ US State Department, International Religious Freedom Report for 2012 - Sri Lanka.

³³⁶ IDMC, Sri Lanka a hidden displacement crisis, 31 oktober 2012.

³³⁷ ICG: Sri Lanka's North I: The denial of minority rights, Asia Report no. 219, 16 maart 2012.

³³⁸ IRIN: Sri Lanka's Muslim IDPs 25 years on, 21 januari 2013.

³³⁹ US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012 en Women of the World: www.reproductiverights.org, geraadpleegd 7 november 2012.

³⁴⁰ US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

³⁴¹ UN General Assembly: Human Rights Council Working Group on the Universal Periodic Review, Fourteenth Session, Geneva, 22 October-5 November 2012, Summary prepared by the Office of the High Commissioner for Human Rights in accordance with paragraph 5 of the annex to Human Rights Council resolution 16/21, Sri Lanka en Freedom House: Freedom in the World 2012 –Sri Lanka; UKFCO Human Rights and Democracy: The 2011 Foreign&Commonwealth Office Report , april 2012.

Desondanks zullen vrouwen op elk gebied, zowel op het werk als thuis, met mannen rekening houden. Ook stelt de maatschappij hogere verwachtingen aan vrouwen dan aan mannen en worden zij eerder met sancties geconfronteerd indien zij niet aan deze verwachtingen voldoen.³⁴² Volgens een bron gelden over het algemeen voor vrouwen geen andere kledingcodes dan voor mannen.

Het is niet gebruikelijk dat vrouwen alleen wonen. Tegelijkertijd is het aantal huishoudens dat gerund wordt door een vrouw als gevolg van het conflict en de tsunami toegenomen.³⁴³ Veel mannen zijn tijdens het conflict gedood, vermist of gedetineerd. Vooral Tamilvrouwen in het Noorden en Oosten zijn hoofd van het huishouden. Vrouwen die aan het hoofd van een gezin staan, zouden met juridische en administratieve obstakels en discriminerende bepalingen geconfronteerd worden, bijvoorbeeld met betrekking tot pensioenen, sociale zekerheid en onroerend goed.³⁴⁴ Ook zouden zij veelal worden gestigmatiseerd. Zij zijn afhankelijk van mannelijke begeleiding en zouden steeds vaker door de militaire veiligheidstroepen worden misbruikt. De aanwezigheid van militairen zorgt voor een onveilig gevoel.

Een bijzondere groep vormen de jonge weduwes. Toen de LTTE gedwongen recruteerde werden veel jonge meisjes (soms 13, 14 jaar) gedwongen te trouwen om recrutering te voorkomen. Deze huwelijken werden wel door de families erkend maar over het algemeen niet bij de autoriteiten geregistreerd, vooral niet indien betrokkenen nog geen achttien waren, de wettige leeftijd om te mogen trouwen. De echtgenoten zijn overleden, worden vermist sinds het conflict of lieten de meisjes aan hun lot over. Deze jonge weduwes, vaak met kinderen, worstelen om in hun levensonderhoud te voorzien. Ze worden gestigmatiseerd, hetgeen een beletsel vormt om te hertrouwen.³⁴⁵

Geweld

Verkrachting, ander seksueel geweld en huiselijk geweld is strafbaar gesteld in de wet, maar er wordt niet op de naleving toegezien en de daders werden zelden bestraft. Seksueel geweld binnen het huwelijk is wettelijk niet strafbaar, behalve bij scheiding van tafel en bed.³⁴⁶ In de praktijk zijn misbruik door de echtgenoot, seksueel geweld en verkrachting veel voorkomende problemen.³⁴⁷ Geweld, ook in huiselijke kring, kwam steeds meer voor. Oorzaken zouden vooral gelegen zijn in het oorlogstrauma en de toename van alcoholmisbruik onder met name de mannen. *Gender-based* geweld nam vooral binnen de Tamil-gemeenschap toe. Ondanks bewustwordingsprogramma's van het Bureau for the Prevention of Abuse of Women & Children (BPWC) en speciale loketten voor vrouwen op politiebureaus deden vrouwen zelden aangifte van misbruik of geweld.³⁴⁸ Redenen hiervoor lijken met name het feit dat gemelde zaken zelden of slecht zouden zijn onderzocht en angst voor verkrachting of seksuele intimidatie op het politiebureau.³⁴⁹ Bovendien zouden misbruikte vrouwen gestigmatiseerd worden wanneer het misbruik bekend wordt. Doordat vrouwen vaak geen aangifte deden, was de daadwerkelijke omvang van het probleem onbekend. Tijdens de verslagperiode kwam huiselijk geweld vooral voor

³⁴² www.everyculture.com: Sri Lanka, geraadpleegd 19 november 2012.

³⁴³ Report of the Commission of Inquiry on Lessons Learnt and Reconciliation, november 2011; Noorse overheid, Landinfo Sri Lanka, Human Rights and security issues concerning the Tamil population in Colombo and the Northern Province, 7 december 2012.

³⁴⁴ Gender Equality in Sri Lanka, Social Institutions and Gender Index (SIGI): Sri Lanka, geraadpleegd 7 november 2012.

³⁴⁵ ICG: Sri Lanka: Women's insecurity in the north and east, Asia Report no. 217, 20 december 2011; State of the World's Minorities and Indigenous Peoples 2012: Sri Lanka.

³⁴⁶ US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012.

³⁴⁷ US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

³⁴⁸ AHRC: The State of Human Rights in Sri Lanka in 2012, Sri Lanka: Rapid fall into Dictatorship; US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

³⁴⁹ AHRC: The State of Human Rights in Sri Lanka in 2012, Sri Lanka: Rapid fall into Dictatorship.

onder de ontheemden gemeenschap en in Jaffna.³⁵⁰ Veel Tamil vrouwen kregen daarnaast te maken met geweld in bussen en openbare ruimtes.³⁵¹

Over het algemeen zouden ook vrouwelijke ex-strijders een beperkte bewegingsvrijheid en een lagere status in de dorpen hebben. Zij zouden tevens een hoger risico op verkrachting en geweld lopen.³⁵²

Opvang en begeleiding van vrouwen die slachtoffer zijn van verkrachting of huiselijk geweld, zoals crisiscentra of opvangtehuizen en juridische hulp en professionele hulpverlening zou door een gebrek aan financiering nog steeds slechts in beperkte mate aanwezig zijn, onder andere bij het Leger des Heils. Voor zover bekend zijn er geen andere mogelijkheden om bescherming te krijgen voor vrouwen die zich aan geweld willen onttrekken.³⁵³

Regelmatig zijn er meldingen dat deserteurs en militairen strafbare feiten begaan door bijvoorbeeld seksueel geweld te gebruiken.³⁵⁴

De overheid zou erkennen dat geweld een probleem is en de politie beschikt dan ook over meer dan veertig 'Children and Women's Bureau' loketten. Deze loketten worden bezet door vrouwelijke onderinspecteurs die zijn geschoold in de registratie van dergelijke klachten en de omgang met de vrouwen en kinderen die een aanklacht indienen. Zij kunnen de aanklagers tevens doorverwijzen naar een geschikt ziekenhuis. De meeste aanklachten werden ingediend door meisjes onder de zestien jaar. Problemen in de relationele sfeer zouden tot mishandeling leiden. Vrouwen boven de zestien zouden vaak aarzelen om een aanklacht wegens verkrachting of seksuele intimidatie in te dienen.³⁵⁵

Het Leger des Heils beheert *The Haven & Sunshine Homes* in Colombo. *The Haven* heeft dertien slaappleaatsen en is een opvangtehuis voor alleenstaande moeders vanaf 18 jaar. Soortgelijke hulp bieden de *Mother Teresa's Homes* in Moratuwa en Wattala in de buitenwijken van Colombo. Deze tehuizen zijn gelieerd aan de katholieke kerk. Bij het Leger des Heils zouden zich steeds meer ongetrouwde vrouwen melden, grotendeels Tamilvrouwen. Deze vrouwen zouden hun families niet onder ogen durven te komen. Vooral rurale Tamilgemeenschappen zouden zeer conservatief zijn en kinderen die niet binnen een huwelijk zijn geboren niet erkennen. Ongehuwde moeders worden dan ook vaak gestigmatiseerd. Ras, religie of woongebied zouden daarbij geen rol spelen. Acceptatie van een ongehuwde moeder zou afhankelijk zijn van de familie omstandigheden en de lokale gemeenschap waarvan zij deel uitmaakt.³⁵⁶

3.4.6 Minderjarigen

In Sri Lanka is men volgens de wet vanaf de leeftijd van achttien jaar wettelijk meerderjarig en volledig handelingsbekwaam. Vanaf de leeftijd van zestien jaar dienen Sri Lankanen te beschikken over een identiteitskaart. Kinderen zijn van hun

³⁵⁰ UKBA COI Sri Lanka, 4 juli 2011; State of the World's Minorities and Indigenous Peoples 2012; Committee against Torture, Forty-seventh session, 31 oktober-25 november 2011.

³⁵¹ ICG: Sri Lanka: Women's Insecurity in the north and east, Asia Report no. 217, 20 december 2011.

³⁵² ICG: Sri Lanka's North I: The denial of minority rights, Asia Report no. 219, 16 maart 2012.

³⁵³ US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012.

³⁵⁴ BBC News Asia, Sri Lanka abandons round-up of military deserters, 8 november 2011; www.colombopage.com, Sri Lanka Army arrests over 36,000 deserters after war, 7 mei 2012; US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012 en 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

³⁵⁵ UKBA COI Sri Lanka, 7 maart 2012.

³⁵⁶ UKBA COI Sri Lanka, 7 maart 2012.

vijfde tot hun veertiende jaar leerplichtig.³⁵⁷ Op zestienjarige leeftijd bereikt men de *age of consent*.³⁵⁸ Vanaf achttien jaar heeft men kiesrecht.³⁵⁹ Achttien is tevens de wettelijke minimumleeftijd om te kunnen trouwen. Vrouwen mogen echter vanaf zestien jaar trouwen indien de ouders daarvoor toestemming geven.³⁶⁰ Vanaf veertien jaar mag men werken, in bepaalde gevallen ook op jongere leeftijd.³⁶¹ Het is niet bekend of er andere specifieke bepalingen gelden ten aanzien van minderjarigen die de leeftijd van zestien jaar bereiken. Lijfstraffen mogen worden toegepast als disciplinaire maatregel in penitentiaire inrichtingen voor minderjarige overtreders van de wet. Ook thuis en in andere opvangmogelijkheden voor minderjarigen mogen lijfstraffen worden gebruikt. Lijfstraffen op scholen zijn gebruikelijk en niet bij wet verboden.³⁶²

De politie zou in 2011 het hoogste aantal gevallen van misbruik en verkrachting van kinderen tot dan toe hebben geregistreerd.³⁶³ Er werd regelmatig melding gemaakt van seksueel misbruik van kinderen door leraren, schoolhoofden en godsdienstleraren. Daarnaast nam het aantal meldingen van verkrachtingen van kinderen waarbij overheidsfunctionarissen betrokken zijn toe.³⁶⁴

Onderwijs

Het onderwijs kampt nog steeds met de gevolgen van het conflict. Overheidsgeld gaat voornamelijk naar de salarissen van de leraren en ambtenaren. Slechts een klein gedeelte wordt besteed aan het herstellen van schoolgebouwen en lesmateriaal. Met name in het Oosten en Noorden is een groot tekort aan docenten, zowel in het lager als middelbaar onderwijs. Vooral het platteland kampt met dit probleem. De slechte infrastructuur en logistieke problemen ontmoedigen leraren om in het Oosten of Noorden te gaan werken. Temeer omdat zij geen extra premie daarvoor krijgen en ook in de rest van het land voldoende werk is.³⁶⁵ Volgens een bron is de toegang tot scholing in het Oosten en Noorden veel minder dan in de rest van het land. Mensen zouden ervan overtuigd zijn dat onderwijs de weg naar een betere toekomst is. Het niveau van het onderwijs in het Noorden zou zijn gezakt waardoor ouders hun kinderen extra onderwijs laten volgen. Leraren zouden extra en beter les geven in hun vrije tijd waarvoor zij apart betaald krijgen.

Kindsoldaten

In Sri Lanka is het rekruteren en inzetten van kinderen voor de krijgsmacht en gewapende troepen strafbaar gesteld en verboden. Na de ondertekening van het Action Plan door de Sri Lankaanse regering, de VN en de TMVP op 1 december 2008 heeft de TMVP kindsoldaten vrijgelaten. De overheid zegt onderzoek te doen naar de medeplichtigheid van leden van de Sri Lankaanse krijgsmacht bij het rekruteren van kindsoldaten door de TMVP. Maar er werd nog niemand vervolgd wegens het rekruteren van kinderen. Van 2010 tot medio 2012 waren er berichten van banden

³⁵⁷ US State Department, 2010 Human Rights Report Sri Lanka, april 2011; www.edcal.com: Education in Sri Lanka, geraadpleegd 9 november 2012.

³⁵⁸ Avert, Worldwide age of consent, www.avert.org, geraadpleegd 7 november 2012. Age of consent is de wettelijke minimumleeftijd voor seksueel contact.

³⁵⁹ The World Factbook Sri Lanka, www.cia.gov, 6 november 2012.

³⁶⁰ US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

³⁶¹ US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

³⁶² Briefing on Sri Lanka for the CAT, www2.ohchr.org okt-nov 2011, geraadpleegd 31 januari 2013; www.lawnet.lk, geraadpleegd 5 april 2013.

³⁶³ UKFCO, 2011 Report on Human Rights&Democracy, april 2012.

³⁶⁴ US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

³⁶⁵ IRIN, 'Sri Lanka: High demand for teachers in former conflict zone', 16 augustus 2011 en 'Sri Lanka: Education – could do better in the east', 3 november 2011 en OCHA: Joint Humanitarian and Early Recovery Update, report #46, september 2012.

tussen de overheid en het paramilitaire TMVP (de Iniya Barrathi factie) met kindsoldaten in hun gelederen, aldus Child Soldiers International.³⁶⁶

In de verslagperiode is geen gerechtelijke vervolging in gang gezet van LTTE-leden die verantwoordelijk zouden zijn voor het rekruteren van kindsoldaten. Onbekend is nog steeds de verblijfplaats van 13 kinderen die Tamil Makkal Viduthalai Puligal rekruteerde tijdens het conflict.³⁶⁷ De overheid onderneemt geen gerechtelijke stappen tegen kindsoldaten omdat zij deze als slachtoffers en niet als daders beschouwt. Sri Lanka werd verwijderd van de Annex II-lijst van de VN Veiligheidsraad Resolutie 162 met betrekking tot kinderen en gewapend conflict. Dit als gevolg van eensgezinde pogingen die de overheid ondernam om diverse zaken waarin het om het rekruteren van kindsoldaten ging te onderzoeken.³⁶⁸

Evenals andere voormalige strijders kunnen kindsoldaten na hun vrijlating terug naar familie. Kindsoldaten zouden net als andere personen met vermeende LTTE-contacten worden gestigmatiseerd. Veel kinderen zijn nog steeds vermist. Een groot deel daarvan zou voormalige LTTE-kindsoldaten zijn.³⁶⁹

Opvang minderjarigen

Volgens een bron zou er een aantal goede tehuizen zijn, vaak ondersteund met fondsen uit het buitenland. Maar in de meer rurale gebieden zou een tekort aan goede opvang zijn. In diezelfde gebieden zouden de hygiënische omstandigheden in de tehuizen slecht zijn en zou te weinig voedsel beschikbaar zijn. Dezelfde bron verwijst naar een recent onderzoek van UNICEF, waaruit blijkt dat Sri Lanka, met name in het Noorden en Oosten, slecht scoort wanneer het om ondervoeding gaat.

De website van het *Department of Probation and Child Care Services* geeft de volgende informatie.

Kindertehuizen vallen onder het *Ministry of Child Development and Women's Affairs, Department of Probation and Child Care Services*. Uitgangspunt is dat kinderen het best gedijen bij hun ouders. Alleen kinderen die geen van beide ouders meer hebben, door hun ouders zijn verlaten of verwaarloosd, worden opgenomen in een tehuis. November 2012 stonden meer dan tweehonderd tehuizen bij het departement geregistreerd. Er zijn kindertehuizen voor verlaten kinderen, wezen, behoeftige en misbruikte kinderen. Dit zijn kindertehuizen opgericht en geleid door vrijwilligers organisaties met advies en hulp van het departement.

Verschillende ngo's, waaronder *Bhaktivedanta Children's Home* bieden kinderen onderdak, voedsel, onderwijs en gezondheidszorg.³⁷⁰ World Vision biedt straatkinderen onderdak.³⁷¹

Jeeva Jothy, een voormalig opvangtehuis van Terre des Hommes voor meisjes werd in 2011 uitgefaseerd.³⁷²

³⁶⁶ Child Soldiers International: *Louder than words, An agenda for action to end state use of child soldiers*, 2012.

³⁶⁷ UKFCO, 2011 Report on Human Rights&Democracy, april 2012.

³⁶⁸ UN General Assembly, Human Rights Council, Working Group of the Universal Periodic Review, Fourteenth session, Geneva, 22 oktober–5 november 2012: National report submitted in accordance with paragraph 5 of the annex to Human Rights Council resolution 16/21, Sri Lanka; VN rapport 'Children and Armed Conflict 2011, april 2012; BBC News Asia, Sri Lanka removed from UN child conflict blacklist, 12 juni 2012.

³⁶⁹ The Economist: Not reunited, 3 december 2011; UKBA COI Sri Lanka 2011, 7 maart 2012.

³⁷⁰ <http://gokulam.lk>, 2011, geraadpleegd 13 december 2012.

³⁷¹ srilanka.wvasiapacific.org, geraadpleegd 13 december 2012. Zie ook: National Secretariat for Non Governmental Organisations: www.ngosecretariat.gov.lk.

³⁷² Terre des Hommes Netherlands – Annual Report 2011 en www.jeevajyothi.org, geraadpleegd 13 november 2012.

Daarnaast zijn er enkele door de staat gesubsidieerde kindertehuizen. Deze tehuizen geven bescherming aan kinderen die tijdelijk of permanent geen thuis hebben. Ook worden kinderen opgenomen die in ziekenhuizen of op straat zijn achtergelaten of wiens ouders met grote tegenslagen kampen. Deze tehuizen zijn opgericht en worden beheerd door de overheid. Ze staan in Panadura, Galle, Bandarawella, Jaffna, Kandy, Pannipitya, Migalawa (Kurunegala) en Kruwita (Rathnapura).

Verder zijn er diverse andere opvangmogelijkheden:

Voor kinderen in tehuizen die niet meer leerplichtig zijn bestaan centra voor beroepsonderwijs. Kinderen krijgen er onderwijs in agrarische en technische vaardigheden. De centra zijn door vrijwilligers opgericht.

Voor ondervoedde kinderen uit kindertehuizen zijn er voedingscentra. Vrijwilligers hebben deze opgericht.

Voor kinderen wier moeders overdag werken zijn verspreid over het land kinderdagverblijven. Ouders ontvangen hier tevens voorlichting over fysieke en mentale opvoeding. De verblijven zijn opgericht en worden geleid door vrijwilligers, het departement voert supervisie.

Voor misbruikte en mishandelde meisjes onder de achttien jaar is er het *National Centre for Children's Training and Counselling Services* in Gorakana, Moratuwa, dat onder verantwoordelijkheid van het departement valt. Meisjes krijgen er begeleiding en een beroepsopleiding. Het centrum werd in 2000 opgericht en is het enige in zijn soort in Sri Lanka.³⁷³

Voor zwerfkinderen zonder vaste verblijfplaats is er opvang in Halpatota bij Hikkaduwa. Kinderen in dit centrum, Lava Sevan genaamd, krijgen les en worden voorbereid op werk.

Mensenhandel/kinderhandel

Sri Lanka verbiedt elke vorm van mensenhandel.³⁷⁴ Er staat maximaal twintig jaar gevangenisstraf op. Kinderhandel komt in Sri Lanka voor, met name in bordelen. Jongens werden vaker dan meisjes gedwongen om in de prostitutie te werken. Er zijn signalen dat agenten en andere ambtenaren steekpenningen aannamen en zo oogluikend bordelen toestonden. Ook werden kinderen tewerkgesteld, bijvoorbeeld op het land, in de huishouding en in de visverwerkende industrie. Er waren meldingen van kinderen in schuldsavernij. Mensenhandelaren werden in de afgelopen periode niet veroordeeld, wel twee niet bonafide wervingsbureaus.³⁷⁵ Veel wervingsbureaus zouden door politici zijn geleid of zouden aan politici gelieerd zijn. Het *Bureau of Foreign Employment* (SLBFE) organiseerde eind 2011 een workshop voor districtsambtenaren over het identificeren van slachtoffers van mensenhandel.

Op het gebied van bescherming van slachtoffers was in de verslagperiode sprake van beperkte vooruitgang. Qua preventie boekte de overheid ook vooruitgang. De interministeriele *anti-trafficking task force* kwam maandelijks bijeen en de communicatie tussen de ministeries verbeterde. Slachtoffers van kinderhandel kregen onderdak, onderwijs en medische, juridische en psychologische bijstand van

³⁷³ Department of Probation and Child Care Services: www.probation.gov.lk, geraadpleegd 19 november 2012.

³⁷⁴ Volgens de 2006 Anti-Trafficking Amendment.

³⁷⁵ US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

het *Department of Probation and Child Care Services*.³⁷⁶ Het *Committee Against Torture* sprak tijdens de 47^e bijeenkomst bezorgdheid uit over het feit dat slachtoffers van mensenhandel werden vastgezet.³⁷⁷

3.4.7 Homoseksuelen

Seksuele activiteiten tussen personen van hetzelfde geslacht zijn in Sri Lanka verboden (artikel 365 wetboek van Strafrecht), er geldt een maximumstraf van tien jaar. In de praktijk wordt echter zelden toegezien op naleving.³⁷⁸ Sinds 1995 wordt ook seks tussen vrouwen strafbaar gesteld door het woord 'mannen' in de oorspronkelijke wettekst (uit 1883) te vervangen door het woord 'personen'. Daarnaast is op grond van artikel 365A het verrichten van obscene handelingen met iemand van hetzelfde geslacht, zowel in publieke als privé ruimten, verboden met een maximum gevangenisstraf van twee jaar, een geldboete of beide. Als een persoon boven de achttien jaar obscene handelingen verricht met een persoon die jonger is dan zestien jaar, dan geldt een gevangenisstraf van minimaal tien tot maximaal twintig jaar en een geldboete, aangevuld met betaling van een schadevergoeding aan het slachtoffer.³⁷⁹

Voor zover bekend voerden de autoriteiten geen actief vervolgingsbeleid tegen homoseksuelen en heeft het bekend zijn van de (toegeschreven) homoseksuele geaardheid van een persoon in de praktijk niet geleid tot onevenredige of discriminatoire bestraffing of tenuitvoerlegging van een straf die werd opgelegd bij (strafrechtelijke) vervolging wegens een algemeen delict. De politie zou homoseksuelen niet hebben gearresteerd of vervolgd. Wel zouden agenten ongestraft LGBT personen (*lesbian, gay, bisexual, or transgender*) treiteren, met geweld geld of seksuele diensten afpersen en aanvallen.³⁸⁰

Een aantal ngo's die zich met LGBT problemen bezighouden zouden zich niet bij de overheid hebben laten registreren. Op 10 en 12 oktober 2011 bezocht de *Criminal Investigation Department* (CID) de organisatie *Companions of a Journey* die zich inzet voor de rechten van homoseksuelen, en doorzocht de kantoren, ondervroeg het aanwezige personeel en nam informatie over cliënten mee.³⁸¹ LGBT activisten uitten hun bezorgdheid over de toenemend negatieve berichtgeving in en treiterijen van de media, evenals over ongegrond onderzoek door de uitvoerende macht.³⁸²

Homoseksualiteit is sociaal niet geaccepteerd in Sri Lanka en er wordt aanzienlijke druk uitgeoefend op LGBT-leden en -organisaties.³⁸³ Vanwege de strafbaarstelling, die discriminerend en stigmatiserend werkt, bevonden homoseksuelen zich in een kwetsbare positie. Toch werden evenementen georganiseerd, waaronder de *Colombo Pride Week* in de zomer van 2012.³⁸⁴ Voorzover bekend zijn er geen meldingen dat hierbij schermutselingen plaatsvonden.

³⁷⁶ US State Department, *Trafficking in Persons Report*, juni 2012.

³⁷⁷ CAT, Forty-seventh session, 31 oktober-25 november 2011.

³⁷⁸ US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

³⁷⁹ ILGA, *State-sponsored homophobia, Report 2012: A world survey of laws criminalising same-sex sexual acts between consenting adults*, mei 2012.

³⁸⁰ US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

³⁸¹ US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012.

³⁸² UKFCO, 2011 Report on Human Rights&Democracy, april 2012.

³⁸³ UKBA COI Sri Lanka, 7 maart 2012.

³⁸⁴ US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012.

Bij mishandeling of discriminatie is men wegens strafvervolging bang om aangifte te doen bij de politie. Het gebrek aan ondersteuning door de familie versterkt het gevoel van stigmatisering.

3.4.8 *Dienstplichtigen*

Rekruteringen door de Sri Lankaanse leger

Sri Lanka kent geen dienstplicht. Vanaf 18 jaar kan men vrijwillig dienst nemen voor minimaal vijf jaar.³⁸⁵

Sinds het begin van het conflict in 1983 zou geen werving onder Tamils meer hebben plaatsgevonden voor militaire dienst. In die tijd waren er binnen de krijgsmacht nog wel een aantal hooggeplaatste Tamil militairen. Tamils zouden nog steeds niet worden toegelaten volgens een bron. Maar het ministerie van Defensie meldde op haar website dat 17 november 2012 een ceremonie plaatsvond waarbij Tamil vrouwen uit het Noorden in dienst van het leger kwamen.³⁸⁶ Via de *Asian Human Rights Commission* uitte het *Women's Action Network* echter bezorgdheid over de wijze waarop deze Tamil vrouwen waren gerekruteerd. De vrouwen zouden van te voren onvoldoende of niet juist zijn geïnformeerd (namelijk dat zij administratieve taken binnen het leger zouden krijgen) en werden vervolgens gedwongen om soldaat te worden.³⁸⁷

Het is niet bekend of er nog andere partijen zijn die mensen rekruteren.

Desertie

Voor desertie geldt een gevangenisstraf van maximaal drie jaar (*Army Act*, artikel 103). Op het verbergen van een deserteur staat een straf van maximaal twee jaar (artikel 133, wetboek van Strafrecht).³⁸⁸ Op 2 februari 2011 kondigde het leger aan dat alle (in totaal 50.000) deserteurs die zich tussen 4 en 12 februari 2011 bij het leger zouden melden, zouden worden ontslagen van disciplinaire maatregelen. Het betrof geen amnestie, maar een speciale concessie om de Onafhankelijkheid te vieren. Eind 2011 meldde BBC News dat het Sri Lankaanse leger van deze maatregel afzag en in plaats daarvan de inmiddels circa 60.000 deserteurs zou uitschrijven zodat betrokkenen niet meer als deserteur maar als voormalig soldaat te boek zouden staan. Het leger zou nog slechts die deserteurs vervolgen, die verdacht worden van zware vergrijpen.³⁸⁹

Voor zover bekend is bij strafrechtelijke vervolging van deserteurs geen sprake van onevenredige of discriminatoire bestraffing of tenuitvoerlegging van de straf wegens ras, religie, nationaliteit, lidmaatschap van een bepaalde sociale groep of politieke overtuiging. Het is niet bekend of de autoriteiten een actief opsporings- en vervolgingsbeleid voerden tegen deserteurs. In mei 2012 berichtte de Sri Lankaanse pers dat sinds het einde van het conflict in 2009 in totaal 36.400 en in de eerste drie maanden van 2012 2.500 deserteurs zouden zijn aangehouden. Op hen zou het krijgsrecht zijn toegepast.³⁹⁰ Of in de verslagperiode daadwerkelijk strafvervolging

³⁸⁵ www.cia.gov/worldfactbook, 22 oktober 2012; UKBA COI Sri Lanka, 7 maart 2012.

³⁸⁶ www.defence.lk, Northern Tamil girls join the Sri Lanka Army, 17 november 2012, geraadpleegd 6 december 2012.

³⁸⁷ AHRC, Sri Lanka: Tamil women coerced into joining the military, a Statement of concern by the Women's Action Network, 12 december 2012.

³⁸⁸ www.defence.lk en www.lawnet.lk, geraadpleegd 14 november 2012.

³⁸⁹ BBC News Asia, Sri Lanka abandons round-up of military deserters, 8 november 2011 en Top News, Sri Lankan army deserters granted amnesty, 9 november 2011: www.upi.com.

³⁹⁰ www.colombotelegraph.com, Sri Lanka Arrests Over 36,400 Army Deserters Following War en www.colombopage.com, Sri Lanka Army arrests over 36,000 deserters after war, 7 mei 2012.

werd ingezet tegen deserteurs en wat de daadwerkelijk opgelegde straffen in die gevallen waren kon niet worden vastgesteld.

4 Migratieproblematiek

4.1 Migratiestromen

Algemeen

Als gevolg van het militair offensief van de regering tegen de LTTE zijn tussen oktober 2008 en juni 2009 ongeveer 280.000 tot 300.000 personen ontheemd geraakt. De meerderheid van deze ontheemden was afkomstig uit voormalig LTTE-gebied in het Noorden. Het ging voornamelijk om Tamils en moslims.³⁹¹ Inmiddels is 95% van deze ontheemden teruggekeerd.³⁹² De 'oude' ontheemden, degenen die al dateren van voor de laatste fase van het conflict, zijn een vrijwel vergeten groep, sommigen zouden al bijna twintig jaar in opvangkampen wonen.

4.2 Terugkeer

Ontheemden

Sinds 2010 zijn meer dan 440.000 ontheemden naar de noordelijke provincie teruggekeerd.³⁹³ Circa 93.000 tot 100.000 mensen konden nog niet terugkeren naar hun oorspronkelijk woongebied, een aantal daarvan leeft in kampen zoals het nieuwe transitkamp in Kompavil, sociale opvangcentra in Jaffna of bij gastgezinnen.³⁹⁴

Het ooit grootste vluchtelingenkamp, Menik Farm, werd najaar 2012 gesloten.³⁹⁵ Circa honderd families konden niet naar hun oorspronkelijke woongebieden terug, zij werden hervestigd op land van de staat en zijn in afwachting van een eventuele terugkeer of compensatie.³⁹⁶ Tot de sluiting van Menik Farm mochten buitenstaanders niet zonder toestemming naar binnen. De ontheemden in Menik Farm mochten het kamp verlaten om in de omgeving te werken. Ook konden zij toestemming krijgen maximaal drie maanden elders te verblijven. Via luidsprekers werden ex-LTTE strijders opgeroepen zich te melden. Zo vond de selectie voor de rehabilitatiecentra plaats, aldus een bron.

De definitieve terugkeer van de ontheemden is onder andere afhankelijk van de voortgang op het gebied van ontminning. De overheid zou de hulp weigeren die buitenlandse organisaties aanbieden om het ontminningsproces te versnellen.³⁹⁷ Indien ontheemden niet mogen terugkeren, zou het veelal gaan om gebied dat door militairen wordt bezet (met name *High Security Zones* in Palaly en de

³⁹¹ ICG, Sri Lanka: A bitter peace, Asia Briefing No. 99, 11 januari 2010, geraadpleegd 29 oktober 2012; zie ook: US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012.

³⁹² ICG, Sri Lanka's North II: Rebuilding under the Military, Asia Report no. 220, 16 maart 2012.

³⁹³ IRIN, Sri Lanka: government welcomes refugee repatriation from India, 30 augustus 2012: www.unhcr.org/refworld.

³⁹⁴ IDMC: Sri Lanka a hidden displacement crisis, 31 oktober 2012; Freedom House, Freedom in the World 2012 – Sri Lanka, 22 augustus 2012; Human Right Watch World Report 2012; ICG, Sri Lanka's Authoritarian Turn: The Need for International Action, Asia Report no. 243, 20 februari 2013; US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

³⁹⁵ UNHCR, Sri Lanka's displacement chapter nears end with closure of Menik Farm, 27 september 2012.

³⁹⁶ US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

³⁹⁷ OCHA, Joint Humanitarian and Early Recovery Update report #38, November-December 2011; IRIN Asia, Sri Lanka: Mine clearance could take 10 years or more, 6 februari 2012; www.priu.gov.lk, 18 januari 2012; IRIN: Sri Lanka: Thousands still waiting to return home, 8 januari 2013.

kustgebieden³⁹⁸) en waar zich de laatste fase van het conflict afspeelde. Daarnaast zijn er de 'verborgen ontheemden', zij die tijdelijk onderdak hebben gevonden bij familie en vrienden en daarmee uit de statistieken verdwenen. Een doordachte en duurzame strategie voor terugkeer en landverdeling lijkt te ontbreken.

Mensen die zijn teruggekeerd leven onder moeilijke omstandigheden. Vaak ontbreekt het aan huisvesting en goede infrastructuur en is er nauwelijks werk.³⁹⁹ Medische zorg en onderwijs zijn slechts beperkt aanwezig en moeilijk toegankelijk.⁴⁰⁰

De *United Nations High Commissioner for Refugees* (UNHCR), de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM), het *World Food Programme* (WFP) en andere hulporganisaties verlenen in samenwerking met de overheid hulp aan de ontheemden.⁴⁰¹ Het *Ministry of Resettlement* is verantwoordelijk voor de vluchtelingenkampen.⁴⁰² In de praktijk bepaalde het ministerie van Defensie door middel van de *Presidential Task Force* (PTF) echter grotendeels de opzet en de toegang tot de kampen.⁴⁰³ Over het algemeen werkte de overheid samen met UNHCR en andere VN-organisaties.⁴⁰⁴ Sinds medio 2011 hanteert de PTF minder restricties. Rapportage- en goedkeuringsprocessen zijn sindsdien ook efficiënter ingericht. Buitenlanders hoeven geen goedkeuring voor reizen naar het noorden meer aan te vragen, hetgeen het werk voor buitenlandse organisaties vergemakkelijkt.⁴⁰⁵

Vluchtelingen

In Sri Lanka verblijven vluchtelingen uit o.a. Pakistan, Irak, Iran, Afghanistan, Myanmar en India. UNHCR assisteert bij de terugkeer van deze vluchtelingen.⁴⁰⁶

Sri Lanka is geen partij bij het VN-Vluchtelingenverdrag.⁴⁰⁷ De wetgeving voorziet niet in het verlenen van de vluchtelingen- of asielzoekerstatus. Vluchtelingen mogen niet werken in Sri Lanka.

De situatie voor vluchtelingen en asielzoekers verslechterde in 2012. Zij zouden steeds vaker het slachtoffer zijn van pesterijen door politie en veiligheidstroepen. Tegen langlopende afspraken tussen de overheid en UNHCR in, verklaarden overheidsfunctionarissen in 2012 dat alle vluchtelingen en asielzoekers tegen december van dat jaar het land moesten verlaten. Tevens maakte de overheid bezwaar tegen registratie van nieuwe asielzoekers door UNHCR na juni 2012. In mei 2012 werden 19 vluchtelingen en asielzoekers gedetineerd en hun reisdocumenten en UNHCR identiteitspas ingenomen.⁴⁰⁸

³⁹⁸ Zie: www.ukba.homeoffice.gov.uk/UKBA_COI_Sri_Lanka, 7 maart 2012; NB: De HSZ's zouden officieel niet meer bestaan, er zou nu sprake zijn van 'military cantonments': IRIN: Sri Lanka: Thousands still waiting to return home, 8 januari 2013.

³⁹⁹ IRIN: Sri Lanka: Uneven development in former war zone, 11 oktober 2012; UN General Assembly, Human Rights Council, Working Group on the Universal Periodic Review, Fourteenth Session, 22 oktober – 5 november 2012; ICG: Sri Lanka's North I: the denial of minority rights, Asia Report no. 219, 16 maart 2012.

⁴⁰⁰ AI Report 2012 – Sri Lanka; State of the World's Minorities and Indigenous Peoples 2012: Sri Lanka.

⁴⁰¹ Zie: www.unhcr.org/2012 UNHCR country operations profile - Sri Lanka, www.iomsrilanka.org en www.wfp.org/countries/Sri-Lanka, allen geraadpleegd op 25 oktober 2012.

⁴⁰² Ministry of Resettlement: www.resettlementmin.gov.lk, geraadpleegd 26 oktober 2012.

⁴⁰³ ICG: Sri Lanka's North II: Rebuilding under the Military, Asia Report no. 220-16 maart 2012.

⁴⁰⁴ US State Department, 2011 Human Rights Report Sri Lanka, mei 2012; Freedom House, Freedom in the world 2012 – Sri Lanka, 22 augustus 2012.

⁴⁰⁵ ICG: Sri Lanka's North II: Rebuilding under the Military, Asia Report no. 220-16 maart 2012.

⁴⁰⁶ UNHCR, 2011 country operations profile – Sri Lanka.

⁴⁰⁷ US State Department, 2010 Human Rights Report Sri Lanka, april 2011; UN Treaty Collection status 25 oktober 2012, geraadpleegd 26 oktober 2012.

⁴⁰⁸ US State Department, 2012 Human Rights Report Sri Lanka, april 2013.

Repatrianten

Vliegveld

In een rapport van de Border Agency van het Verenigd Koninkrijk staan de procedures bij aankomst op en vertrek van het vliegveld beschreven. Of deze procedures in de praktijk ook op deze manier worden gevolgd is dezerzijds niet bekend.⁴⁰⁹

De procedures bij aankomst voor vrijwillige terugkeerders en zij die gedwongen terugkeren verschillen. Personen die gedwongen terugkeren met een nooddocument werden doorgaans ondervraagd door de douaneautoriteiten, de CID, de TID en de SIS (State Intelligent Service).⁴¹⁰ Volgens een bron zou verificatie van hun identiteit langer kunnen duren, er wordt onder andere gebeld naar het lokale politiebureau. Ook zou worden gecontroleerd of een repatriant op de zwarte lijst staat (betrokkenheid bij de LTTE) of op de lijst van gezochte personen (voor een misdaad) en inderdaad in het bezit is van de Sri Lankaanse nationaliteit.

De procedure van het Department of Immigration and Emigration (DIE) op het vliegveld zou voor alle repatrianten hetzelfde zijn geweest aldus de *Canadian High Commission* in Colombo.⁴¹¹ De BHC, die wordt geciteerd in een UKBA-rapport, geeft echter aan dat de autoriteiten niet elk individu consequent op dezelfde wijze behandelden en dat sommigen bijvoorbeeld niet werden geïdentificeerd.⁴¹²

Eenmaal terug in hun dorpen zouden repatrianten worden gecontroleerd door het *Criminal Intelligence Department (CID)*, onder andere door bezoeken van het CID bij de vluchteling thuis, aldus een bron.

Berichten van mishandeling na terugkeer

Er waren tijdens de verslagperiode meldingen van mishandeling van repatrianten. Met name repatrianten met (vermeende) banden met Tamil Tijgers zouden bij terugkeer gevaar lopen en Tamils die in het buitenland politiek actief zijn tegen het Sri Lankaanse overheidsbeleid.⁴¹³

Volgens de in het UKBA-rapport geciteerde BHC zou de Sri Lankaanse overheid openlijk hebben toegegeven lichamelijk onderzoek te hebben gebruikt om te verifiëren of verdachten een militaire training hadden ondergaan. Men zou aanwijzingen hebben gezocht dat een verdachte betrokken was bij gevechten en/of een militaire opleiding.⁴¹⁴

Het aanvragen van asiel in het buitenland wordt, voor zover bekend, niet gezien als oppositie tegen de staat.

⁴⁰⁹ UKBA COI Sri Lanka, 7 maart 2012.

⁴¹⁰ Noorse overheid, Landinfo Sri Lanka: Human rights and security issues concerning the Tamil population in Colombo and the Northern Province, 7 december 2012.

⁴¹¹ Immigration and Refugee Board of Canada: Sri Lanka: Information on the treatment of Tamil returnees to Sri Lanka, 22 augustus 2011.

⁴¹² UKBA COI Sri Lanka, hoofdstuk 25, maart 2012.

⁴¹³ Freedom from Torture: Sri Lankan Tamils tortured on return from the UK, briefing 13 september 2012 en Out of the Silence: New Evidence of Ongoing Torture in Sri Lanka 2009-2011; UKBA COI Sri Lanka, 7 maart 2012; Human Rights Watch: UK: Halt Deportations of Tamils to Sri Lanka, 24 februari 2012, UK: Suspend Deportations of Tamils to Sri Lanka, 29 mei 2012, UK Halts Deportation of Some Tamil Asylum Seekers, 25 oktober 2012; BBC News: Deported Sri Lankans arrive home from UK amid torture fears, 20 september 2012; The Independent: Sri Lankan asylum seekers removed from deportation flight at last minute after judge accepts there is risk of torture, 19 september 2012; The Guardian: Tamils deported to Sri Lanka from Britain being tortured, victim claims, 5 juni 2012; UKBA COI Sri Lanka- Bulletin: Treatment of Returnees, december 2012; Landinfo: HRW, World Report 2013.

⁴¹⁴ UKBA COI Sri Lanka, 7 maart 2012.

Terugkeer minderjarigen

Een minderjarige die gedwongen of vrijwillig terugkeert heeft dezelfde rechten als andere kinderen in Sri Lanka.

Niet een kind zelf maar zijn wettelijk vertegenwoordiger is verantwoordelijk voor eventuele illegale uitreis van zijn/haar kind. Het is niet bekend of en welke consequenties hieraan in de praktijk verbonden zijn voor de betrokken ouders of voogd.

Veel kinderen zouden niet herenigd zijn met hun familie omdat ze niet voldoende informatie verstrekten om familieleden te kunnen opsporen. Het opsporen van familieleden is afhankelijk van de informatie die een minderjarige geeft. Het is denkbaar dat kinderen die gedwongen terugkeerden geen informatie gaven indien zij illegaal waren geëmigreerd en hun ouders daarvoor eventueel ter verantwoording worden geroepen. Gezinnen zouden mogelijk geen contact hebben opgenomen met de autoriteiten omdat ze het risico liepen op sancties vanwege de illegale uitreis van hun kind.⁴¹⁵

4.3 Opvang in de regio

Sri Lankaanse vluchtelingen in India

Er verbleven, verdeeld over 112 kampen, meer dan 60.000 personen in de Zuid-Indiase staat Tamil Nadu. Gedurende de verslagperiode werd een aantal van hen vrijgelaten na enkele hongerstakingen.⁴¹⁶ Daarnaast leven 32.000 Sri Lankanen buiten de kampen.⁴¹⁷

India is evenals Sri Lanka geen partij bij het VN-Vluchtelingenverdrag.⁴¹⁸ UNHCR faciliteerde in 2012 873 vluchtelingen bij vrijwillige terugkeer naar Sri Lanka. In 2011 keerden tussen 1.400 tot 1.600 Sri Lankaanse vluchtelingen vrijwillig en met hulp van UNHCR terug naar hun land.⁴¹⁹ Sinds het einde van het conflict in 2009 zijn in totaal meer dan 4.500 vluchtelingen met de hulp van UNHCR vrijwillig teruggekeerd naar Sri Lanka.⁴²⁰

Sri Lankaanse vluchtelingen in andere landen

Eind 2011 waren meer dan 136.000 Sri Lankaanse vluchtelingen geregistreerd in meer dan 60 verschillende landen, waaronder India, Frankrijk, Canada, Duitsland, Nederland, het VK, Zwitserland, Maleisië, Australië, de VS en Italië.⁴²¹

Het *Ministry of Resettlement* is verantwoordelijk voor de terugkeer van ontheemden en de terugkeer van vluchtelingen uit de kampen in Tamil Nadu maar niet voor terugkeerders uit andere landen. Het *Department of Immigration and Emigration* verzorgt identificatie en afgifte van reisdocumenten voor terugkeerders. Alleenstaande minderjarigen die gedwongen terugkeren vallen onder de verantwoordelijkheid van de *National Child Protection Authority*.⁴²²

⁴¹⁵ The European Council on Refugees and Exiles in strategic partnership with Save the Children (EU Office): Comparative Study on Practices in the Field of Return of Minors, final report, december 2011.

⁴¹⁶ www.articles.times.com of www.indiatimes.com, 29 augustus 2012; UNHCR Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum-Seekers from Sri Lanka, HCR/EG/LKA/12/04, 21 december 2012.

⁴¹⁷ IRIN: Sri Lanka: government welcomes refugee repatriation from India, 30 augustus 2012.

⁴¹⁸ UN Treaty Collection: www.treaties.un.org status 25 oktober 2012, geraadpleegd 26 oktober 2012.

⁴¹⁹ UNHCR Sri Lanka fact sheet september 2012 en India factsheet september 2012: www.unhcr.org.

⁴²⁰ IRIN, Sri Lanka: Tamil refugees slowly return to India, 11 januari 2012

⁴²¹ UNHCR Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum-Seekers from Sri Lanka, HCR/EG/LKA/12/04, 21 december 2012.

⁴²² The European Council on Refugees and Exiles in strategic partnership with Save the Children (EU Office): Comparative Study on Practices in the Field of Return of Minors, final report, december 2011.

Arbeidsmigratie

De toestroom van illegale Sri Lankese migranten naar Australië nam in de eerste helft van 2012 met 150% toe in vergelijking met het jaar daarvoor. Sri Lanka lijkt daarnaast een doorvoerland te worden voor asielzoekers uit landen als Pakistan en Afghanistan, die uiteindelijk ook naar Australië willen. De Sri Lankaanse en Australische overheid werken samen om deze illegale migratie te voorkomen.⁴²³

Naar aanleiding van incidenten waarbij sprake zou zijn van mishandeling en discriminatie van Sri Lankese migranten verbrak het *Sri Lankan Bureau of Foreign Employment* (SLBFE) meer dan 1000 contracten met arbeidsbureaus in in het buitenland.⁴²⁴

Ongeveer 1,8 miljoen Sri Lankanen werken in het buitenland. Bijna de helft daarvan is vrouw.⁴²⁵ Doorgaans gaat het om laag opgeleide mensen. Voor mensen die als huispersoneel in het Midden-Oosten willen gaan werken, geeft het SLBFE een twaalf daagse training. Hetzelfde bureau heeft in het buitenland *short-term shelters* in bestemmingslanden en een overnachtingsshelter op de internationale luchthaven van Sri Lanka voor vrouwelijke migranten die in het buitenland zijn misbruikt en terugkeren. Er zijn berichten dat ambassadepersoneel zich schuldig zou hebben gemaakt aan misbruik in de shelters in het buitenland. Dezelfde bron vermeldt dat een personeelslid van een Sri Lankaanse ambassade van medewerking aan mensenhandel zou worden verdacht.⁴²⁶

4.4 Activiteiten van internationale organisaties

UNHCR

UNHCR assisteert vluchtelingen en ontheemden bij vrijwillige terugkeer. De terugkeerder ontvangt praktische hulp in de vorm van een toelage ten behoeve van reïntegratie en transport naar zijn verblijf en een pakket basis benodigdheden voor het huishouden. Daarnaast verwijst UNHCR door indien nodig en monitort zij.⁴²⁷ UNHCR helpt ook ontheemden in het noorden en oosten. UNHCR werkt o.a. samen met de Sri Lankaanse overheid en ngo's. Doordat het aantal ontheemden afneemt zal het zwaartepunt van de werkzaamheden steeds meer bij de terugkerende vluchtelingen komen te liggen.⁴²⁸

Vluchtelingen die terugkeren worden bij aankomst door UNHCR opgevangen en begeleid naar het UNHCR kantoor op het vliegveld. Tevens krijgen zij een nieuwe bankrekening bij de Bank of Ceylon, met een toelage van UNHCR. De bank keert een geldbedrag uit zodat betrokkenen vervoer naar hun plaats van herkomst kunnen betalen. De terugkeerder ontvangt van UNHCR eveneens een pakket met basis benodigdheden. Daarnaast verleent UNHCR advies met betrekking tot juridische zaken en re-integratie, en monitort het terugkeerders.

Standpunt UNHCR:

⁴²³ IRIN: Sri Lanka: More people boarding boats to Australia, 12 juli 2012.

⁴²⁴ UN News Centre: UN voices 'deep dismay' over execution of Sri Lankan woman in Saudi Arabia, 11 januari 2013; CNN: Saudis defend Sri Lankan maid's execution, hit back at criticism, 14 januari 2013.

⁴²⁵ Asia News.it: Sri Lanka abuse of women migrant workers, Sri Lanka blocks 600 contracts, 6 augustus 2012.

⁴²⁶ US State Department, Trafficking in Persons Report, juni 2012.

⁴²⁷ www.unhcr.org, geraadpleegd oktober 2012.

⁴²⁸ UNHCR, 2012 UNHCR country operations profile - Sri Lanka, zie: www.unhcr.org en UNHCR Sri Lanka's Facilitated Refugee Repatriation Programme.

Volgens UNHCR dienen asielaanvragen op hun individuele merites te worden beoordeeld. Wel vraagt UNHCR bijzondere aandacht voor de risico's die personen met een bepaald profiel lopen. Asielzoekers met een dergelijk profiel (onderstaande lijst is niet volledig) zouden internationale bescherming nodig kunnen hebben, al naar gelang de persoonlijke omstandigheden van de asielaanvrager. :

- personen die ervan verdacht worden banden te hebben (gehad) met de LTTE, hun familieleden en personen die van hen afhankelijk zijn of op een andere manier nauwe banden met hen hebben;
- journalisten, en andere personen die werkzaam zijn voor de media;
- politieke opposanten en activisten;
- mensenrechtenactivisten;
- getuigen en slachtoffers van mensenrechtenschendingen die rechtvaardigheid verlangen;
- vrouwen en kinderen in bepaalde omstandigheden;
- lesbische, homoseksuele, biseksuele, transgender of interseksuele personen in bepaalde omstandigheden.⁴²⁹

Internationale Organisatie voor Migratie (IOM)

Internationale Organisatie voor Migratie assisteert bij vrijwillige terugkeer van afgewezen Sri Lankaanse asielzoekers en vluchtelingen uit derde landen. IOM zet in op:

- Reïntegratie van terugkeerders. IOM promoot een goede voorbereiding. Het heeft adviseurs in dienst om vragen van afgewezen asielzoekers te beantwoorden. IOM biedt sociale en medische escorts van het vliegveld naar het verblijfsadres. Tevens verstrekt IOM een hulppakket ter waarde van 3.000 US dollar aan terugkeerders. Dit bedrag wordt in de vorm van diensten verstrekt, dus niet cash.
- *Safe migration awareness campaigns*. Op mislukte pogingen om buiten Sri Lanka een leven op te bouwen zit een stigma. IOM traint terugkeerders (ervaringsdeskundigen) om hierover te praten (face to face gesprekken) en anderen te waarschuwen, zodat potentiële asielzoekers zich bewust zijn van de risico's.

Ook bij niet vrijwillige terugkeer kan IOM assisteren. Verder voert IOM een bewustwordingscampagne over emigratie vanuit Sri Lanka. Zo geeft het tips om de kans op succesvolle emigratie te vergroten.⁴³⁰

IOM heeft samen met de Sri Lankaanse overheid een '*National Policy*' document opgesteld om inzicht te krijgen in de fysieke en mentale gezondheidssituatie van migranten, zowel binnenslands als in het buitenland, en hun gezinnen in Sri Lanka, teneinde deze te kunnen verbeteren. November 2012 werd dit document door de minister van Gezondheid aan de regering voorgelegd en ter discussie vrijgegeven.⁴³¹

Internationale Rode Kruis

De aanwezigheid van het Internationale Rode Kruis (ICRC) is sinds 2010 teruggebracht tot het kantoor in Colombo en een klein kantoor in Vavuniya (zie ook het vorige ambtsbericht).

De activiteiten van ICRC zijn onder andere gericht op:

⁴²⁹ UNHCR, UNHCR Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum-Seekers from Sri Lanka, HRC/EG/LKA/12/04, 21 december 2012.

⁴³⁰ www.iom.com, geraadpleegd 31 oktober 2012.

⁴³¹ IOM Press Briefing Notes 27/11: Sri Lanka Migrant Health Policy Debat, 27 november 2012; www.migrationhealth.lk: National Migration Health Policy, 28 november 2012.

- toezicht op de behandeling van gevangenen (De focus ligt daarbij op de gevangenen die vastzitten onder de PTA.), oorzaken en gevolgen van de overbevolking in de gevangenissen, het faciliteren bij familiebezoek en het bemiddelen tussen gevangenen en bijvoorbeeld politie en de leiding van de gevangenissen.
- traceren van vermiste personen (er is noch een nationaal programma, noch een NGO die de belangen van families van vermiste personen behartigt)
- geven van training, bijvoorbeeld een reanimatietraining;
- geven van juridische training.

Het doel van ICRC is om in contact te blijven met overheidsinstellingen.

Het ICRC is wel vrij om door het land te reizen.

5 Bijlagen

5.1 Literatuurlijst

Action des chrétiens pour l'abolition de la torture-France en Asian Legal Resource Centre (ACAT-France en ALRC)

-When arbitrariness prevails, a study of the phenomenon of torture in Sri Lanka, juni 2012

Amnesty International (AI)

-Sri Lanka: Forgotten prisoners: Sri Lanka uses anti-terrorism laws to detain thousands, 8 maart 2011

-When will they get justice? Failures of Sri Lanka's Lessons Learnt and Reconciliation Commission, september 2011

-Locked Away, Sri Lanka's Security Detainees, maart 2012

-Reconciliation at a crossroads: Continuing impunity, arbitrary detentions, torture and enforced disappearances; Submission to the UN Universal Periodic Review, oktober-november 2012

-2012 Annual Report – Sri Lanka, 10 december 2012

-Sri Lanka's Assault on Dissent, 30 april 2013

Asian Human Rights Commission (AHRC)

-The State of Human Rights in Sri Lanka in 2012

Central Intelligence Agency (CIA)

-The World Factbook – Sri Lanka, 24 mei 2012 en update 26 juni, 2012

Chatham House

-Sri Lanka: Prospects for Reform and Reconciliation, Asia Programme Paper ASP PP 2011/06, oktober 2011

Child Soldiers International

-Louder than words, an agenda for action to end state use of child soldiers, 2012

Commission of Inquiry on Lessons Learnt and Reconciliation

-Report of the Commission on LLRC, november 2011

Economist Intelligence Unit (EIU)

-Sri Lanka fact sheet, 11 mei 2012

-Country Reports Sri Lanka, mei en september 2012 en januari 2013.

-Sri Lanka politics: Quick View – Early elections are announced for three provincial councils, 3 juli 2012

-Sri Lanka: Chief justice faces impeachment, 2 november 2012

European Council on Refugees and Exiles en Save the Children (EU Office)

-Comparative Study on Practices in the Field of Return of Minors, final report, december 2011

European Police Office (EUROPOL)

-EU Terrorism situation and trend report: TE-SAT 2011, 19 april 2011

Freedom from Torture

-Out of the Silence: New Evidence of Ongoing Torture in Sri Lanka, 2009-2011

Freedom House

-Freedom in the World 2012 – Sri Lanka, mei 2012 en augustus 2012

House of Commons

-Sri Lanka since the end of the civil war, SN06097, 24 oktober 2011

Human Rights Watch (HRW)

-World Report 2012 - Sri Lanka, januari 2012

-World Report 2013 - Sri Lanka, januari 2013

-We will teach you a lesson, Sexual Violence against Tamils by Sri Lankan Security Forces, 26 februari 2013

Integrated Regional Information Networks(IRIN)

-Sri Lanka: Legacy of war – unemployment and homelessness, 21 mei 2012

Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC)

-Sri Lanka, A hidden displacement crisis, 31 oktober 2012

International Bar Association's Human Rights Institute (IBAHRI)

-IBAHRI calls on Sri Lanka Government to promote rule of law and prevent harassment and intimidation of judges and magistrates, 26 oktober 2012

International Crisis Group (ICG)

-Sri Lanka: a bitter peace, Asia report no. 99, 11 januari 2010

-Reconciliation in Sri Lanka: Harder than Ever, Asia Report no. 209, 18 juli 2011

-Sri Lanka: Women's insecurity in the North and East, Asia Report no. 217, 20 december 2011

-Sri Lanka's North I: the denial of minority rights, Asia Report no. 219, 16 maart 2012

-Sri Lanka's North II: rebuilding under the military, Asia Report no. 220, 16 maart 2012

-Sri Lanka: Tamil Politics and the Quest for a Political Solution, Asia Report no. 239, 20 november 2012

-Sri Lanka's Authoritarian Turn: The Need for International Action, Asia Report no. 243, 20 februari 2013

International Federation of Journalists (IFJ)

-Countries at the Crossroads 2012: Sri Lanka

International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association (ILGA)

-State-sponsored Homophobia, an ILGA report, mei 2012

Korps landelijke politiediensten

-Rapportage: Het verstrekken van subsidies en het verlenen van vergunningen aan L.T.T.E. gerelateerde organisaties, februari 2011

Minority Rights Group International

-World Directory of Minorities and Indigenous Peoples 2012

Noorse overheid

-Landinfo Sri Lanka: Human rights and security issues concerning the Tamil population in Colombo and the Northern Province, 7 december 2012

Oxford Analytica

-Asia Pacific Daily Brief

Reporters Without Borders (RSF)

- Press Freedom Barometer 2011 en 2012
- World Press Freedom Index 2013, 8 februari 2013
- Asia-Pacific Area, Violence and censorship on the rise in Asia - Sri Lanka, 25 januari 2012

United Kingdom Border Agency (UKBA)

- Country of Origin Report Sri Lanka, 12 maart 2012 en
- Bulletin: Treatment of Returns, december 2012

United Kingdom Foreign & Commonwealth Office (UK FCO)

- 2011 Human Rights & Democracy Report – Sri Lanka, april 2012 and quarterly updates

United Nations (UN)

- UNHCR i.s.m. anderen: The Legal Aid Sector in Sri Lanka: Searching for Sustainable Solutions, 2009
- Report of the Secretary-General's Panel of Experts on Accountability in Sri Lanka, 31 maart 2011
- CAT, Forty-seventh session, 31 oktober-25 november 2011
- HRC, Working Group on the UPR, National report submitted in accordance with paragraph 5 of the annex to HRC resolution 16/21, Sri Lanka, GE.12-15892, 10 augustus 2012
- HRC, Working Group on the UPR, Fourteenth Session, 22 oktober – 5 november 2012, Compilation prepared by the Office of the High Commissioner for Human Rights in accordance with paragraph 5 of the annex to Human Rights Council resolution 16/21, Sri Lanka, GE.12-15930, 13 augustus 2012.
- UNHCR: Eligibility guidelines for assessing the international protection needs of asylum-seekers from Sri Lanka, HCR/EG/LKA/12/04, 21 december 2012
- HRC Latest Annual Report, A/67/40 (Vol. II), 2012
- UNHCR Sri Lanka's Facilitated Refugee Repatriation Programme

United States of America Department of State

- International Religious Freedom Report 2010 – Sri Lanka, 17 november 2010
- International Religious Freedom Report 2012 – Sri Lanka, 15 mei 2013.
- Background Note: Sri Lanka, 6 april 2011
- Country Report on Human Rights Practices for 2010 - Sri Lanka, 8 april 2011
- Country Report on Human Rights Practices for 2011 - Sri Lanka, 24 mei 2012
- Trafficking in persons report, juni 2012
- Country Reports on Terrorism 2011, juli 2012
- International Religious Freedom Report 2011 – Sri Lanka, 30 juli 2012

5.2 Websites

- <http://advocacynet.org>
- <http://ec.europa.eu>
- <http://elections.news.lk>
- <http://geneva.usmission.gov>
- <http://gokulam.lk>
- <http://groundviews.org>
- <http://hrcls.lk>
- <http://legalaidcommission.com>
- <http://reliefweb.int>
- <http://treaties.un.org>

<http://www.articles.times>
<http://www.avert.org>
<http://www.channel4.com>
<http://www.childrendandarmedconflict.org>
<http://www.cia.gov>
<http://www.ciaboc.gov.lk>
<http://www.cmc.lk>
<http://www.colombopage.com>
<http://www.colombotelegraph.com>
<http://www.commonlii.org>
<http://www.consilium.europa.eu>
<http://www.countrystudies.us>
<http://www.cpalanka.org>
<http://www.defence.lk>
<http://www.disastermin.gov.lk>
<http://www.ecd.org>
<http://www.edcal.com>
<http://www.ethnologue.com>
<http://www.everyculture.com>
<http://www.fco.gov.uk>
<http://www.ft.lk>
<http://www.globaltimes.cn>
<http://www.migrationhealth.lk>
<http://www.icrc.org>
<http://www.immigration.gov.lk>
<http://www.india.indiatimes.com>
<http://www.infolanka.nl>
<http://www.interpol.int>
<http://www.iom.int>
<http://www.iomsrilanka.org>
<http://www.jeevajyothi.org>
<http://www.justiceministry.gov.lk>
<http://www.lawnet.lk>
<http://www.media.gov.lk>
<http://www.metronieuws.nl>
<http://www.minbuza.nl>
<http://www.news.lk>
<http://www.ngosecretariat.gov.lk>
<http://www.oecd.org>
<http://www.ohchr.org>
<http://www.priu.gov.lk>
<http://www.probadation.gov.lk>
<http://www.pubad.gov.lk>
<http://www.reproductiverights.org>
<http://www.resettlementmin.gov.lk>
<http://www.reuters.com>
<http://www.rnw.nl>
<http://www.rpd.gov.lk>
<http://www.srilankabrief.org>
<http://www.state.gov>
<http://www.tamilnet.com>
<http://www.theage.com.au>
<http://www.thehindu.com>
<http://www.transparency.org>
<http://www.treaties.un.org>

<http://www.ukba.homeoffice.gov.uk>

<http://www.umn.edu>

<http://www.un.org>

<http://www.unhcr.org>

<http://www.vng.nl>

<http://www.wfp.org>

5.3 Tijdschriftartikelen, krantenartikelen en persberichten

BBC News, CNN, Colombo Page, Colombo Telegraph, Global Times, Indiatimes, IRIN, Lanka Standard, Metro, Neue Zuercher Zeitung, NOS, Reuters, Special Gazette, Sri Lanka Guardian, The Daily Mirror Colombo, The Economist, The Hindu, The Huffington Post, The International Herald Tribune, The Island, The New York Times, Top News, Trouw.

5.4 Lijst met gebruikte afkortingen

AHRC	<i>Asian Human Rights Commission</i>
BPWC	<i>Bureau for the Prevention of Abuse of Women and Children</i>
CAT	<i>Committee against Torture</i>
CEDAW	<i>Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women</i>
CERD	<i>Committee on the Elimination of Racial Discrimination</i>
CESCR	<i>International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights</i>
CHRD	<i>Centre for Human Rights and Development</i>
CIA	<i>Central Intelligence Agency</i>
CID	<i>Criminal Investigation Department</i>
CMC	<i>Colombo Municipal Council</i>
CMW	<i>Committee on Migrant Workers</i>
CPA	<i>Centre for Policy Alternatives</i>
CPC	<i>Criminal Procedure Code</i>
CRC	<i>Convention on the Rights of the Child</i>
DIE	<i>Department of Immigration and Emigration</i>
EIU	<i>Economist Intelligence Unit</i>
EPDP	<i>Eelam People's Democratic Party</i>
EUROPOL	<i>European Police Office</i>
FRA	<i>Fundamental Rights Application</i>
GSP	<i>General Scheme of Preferences</i>
HCHR	<i>High Commissioner for Human Rights</i>
HHR	<i>Home for Human Rights</i>
HRC	<i>Human Rights Committee</i>
HSZ	<i>High Security Zone</i>
IBAHRI	<i>International Bar Association's Human Rights Institute</i>
ICCPR	<i>International Covenant on Civil and Political Rights</i>
ICG	<i>International Crisis Group</i>
ICJ	<i>International Commission of Jurists</i>
ICRC	<i>International Committee of the Red Cross</i>
IDMC	<i>Internal Displacement Monitoring Centre</i>
IGP	<i>Inspector General of Police</i>
ILGA	<i>International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association</i>

IOM	<i>Internationale Organisatie voor Migratie</i>
IRIN	<i>Integrated Regional Information Networks</i>
JHU	<i>Jathika Hele Urumaya</i>
JSC	<i>Judicial Service Commission</i>
JVP	<i>Janata Vimukthi Peramuna (=People's Liberation Front)</i>
LTTE	<i>Liberation Tigers of Tamil Eelam</i>
LGBT	<i>Lesbian, Gay, Bisexual or Transgender</i>
LLRC	<i>Lessons Learnt and Reconciliation Commission</i>
LST	<i>Law and Society Trust</i>
MIC	<i>Military Intelligence Corps</i>
NGO	<i>Niet-gouvernementele organisatie</i>
NHRAP	<i>National Action Plan for the Promotion and Protection of Human Rights</i>
NIC	<i>National Identity Card</i>
NPC	<i>National Police Commission</i>
OCHA	<i>Office for the Coordination of Humanitarian Affairs</i>
OHCHR	<i>Office of the High Commissioner for Human Rights</i>
PSC	<i>Parliamentary Select Committee</i>
PTA	<i>Prevention of Terrorism Act</i>
PTF	<i>Presidential Task Force</i>
RPD	<i>Registration of Persons Department</i>
SLBFE	<i>Sri Lanka Bureau of Foreign Employment</i>
STF	<i>Special Task Force</i>
TCC	<i>Tamil Coordinating Committee</i>
TID	<i>Terrorist Investigation Department</i>
TMVP	<i>Thamil Makkal Viduthalai Pulikal</i>
TNA	<i>Tamil National Alliance</i>
UKFCO	<i>United Kingdom Foreign & Commonwealth Office</i>
UNHCR	<i>United Nations High Commissioner for Refugees</i>
UNP	<i>United National Party</i>
UPFA	<i>United People's Freedom Alliance</i>
UPR	<i>Universal Periodic Review</i>
VN	<i>Verenigde Naties</i>
WFP	<i>World Food Programme</i>

5.5 Kaart van Sri Lanka

De weergave van grenzen en namen op deze kaart en de gebruikte benamingen dienen niet te worden opgevat als een bevestiging of aanvaarding daarvan door het Koninkrijk der Nederlanden.

